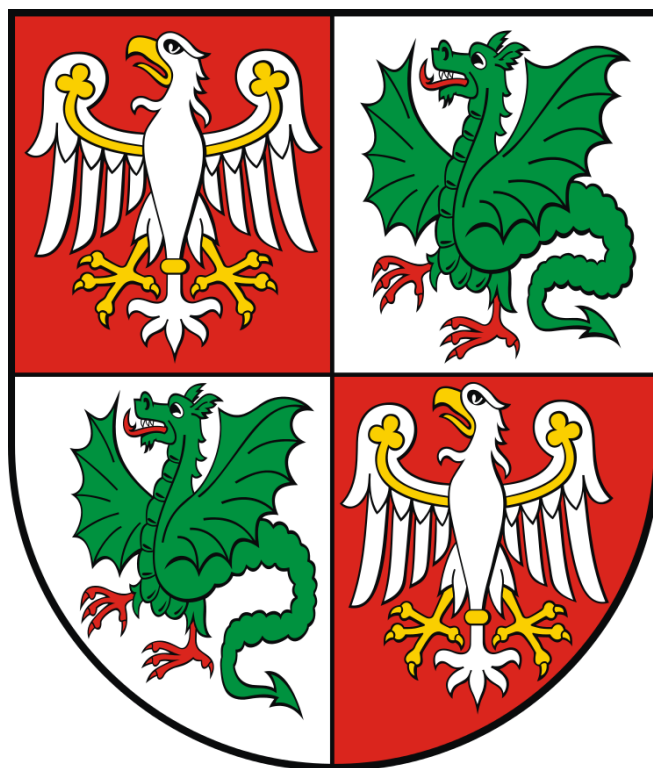

Powiat Warszawski Zachodni

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Ożarów Mazowiecki, 2016 rok

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

ZAMAWIAJĄCY:

Powiat Warszawski Zachodni
ul. Poznańska 129/133
05-850 Ożarów Mazowiecki
tel. 22 733 72 00

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści:

1. WSTĘP	9
1.1 Podstawa prawna i metodyka opracowania	9
1.2 Ogólna charakterystyka Powiatu Warszawskiego Zachodniego	9
1.2.1 Położenie geograficzne i demografia	9
1.2.2 Położenie fizycznogeograficzne	12
1.2.3 Instalacje na terenie powiatu, których funkcjonowanie może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości	12
2. STRESZCZENIE	13
3. OCENA STANU ŚRODOWISKA POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO	15
3.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	15
3.1.1 Źródła powierzchniowe („niska emisja”)	15
3.1.2 Źródła liniowe	16
3.1.3 Źródła przemysłowe	18
3.1.4 Jakość powietrza	19
3.1.5 Klimat	20
3.1.6 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza	21
3.1.7 Analiza SWOT dla obszaru Ochrona klimatu i jakości powietrza	22
3.2 Zagrożenia hałasem	22
3.2.1 Źródła hałasu	22
3.2.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony przed hałasem	25
3.2.3 Analiza SWOT dla obszaru Zagrożenia hałasem	25
3.3 Pola elektromagnetyczne	25
3.3.1 Źródła promieniowania elektromagnetycznego	25
3.3.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska	26
3.3.3 Analiza SWOT dla obszaru Pola elektromagnetyczne	26
3.4 Gospodarowanie wodami	26
3.4.1 Wody powierzchniowe	26
3.4.2 Wody podziemne	28
3.4.3 Melioracje wodne szczegółowe	29
3.4.4 Powódź	30
3.4.5 Susza	30
3.4.6 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodnej	33
3.4.7 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarowanie wodami	33
3.5 Gospodarka wodno-ściekowa	34
3.5.1 Sieć wodociągowa	34
3.5.2 Gminne ujęcia wód	34
3.5.3 Wykorzystanie wód podziemnych	36
3.5.4 Jakość wód w wodociągach	36
3.5.5 Strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej	36
3.5.6 Sieć kanalizacyjna	37
3.5.7 Oczyszczalnie ścieków	38
3.5.8 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	40
3.5.9 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarka wodno-ściekowa	41
3.6 Zasoby geologiczne	41
3.6.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów geologicznych	41
3.6.2 Analiza SWOT dla obszaru Zasoby geologiczne	41
3.7 Gleby	41

3.7.1 Zanieczyszczenie gleby metalami.....	43
3.7.2 Ochrona gleb w kontekście adaptacji do zmian klimatu	43
3.7.3 Osuwiska	43
3.7.4 Rolnictwo i sposób użytkowania gruntów	43
3.7.5 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony gleb.....	43
3.7.6 Analiza SWOT dla obszaru Gleby.....	44
3.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	44
3.8.1 Gospodarka odpadami komunalnymi.....	44
3.8.1.1 Istniejący system gospodarki odpadami	44
3.8.1.2 Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.....	48
3.8.2 Gospodarka odpadami z sektora gospodarczego	48
3.8.3 Odpady zawierające azbest	51
3.8.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.....	52
3.8.5 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	52
3.9 Zasoby przyrodnicze.....	52
3.9.1 Kampinoski Park Narodowy	52
3.9.2 Obszary Natura 2000	56
3.9.3 Rezerваты przyrody.....	59
3.9.4 Obszar chronionego krajobrazu	59
3.9.5 Pomniki przyrody.....	60
3.9.6 Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	61
3.9.7 Lasy	61
3.9.8 Tereny zieleni urządzonej.....	62
3.9.9 Wpływ zmian klimatu na zasoby przyrodnicze.....	62
3.9.10 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych	62
3.9.11 Analiza SWOT dla obszaru Zasoby przyrodnicze	63
3.10 Zagrożenia poważnymi awariami	64
3.10.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska dotyczące poważnych awarii	64
3.10.2 Analiza SWOT dla obszaru Zagrożenia poważnymi awariami.....	65
4. Cele i zadania programu ochrony środowiska	65
5. System realizacji Programu ochrony środowiska.....	85
5.1. System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska	85
5.2 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska.....	85
5.3 Monitorowanie, sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja	85
Spis tabel.....	87
Spis wykresów	88
Załącznik nr 1 - Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych	89
Załącznik nr 2 - Zestawienie regionalnych i zastępczych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych dla poszczególnych regionów gospodarki odpadami komunalnymi z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023 ...	104
Załącznik nr 3 - Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024.....	111

Wykaz skrótów

DJP	-	Duże jednostki przeliczeniowe inwentarza
FL PGLLP	-	Fundusz Leśny Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe
FS	-	Fundusz Strukturalny
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny w Warszawie
GZWP	-	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP -	-	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd -	-	Jednolite Części Wód Podziemnych
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
OOŚ	-	Obszary ochrony ścisłej
OSChR	-	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza
OSO	-	Obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
KPD OZE	-	Krajowy Plan Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii
PM_{2,5}	-	pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
PM₁₀	-	pył zawieszony o granulacji do 10 µm
POLiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	-	równoważna liczba mieszkańców
RPOWM	-	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOO	-	Specjalne obszary ochrony siedlisk
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy

1. WSTĘP

Program ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024 zwany dalej *Programem* został sporządzony w celu realizacji na szczeblu powiatu polityki ochrony środowiska. Celem *Programu* jest realizacja przez Powiat Warszawski Zachodni polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z póź. zm.) polityka ochrony środowiska jest bowiem prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Jest to czwarty Program ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Ostatni Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego dotyczył lat 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy lat 2016-2019 (uchwała Nr XII/115/2012 z dnia 29 marca 2012 roku Rady Powiatu Warszawskiego Zachodniego).

1.1 Podstawa prawna i metodyka opracowania

Podstawą prawną sporządzenia programu ochrony środowiska jest art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z póź. zm.), który zobowiązuje zarząd powiatu do jego sporządzenia. Program ochrony środowiska, stosownie do art. 17 ust. 2 i art. 18 ust. 1 ww. ustawy, po zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa jest uchwalany przez radę powiatu.

Program, został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” przygotowanymi przez Ministerstwo Środowiska uwzględniając cele najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. (Załącznik nr 1 do Programu – Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych).

W pierwszym etapie dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu. Diagnozę stanu środowiska sporządzono głównie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ), Starostwa oraz Urzędów Miast i Gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Do opracowania wykorzystano również dane uzyskane z niżej wymienionych jednostek:

- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie (RDOŚ),
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (RZGW),
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna Warszawa Zachód (PSSE),
- Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Warszawie (OSCHR),
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie (WZMiUW),
- Zarząd Dróg Powiatowych w Ożarowie Mazowieckim (ZDP),
- Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie (ZDW).

Dane o stanie środowiska podano według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku lub 31 grudnia 2014 r. o ile dane za 2015 nie były dostępne.

Przeanalizowano efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska oraz przeprowadzono analizę SWOT. Następnie na podstawie zdefiniowanych wcześniej zagrożeń i problemów określono cele i zadania dla poszczególnych obszarów interwencji. W formie tabelarycznej przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy, w którym określono zadania do realizacji, jednostkę odpowiedzialną za realizację poszczególnych zadań, szacunkowe koszty oraz źródła finansowania. Określono również mechanizmy prawno-ekonomiczne oraz zasady monitorowania i przeglądu stopnia realizacji celów przyjętych w *Programie*.

1.2 Ogólna charakterystyka Powiatu Warszawskiego Zachodniego

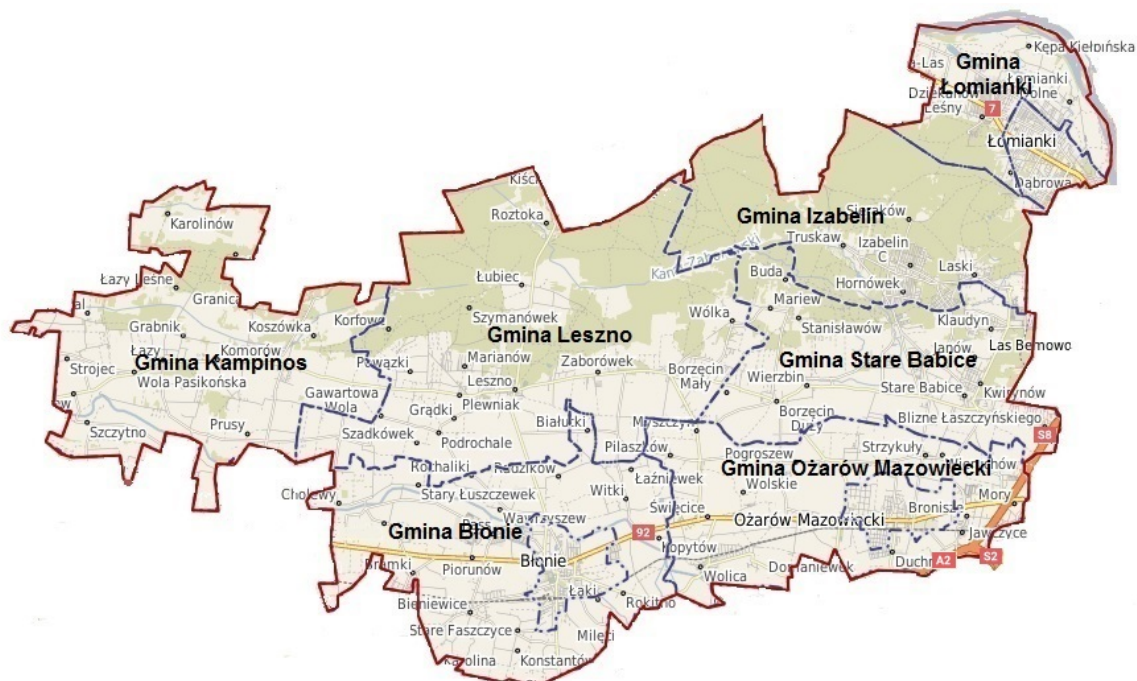
1.2.1 Położenie geograficzne i demografia

Powiat Warszawski Zachodni położony jest w części zachodniej województwa mazowieckiego. Powiat sąsiaduje z:

- od północy z powiatem nowodworskim i legionowskim,
- od wschodu z miastem stołecznym Warszawa,
- od południa z powiatem pruszkowskim i grodziskim,
- od zachodu z powiatem sochaczewskim.

Rysunek 1 Położenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego w Województwie Mazowieckim

Rysunek 2 Mapa administracyjna Powiatu Warszawskiego Zachodniego

Powiat tworzą gminy miejsko-wiejskie: Błonie, Łomianki, Ożarów Mazowiecki oraz gminy wiejskie: Izabelin, Kampinos, Leszno, Stare Babice. Siedzibą władz powiatu jest miasto Ożarów Mazowiecki.

Powierzchnia całkowita powiatu wynosi 53 379 ha (stan na 31.12.2015 r.), co stanowi 1,5% powierzchni województwa mazowieckiego.

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych gmin powiatu

Gmina	Powierzchnia [ha]	% powierzchni powiatu
Gmina Leszno	12 508	23,4
Gmina Błonie	8 558	16,0
Gmina Kampinos	8 460	15,8
Gmina Ożarów Mazowiecki	7 127	13,4
Gmina Izabelin	6 501	12,2
Gmina Stare Babice	6 342	11,9
Gmina Łomianki	3 883	7,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku Powiat Warszawski Zachodni zamieszkiwało 112 957 osób, co stanowi 2,1% ludności województwa mazowieckiego. Liczbę ludności w poszczególnych gminach przedstawiono w tabeli.

Tabela 2 Liczba ludności

Gmina	Liczba ludności	% ogółu
Gmina Łomianki	25 543	22,6
Gmina Ożarów Mazowiecki	23 194	20,5
Gmina Błonie	21 291	18,8
Gmina Stare Babice	18 041	16,0
Gmina Izabelin	10 526	9,3
Gmina Leszno	10 065	8,9
Gmina Kampinos	4 297	3,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

Powiat w ciągu ostatnich 3 lat notuje systematyczny wzrost liczby ludności. W stosunku do roku 2013 liczba ludności zwiększyła się o 1973 mieszkańców. Powiat ma wysoką gęstość zaludnienia 212 os/km² (w województwie mazowieckim 150 os/km²). Z danych GUS wynika, że w 2015 roku 16,9% ludności powiatu stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 64,6% w wieku produkcyjnym, a 18,5% w wieku poprodukcyjnym.

W Powiecie Warszawskim Zachodnim na koniec 2015 roku funkcjonowało 18 287 podmiotów gospodarczych. W sektorze prywatnym działało 98% podmiotów.

Tabela 3 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Jednostka administracyjna	Sektor publiczny			Sektor prywatny			
	Ogółem	Państwowe i samorządowe jedn. prawa budżetowego	Spółki handlowe	Ogółem	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia
Powiat	189	140	9	17930	13130	2767	369

Źródło: Główny Urząd Statystyczny wg stanu na 31.12.2015 r.

Na koniec 2015 roku bezrobocie w Powiecie Warszawskim Zachodnim wynosiło 4,4% i było najniższe w ciągu ostatnich pięciu lat.

Tabela 4 Stopa bezrobocia w Powiecie Warszawskim Zachodnim na tle kraju i Województwa Mazowieckiego

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia w 2015 roku [%]
Polska	9,8
Województwo Mazowieckie	8,4
Powiat Warszawski Zachodni	4,4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego w Błoniu wg stanu na 31.12.2015 r.

1.2.2 Położenie fizycznogeograficzne

Według regionalizacji fizyczno geograficznej J. Kondrackiego teren powiatu należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Nizina Środkowomazowiecka. Powiat wchodzi w skład dwóch mezoregionów: Równiny Łowicko-Błońskiej i Kotliny Warszawskiej. Równina Łowicko-Błońska przedstawia płaski poziom denudacyjny z wysokościami sięgającymi 85-100 m n.p.m. Jest ona lekko nachylona w kierunku północnym i północno-zachodnim. Powstała z wysoczyzny lodowcowej w wyniku procesów denudacji i erozji. Pozostałością po pierwotnych formach lodowcowych są płaskie wzgórza i zagłębienia bezodpływowe. Rozciąga się na południe od zachodniej części Kotliny Warszawskiej.

Na północ od Równiny Błońskiej znajduje się oddzielony skarpą, należący do Kotliny Warszawskiej, taras Puszczy Kampinoskiej zbudowany z piasków i żwirów rzecznych. Pod koniec epoki lodowcowej rozwinęły się na nim procesy eoliczne, tworząc wydmy, które osiągają około 30 m wysokości względnej. Prezentują one różne formy morfologiczne: łuki, parabole, wały, grzędy i zespoły wydymowe. Część Kotliny Warszawskiej obejmuje rozszerzenie doliny Wisły poniżej Warszawy.

1.2.3 Instalacje na terenie powiatu, których funkcjonowanie może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajdują się następujące instalacje, dla których zostały wydane pozwolenie zintegrowane:

- instalacja do powierzchniowej obróbki substancji, przedmiotów lub produktów z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych, o zużyciu rozpuszczalnika ponad 150 kg na godzinę lub ponad 200 ton rocznie w Józefowie przy ul. Lipowej 34 eksploatowana przez Spółkę z o.o. „EMSUR POLSKA” Sp. z o.o.,
- instalacja do wytwarzania przy zastosowaniu procesów chemicznych i biologicznych podstawowych produktów farmaceutycznych (insulina ludzka) w Zakładzie Produkcyjnym w Macierzyszu przy ul. Poznańskiej 12 eksploatowana przez BIOTON S.A.
- składowisko Odpadów balastowych Radiowo, pojemność składowiska ponad 25 000 Mg. Dowóz odpadów średnio w roku powyżej 10 Mg/dobę w Klaudynie - Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. z o. o.
- kury nioski i wychowalnia powyżej 210 DJP w Duchnicach przy ul. Ożarowskiej 28/30 - Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna,
- instalacja do chowu lub hodowli drobiu powyżej 210 DJP w Kiełpinie przy ul. Rolniczej 252 - Ferma Drobiu Aleksander Koźlakiewicz i Mirosław Koźlakiewicz,
- oczyszczalnia ścieków przemysłowych w Zakład Produkcyjny w Macierzyszu przy ul. Poznańskiej 12 - BIOTON S.A.

2. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024 został sporządzony w celu realizacji na szczeblu powiatu polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi (krajowymi i wojewódzkimi). W załączniku nr 1 do Programu omówiono najważniejsze z nich.

Jest to czwarty Program ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Ostatni Program ochrony środowiska dotyczył lat 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy lat 2016-2019.

We wstępie przedstawiono podstawy prawne i metodykę opracowania oraz podstawowe informacje o powiecie.

W rozdziale trzecim przedstawiono ocenę stanu środowiska na terenie powiatu dla 10 obszarów interwencji (ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami). Przedstawiono wyniki realizacji zadań zaplanowanych w dotychczasowym Programie ochrony środowiska za lata 2013-2014 oraz wyniki analizy SWOT (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Poniżej przedstawiono niektóre informacje z tego rozdziału.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu są małe kotłownie, służące do ogrzewania domów. Związane jest to ze spalaniem w znacznej części z nich węgla o niskiej jakości, a czasami nawet odpadów komunalnych. Istotnym źródłem emisji do powietrza jest także emisja z ruchu komunikacyjnego.

Jakość powietrza na terenie strefy mazowieckiej (która obejmuje m.in. Powiat Warszawski Zachodni) w odniesieniu do większości zanieczyszczeń jest dobra. Stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu określonego ze względu na ochronę zdrowia dla pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu i ozonu. W klasyfikacji przeprowadzonej ze względu na ochronę roślin stwierdzono przekroczenie poziomu ozonu.

Dominującym źródłem hałasu w powiecie jest ruch drogowy. Przez teren powiatu przebiega bowiem dużo dróg o dużym natężeniu ruchu. Hałas lotniczy związany jest z dwoma lotniskami zlokalizowanymi na terenie Warszawy i dotyczy gmin: Ożarów Mazowiecki i Stare Babice. Hałas kolejowy jest związany z jedną linią kolejową przebiegającą przez gminy: Ożarów Mazowiecki i Błonie.

Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Na terenie powiatu nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych.

Stan wód powierzchniowych (badanych) na terenie powiatu określono jako zły. Większość cieków prowadzi wody spoza terenu powiatu. Natomiast stan wód podziemnych (badanych) oceniono na dobry lub zadawalający. Zagrożenie powodziowe związane jest z rzeką Wisłą oraz rzeką Utratą. Na terenie powiatu może występować zjawisko suszy. Znaczna część powiatu jest zmeliorowana.

Stopień zwodociągowania powiatu wynosił na koniec 2015 r. 87,4%, a skanalizowana 58,7%. Ludność zaopatrywana jest w wodę z 21 ujęć, z których każde posiada stację uzdatniania wody. Na terenie powiatu znajduje się 9 oczyszczalni komunalnych.

Obecnie na terenie powiatu nie ma złóż kopalin, z których odbywa się wydobywanie.

Jakość gleb na terenie powiatu jest zróżnicowana. Lepsze gleby znajdują się w południowej części powiatu. W części północnej dominują gleby głównie kwaśne, zaś w południowej gleby zasadowe, obojętne i lekko kwaśne. Grunty rolne zajmują około 62% powierzchni powiatu.

System gospodarowania odpadami na terenie powiatu opiera się na założeniach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. W dotychczasowym planie Powiat Warszawski Zachodni przynależy do regionu warszawskiego i częściowo do regionu płockiego. Według projektu „Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016-2021 z uwzględnieniem lata 2022-2027” Województwo Mazowieckie będzie podzielone na 4 regiony, a Powiat Warszawski Zachodni przynależeć będzie do regionu centralnego.

Za organizację i funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi odpowiedzialne są gminy. Systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest ok. 98,5% mieszkańców powiatu, z czego ok. 91,1% mieszkańców zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów.

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego funkcjonuje jedna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych, tj. składowisko odpadów w m. Kludyn w Gminie Stare Babice, której zamknięcie planowane jest z dniem 31 grudnia 2016 roku.

W sektorze gospodarczym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego łącznie w latach 2012-2014 wytworzono około 447,8 tys. Mg odpadów, w tym ok. 15 tys. Mg odpadów niebezpiecznych.

Obszary prawnie chronione na terenie powiatu zajmują powierzchnię 24 937,61 ha, co stanowi 46,7% powierzchni powiatu. Na terenie powiatu znajdują się: część Kampinoskiego Parku Narodowego, 3 fragmenty obszarów Natura 2000, fragment Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, pięć rezerwatów przyrody i 93 pomniki przyrody. Lesistość powiatu wynosiła 25,5%.

Na terenie powiatu funkcjonują cztery zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (3 w gminie Błonie, 1 w gminie Izabelin) oraz 3 zakłady kwalifikowane do zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej (wszystkie w gminie Błonie).

Na podstawie analizy stanu środowiska na terenie powiatu oraz celów i kierunków działań określonych w strategicznych dokumentach i programach (krajowych i wojewódzkich) w rozdziale czwartym zestawiono dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego (w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji) cele i kierunki interwencji.

Cel: Poprawa jakości powietrza. Kierunki interwencji:

- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie niskiej emisji
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych

Cel: Ochrona przed hałasem. Kierunki interwencji:

- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców powiatu

Cel: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Kierunki interwencji:

- Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

Cel: Poprawa jakości wód i ochrona mieszkańców przed powodzią i suszą. Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jednolitych części wód
- Działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Cel: Ochrona zasobów geologicznych. Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie nielegalnemu wydobywaniu kopalin

Cel: Ochrona powierzchni ziemi. Kierunki interwencji:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów zanieczyszczonych

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami. Kierunki interwencji:

- Prawidłowa gospodarka odpadami
- Usuwanie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest przy wsparciu gmin

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych. Kierunki interwencji:

- Ochrona zasobów przyrodniczych

Cel: Ograniczanie zagrożeń związanych z poważnymi awariami. Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie poważnym awariom
- Rozwój systemu ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa

Określono także zadania zarówno własne powiatu jak i zadania innych jednostek działających na terenie powiatu, w szczególności gmin. Realizacja tych zadań powinna spowodować osiągnięcie zaplanowanych celów. Zadania własne wraz z szacunkowymi kosztami oraz potencjalnymi źródłami finansowania zostały przedstawione w harmonogramie na lata 2016-2020.

W rozdziale piątym przedstawiono system realizacji programu. Wymieniono również instytucje zaangażowane w realizację Programu, procedury monitoringu oraz wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad Programem. Jako komórkę monitorującą wyznaczono Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa Starostwa Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Odpowiedzialnym za każdy etap realizacji programu jest Zarząd Powiatu.

3. OCENA STANU ŚRODOWISKA POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO

3.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Na stan jakości powietrza na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego mają wpływ zanieczyszczenia napływające spoza terenu powiatu oraz źródła powierzchniowe, liniowe i przemysłowe (punktowe) zlokalizowane na terenie powiatu. Emisja do atmosfery takich zanieczyszczeń jak dwutlenek węgla, metan, tlenki azotu może mieć wpływ w skali globalnej na efekt cieplarniany.

3.1.1 Źródła powierzchniowe („niska emisja”)

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w ciepło, a zarazem źródłem tzw. niskiej emisji na terenie powiatu są lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe (brak jest dużych centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło). Ze względu na to, że znacząca część „niskich” źródeł ciepła zasilana jest wciąż węglem słabej jakości, są to źródła o niskiej sprawności, emisja ta ma duży wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Problemem jest również spalanie odpadów w paleniskach domowych. Odzwierciedleniem niskiej emisji jest wzrost stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

W celu redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminach sporządzane są Plany Gospodarki Niskoemisyjnej.

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego w 2014 roku było 77 kotłowni lokalnych. W tabeli poniżej scharakteryzowano sieć ciepłą na terenie powiatu.

Tabela 5 Sieć ciepła na terenie powiatu

Wyszczególnienie	Jednostka	2014 rok
Kotłownie ogółem	szt.	77
Kotłownie w spółdzielniach mieszkaniowych	szt.	6
Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	15,2
Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów	km	13,4
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	dam ³	2268,2
Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku	GJ	94544

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2014 r.

Ograniczanie emisji z kotłów węglowych może być osiągnięte poprzez spalanie węgla o niskiej zawartości siarki i popiołu, a także wykorzystanie nowoczesnych, wysokosprawnych kotłów.

Większe ograniczenie niskiej emisji następuje w wyniku zastępowania kotłów węglowych kotłami gazowymi lub olejowymi.

3.1.1.1 Sieć gazowa

Według danych GUS ogólna długość czynnej sieci gazowej na terenie powiatu systematycznie wzrasta, w 2014 roku wynosiła 846 643 m. W 2014 roku z sieci gazowej na terenach wiejskich korzystało 66,8 % ludności, w miastach wskaźnik ten wynosił 84,6 %.

Tabela 6 Sieć gazowa na terenie powiatu

Wyszczególnienie	Jednostka	2014 rok
Długość czynnej sieci ogółem	m	846643
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	25914
Odbiorcy gazu	gosp. domowe	29554
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. domowe	20396
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	73,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2014 r.

W 2014 roku mieszkańcy powiatu zużyli 50 232,5 tys. m³ gazu, jest to o 1,5% mniej niż w roku 2012. Na ogrzewanie mieszkań zużyto 43 131,2 tys. m³ gazu, jest to o 6,2 % mniej niż w 2012 roku. Wpływ na zbyt niskie wykorzystanie kotłów gazowych ma koszt ich eksploatacji.

3.1.1.2 Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną

Powiat jest zelektryfikowany w całości, przez jego teren przebiegają liczne linie wysokiego napięcia (400 kV, 220 kV, 110 kV) łączące warszawski węzeł energetyczny z systemem krajowym. Zużycie energii elektrycznej z roku na rok spada, w 2014 roku wynosiło 44 333 MWh. Jeden mieszkaniec zużył średnio 1 132,9 kWh energii elektrycznej.

Tabela 7 Energia elektryczna na terenie powiatu

Wyszczególnienie	Jednostka	2014 rok
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	15760
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	44333

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2014 r.

3.1.1.3 Energia odnawialna

Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych jest jedną z form przeciwdziałania zanieczyszczeniu powietrza.

Na terenie powiatu jako źródło energii odnawialnej może być wykorzystywana energia słoneczna. Większość obszaru województwa mazowieckiego charakteryzuje się rocznym całkowitym promieniowaniem w granicach 3700 – 3800 MJ/m². Obecnie na terenie powiatu energia słoneczna pozyskiwana jest głównie przez indywidualnych odbiorców.

Innym kierunkiem rozwoju energetyki odnawialnej jest energetyka wiatrowa. Powiat posiada potencjał energetyczny wiatru na poziomie powyżej 1 250 kWh/rok/m². W przypadku energetyki wiatrowej główną przeszkodą w realizacji projektów jest niechęć społeczeństwa powodowana obawą o zdrowie i komfort życia. Istotnym ograniczeniem rozwoju tego sektora jest również brak odpowiedniej infrastruktury elektroenergetycznej oraz fakt, że znaczną część obszaru powiatu zajmuje Kampinoski Park Narodowy i inne obszary chronione. Obecnie na terenie powiatu funkcjonuje jedna niewielka elektrownia wiatrowa o wysokość 55 m w miejscowości Podkarpinos.

Alternatywą jest także wykorzystanie energii geotermalnej. Obszar województwa mazowieckiego charakteryzuje się znaczącymi potencjalnymi zasobami energii geotermalnej, ze względu na położenie większości obszaru w grudziązko-warszawskim okręgu geotermalnym. Na terenie powiatu nie ma udokumentowanych złóż wód termalnych. Na terenie powiatu w ostatnich latach istnieje zainteresowanie geotermią niskotemperaturową („płytką”) wykorzystującą ciepło zgromadzone w gruncie oraz w skałach na głębokości nieprzekraczającej na ogół 100 m. Geotermia ta opiera się na działaniu gruntowych pomp ciepła. Nie jest prowadzony rejestr wykonanych pomp ciepła.

Na terenie powiatu energia wodna nie jest pozyskiwana. Szanse rozwoju energetyki wodnej są małe. W granicach powiatu znajduje się kilkunastokilometrowy odcinek Wisły. Pozostałe rzeki nie mają dużego potencjału do rozwoju energetyki wodnej.

Na terenie powiatu na składowisku odpadów „Radiowo” w m. Kludyn ujmowany jest gaz składowiskowy. Jest on wykorzystywany do produkcji energii elektrycznej. Oczyszczalnie ścieków w Błoniu i Józefowie wykorzystują biogaz z komór fermentacyjnych. Nie przewiduje się znaczącego pozyskania energii z biomasy.

Podstawowe kierunki Polityki energetycznej Polski do 2030 roku oraz wynikającego z niej Krajowego planu działania w zakresie OZE (KPD OZE) zakładają m.in. poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Polityka zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% do 2020 roku i dalszy wzrost w latach następnych.

3.1.2 Źródła liniowe

W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły.

3.1.2.1 Drogi na terenie powiatu

Przez teren powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, takie jak:

1. Autostrada A2 – Stryków – od km 453+146 do km 454+910, o długości 1,764 km,
2. Drogi ekspresowe o łącznej długości 7,127 km:
 - S2 Konotopa – Lotnisko – od km 454+910 do km 456+319,
 - S8 Konotopa – Powązkowska – od km 0+000 do km 4+123; od km 5+022 do km 6+617.
3. Drogi krajowe o łącznej długości 33,729 km:
 - DK nr 7 – od km 342+190 do km 349+180,
 - DK nr 92 – od km 440+722 do km 467+461,
4. Drogi wojewódzkie o łącznej długości 93,186 km:
 - 579 Kuzuń Polski – Leszno – Błonie – Grodzisk Maz. – Radziejowice,
 - 580 Warszawa – Leszno – Kampinos – Żelazowa Wola – Sochaczew,
 - 587 St. Kol. Błonie – droga 579,
 - 700 droga 2 – Józefów – Rokitno,
 - 701 Józefów – Domaniew – Żbików – Duchnice – Ożarów – DK 92,
 - 718 Borzęcin – Ołtarzew – Pruszków,
 - 720 Błonie – Brwinów – Otrębusy – Nadarzyn,
 - 735 St. Kol. Ożarów – DK 92,
 - 888 Święcice – Myszczyn – Zaborów,
 - 898 Stare Babice – Mościska – Warszawa.
5. Drogi powiatowe o łącznej długości 160,933 km:
 - 2420W Dziekanów Nowy – Kiełpin – Łomianki (ul. Kampinoska),
 - 3805W Budki Żelazowskie ...* – Stojec – Wola Pasikońska,
 - 4101W Błonie (ul. Fabryczna) – Stare Faszczycze – Konstantów
 - 4102W Bieniewice – Radonice ...* – Żukówka
 - 4103W Stare Faszczycze – Nowe Faszczycze
 - 4104W Bieniewice – Dębówka
 - 4105W Bramki (ul. Długa)
 - 4106W Bieniewo Parcela – Bieniewo Wieś
 - 4107W Błonie (ul. Bieniewicka) – Bieniewice – Dębówka
 - 4108W Błonie (ul. Poniatowskiego) – Żukówka
 - 4109W Zaborówek – Białutki – Leszno
 - 4110W Zaborówek – Wąsy Kolonia – Witki – Kopytów
 - 4111W Zaborów – Wiktorów
 - 4112W Wiktorów – Wólka
 - 4113W Białuty – Wawrzyszew – Podrochale
 - 4114W Gawartowa Wola – Podkampinos
 - 4115W Bramki – Nowy Łuszczewek – Gawartowa Wola – Grądy
 - 4116W Wilkowa Wieś – Czarnów
 - 4117W Konotopa (ul. Rajdowa) ...* – Jawczyce (ul. Piwna)
 - 4118W Bronisze – Konotopa
 - 4119W Kaputy – Macierzysz
 - 4120W Zaborówek – Wąsy Kolonia – Pilaszków – Umiastów
 - 4121W Borzęcin Duży – Koprki
 - 4122W Ożarów Mazowiecki (ul. Strzykulska) – Zielonki Parcele
 - 4123W Myszczyn – Borzęcin Duży
 - 4124W Borzęcin Duży (ul. Spacerowa),
 - 4125W Lipków – Koczargi Nowe
 - 4126W Hornówek – Stare Babice
 - 4128W Izabelin – Stare Babice
 - 4129W Nowe Babice – Bronisze
 - 4130W Truskaw – Mościska
 - 4131W Podkampinos – Łazy
 - 4132W Kampinos – Podkampinos
 - 4133W Strzyżew – Szczytno
 - 4134W Kampinos – Józefów
 - 4136W Laski (ul. Trenów)

- 4137W Macierzysz – Jawczyce
- 4138W Klaudyn
- 4139W Izabelin – Sieraków
- 4140W Borzęcin Duży – Mariew
- 4141W Mariew
- bez numeru Macierzysz – Szeligi.

6. Drogi gminne o łącznej długości 1042,6 km, w tym o nawierzchni twardej – 397,5 km, o nawierzchni gruntowej – 360,8 km oraz o nawierzchni twardej ulepszonej – 284,3 km (według danych GUS na 31.12. 2014 r.).

Z pomiarów z 2015 roku wynika, że na odcinku autostrady A2 częściowo przebiegającej przez teren powiatu średni dobowy ruch roczny (ŚDRR) wynosił ponad 75 tys. pojazdów, z czego ponad 9% stanowiły pojazdy ciężarowe. Na odcinku drogi ekspresowej S2 przebiegającej częściowo przez powiat ŚDRR wynosił ponad 78 tys. pojazdów, z czego ciężarowe stanowiły około 6,5%. Natomiast ŚDRR na drogach krajowych wynosił od 14 tys. do 52 tys., z czego pojazdy ciężarowe stanowiły do 27% ogólnej liczby poruszających się pojazdów. W przypadku dróg wojewódzkich ruch jest znacznie mniejszy i waha się, w zależności od drogi, do 20 tys pojazdów.¹

Corocznie rejestruje się coraz większą liczbę pojazdów. Opierając się na danych z 2014 roku, według danych GUS, na terenie powiatu było zarejestrowanych 104,5 tys. pojazdów samochodowych, tj. o 4,2% więcej niż rok wcześniej.

Ważnym czynnikiem wpływającym na ograniczenie emisji liniowej jest poprawa stanu technicznego pojazdów. Także działania związane z poprawą stanu technicznego dróg, w szczególności wykonywanie nakładek asfaltowych na drogach utwardzonych dotychczas różnymi pyłącymi materiałami powinno przyczynić się do zmniejszenia emisji pyłu. W celu ograniczenia emisji ze źródeł liniowych konieczny jest także rozwój systemów komunikacji publicznej. Powiat Warszawski Zachodni objęty jest zasięgiem komunikacji miejskiej Stolicy, w ramach strefy podmiejskiej. Komunikacja ZTM dociera między innymi do Łomianek, Leszna, Starych Babic i Ożarowa Mazowieckiego. Komunikacja zbiorowa z Warszawą opiera się także na linii kolejowej. Dworce kolejowe są w m. Błonie, Ożarów Mazowiecki i Płochocin.

3.1.3 Źródła przemysłowe

W Powiecie Warszawskim Zachodnim w 2015 roku wyemitowano do atmosfery 2 029 Mg zanieczyszczeń gazowych (w tym dwutlenek węgla 1 675 Mg) z zakładów szczególnie uciążliwych, jest to o 34% więcej niż w 2012 roku. Emisja zanieczyszczeń gazowych z tych źródeł na terenie powiatu wynosiła 0,007% ogólnej emisji w województwie mazowieckim.

Tabela 8 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu

Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]	
Rodzaj zanieczyszczenia	2015 rok
ogółem	2029
dwutlenek węgla	1675
metan	3
tlenki azotu	23
tlenek węgla	21
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	
Rodzaj zanieczyszczenia	2015 rok
gazowe	76,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

¹ dane z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad

3.1.4 Jakość powietrza

Zanieczyszczenie powietrza przekłada się nie tylko na stan środowiska, ale również na zdrowie ludzi. Jakość powietrza na terenie Województwa Mazowieckiego jest oceniana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w systemie rocznym w podziale na następujące strefy: aglomeracja warszawska, miasto Radom, miasto Płock i strefa mazowiecka (do której należy Powiat Warszawski Zachodni). Ocena jest wykonywana ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Ocena jest sporządzona w oparciu o wyniki ze stacji pomiarowych oraz wyników modelowania. Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego pomiary prowadzono w m. Granica na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Szczegółowe wyniki pomiarów na tej stacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9 Zanieczyszczenie powietrza w 2015 roku na stacji pomiarowej w m. Granica

Zanieczyszczenie	Stężenie średnie roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
pył zawieszony PM10	23,9
benzo(a)piren w pyłe	1,5 (przekroczony dopuszczalny poziom)
ołów	0,007
kadm	0,22
nikiel	1,0
arsen	0,8
SO ₂	2,9
NO ₂	10,0
NO _x	11,9
O ₃	151,1 (przekroczony dopuszczalny poziom)

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015” WIOŚ Warszawa.

Z oceny przeprowadzonej dla całej strefy mazowieckiej wynika, że poziomy stężenie dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu a także ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyłe PM10 nie zostały przekroczone. Ze względu na te zanieczyszczenia strefa mazowiecka została zaliczona do klasy A, tj. klasy w której stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych.

W strefie nastąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu. Dla tych zanieczyszczeń sklasyfikowano strefę do klasy C, tj. do klasy, w której stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.

Stężenia ozonu sprawdzane były w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu docelowego oraz dotrzymania poziomu celu długoterminowego. Na żadnym stanowisku pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego (klasa A). Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano co najmniej jeden dzień z przekroczeniem wartości 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ tj. poziomu celu długoterminowego, który ma zostać osiągnięty w 2020 r. (klasa D2 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego).

Ze względu na stężenia pyłu PM2,5 strefę mazowiecką sklasyfikowano do klasy C (wg poziomu dopuszczalnego faza I) oraz klasy C1 (wg poziomu dopuszczalnego faza II).

Tabela 10 Klasy strefy mazowieckiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia													
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM2,5 ¹	PM2,5 ²	PM10	O ₃ ³	O ₃ ⁴	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa mazowiecka (powiat warszawski zachodni)	A	A	A	A	C	C1	C	A	D2	A	A	A	A	C

¹ wg poziomu dopuszczalnego faza I,

² wg poziomu dopuszczalnego faza II,

³ wg poziomu docelowego,

⁴ wg poziomu celu długoterminowego

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015” WIOŚ Warszawa.

Ze względu na ochronę roślin wartości stężeń średniorocznych dla dwutlenku siarki i tlenku azotu mieściły się poniżej poziomu dopuszczalnego stąd też strefę mazowiecką zaliczono do klasy A. Wartości współczynnika AOT40 określonego na podstawie pięcioletnich pomiarów (2011-2015) z okresu wegetacyjnego (maj-lipiec) w strefie mazowieckiej zostały dotrzymane. Strefa mazowiecka otrzymała klasę A. Poziom celu długoterminowego ozonu dla kryterium ochrony roślin, który ma być

osiągnięty do 2020 r., na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie został dotrzymany. Stąd strefa mazowiecka otrzymała klasę D2.

Tabela 11 Klasy strefy mazowieckiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony roślin

Strefa	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona roślin			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (poziom docelowy)	O ₃ (poziom celu długoterminowego)
Strefa mazowiecka (powiat warszawski zachodni)	A	A	A	D2

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015” WIOŚ Warszawa.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność opracowania programów ochrony powietrza.

Obecnie obowiązują następujące programy ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej oraz plan działań krótkoterminowych:

- Plan działań krótkoterminowych dla strefy mazowieckiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i poziomu docelowego ozonu - Uchwała Nr 119/15 z 23 listopada 2015 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z dnia 17 grudnia 2015 r. poz. 11545).
- Program ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu - uchwała Nr 184/13 z dnia 25 listopada 2013 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2013 r. poz. 13009).
- Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu - Uchwała Nr 164/13 z dnia 28 października 2013 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2013 r. poz. 11273).

Więcej informacji o tych dokumentach zawarto w załączniku nr 1 Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

W ramach swej działalności Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w latach 2013-2015 przeprowadził 120 kontroli, podczas których sprawdzono przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony powietrza. Stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły:

- brak wymaganych uregulowań formalno-prawnych w zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza (art. 152 oraz art. 220 ustawy Prawo ochrony środowiska),
- nieprawidłowości związane z wnoszeniem opłat za korzystanie ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza i zbiorczym zestawieniem informacji o zakresie korzystania ze środowiska przekazywanym do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego,
- nie przedłożenie raportu w Krajowym Ośrodku Bilansowania i Zarządzania Emisjami.

3.1.5 Klimat

Warunki klimatyczne w Powiecie Warszawskim Zachodnim są zbliżone do klimatu w całym makroregionie Niziny Środkowomazowieckiej oraz podlegają przejściowym wpływom morskim i kontynentalnym. Zgodnie ze szczegółowym podziałem Gumińskiego nawiązującym do potrzeb rolnictwa (za Kondrackim, 1998), obszar Powiatu leży w VIII dzielnicy środkowej, obejmującej swym zasięgiem dorzecza środkowej Warty i Wisły, w jej chłodniejszej części wschodniej.

Średnia temperatura roczna wynosi 8°C, najchłodniejszy jest styczeń (średnia miesięczna -2,6°C), najcieplejszy lipiec (średnia miesięczna 18,2°C). Liczba dni z przymrozkami w ciągu roku wynosi od 100 do 110, czas zalegania pokrywy śnieżnej od 50 do 80, a średni opad roczny wynosi 500-600 mm.

Z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015”, WIOŚ wynika, że w powiecie średnia roczna temperatura powietrza w 2015 r. wyniosła 9,50-9,75 C, a roczna suma opadów wyniosła 450-500 mm.

W Powiecie Warszawskim Zachodnim pod względem klimatycznym wyróżnia się teren Puszczy Kampinoskiej. Puszcza podlega przejściowym wpływom klimatu morskiego z przewagą

kontynentalnego. Na jej klimat wpływa również położenie w głębokiej dolinie Wisły, które powoduje, że spływają do niej masy chłodnego powietrza i utrzymują się dłuższej niż na terenach sąsiednich. Niewątpliwym wpływ ma też sąsiedztwo samej Wisły oraz aglomeracji miejskiej Warszawy.

Z analizy trendów zmian klimatu w Polsce do 2030 roku wynika, że średnia roczna temperatura powietrza wykazuje niewielki stopniowy wzrost. W dwóch ostatnich dekadach wzrosła liczba dni z temperaturą wysoką i zmniejszyła się liczba dni z temperaturą ujemną. Obserwowana jest wyraźna tendencja wydłużania się okresu wegetacyjnego z temperaturą wyższą niż 5°C. W przeciwieństwie do temperatury powietrza przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 roku. Należy się jednak liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, a to może przyczyniać się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi. Elementem ważnym gospodarczo i związanym bezpośrednio z opadami jest pokrywa śnieżna, której wysokość, a zwłaszcza okres zalegania odgrywa kluczową rolę w rolnictwie i gospodarce wodnej. W latach 2010-2030 tendencje malejące liczby dni z pokrywą śnieżną są niewielkie natomiast trzeba się liczyć z dużymi wahaniami pomiędzy kolejnymi sezonami zimowymi. Konsekwencją wzrostu okresów upalnych jest trwałość okresów suchych (z sumą dobową opadu <1 mm).²

Zmiany klimatu mogą mieć negatywne skutki dla infrastruktury technicznej. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych np. huraganów, intensywnych burz może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia np. napowietrznych linii przesyłowych. Ryzyko uszkodzenia linii przesyłowych rośnie wraz ze wzrostem częstotliwości takich ekstremalnych zjawisk pogodowych jak huragany czy intensywne burze. SPA 2020 akcentuje konieczność dostosowania systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W perspektywie długofalowej zakłada się silne powiązanie redukcji emisji z rozwojem energetyki odnawialnej w celu powiązania celów energetycznych i klimatycznych. Na terenie powiatu, szczególnie na terenach wiejskich, powinny się zatem rozwijać odnawialne źródła energii oraz powinna zwiększać się efektywność energetyczna.

3.1.6 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza

Realizowane dotychczas zadania w zakresie jakości powietrza w celu „Spełniania wymagań prawnych” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty.

Tabela 12 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony powietrza

Lp.	Podjęte zadania w latach 2013-2014	Efekty
1	Termomodernizacja budynku starostwa (geodezji)	Poprawa efektywności energetycznej (pośrednio zmniejszenie emisji zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem budynku)
2	Termomodernizacja 12 budynków gminnych (w gminach: Błonie, Łomianki, Ożarów Mazowiecki)	
3	Wykonanie nakładki bitumicznej na dotychczasowej nawierzchni z kruszywa i destruktu. Utwardzenie destruktem asfaltowym nawierzchni 1,68+2,5 km dróg w gminie Izabelin i Stare Babice. Przebudowa 0,82 km + 0,326 km dróg w gminie Izabelin Wykonanie nakładek asfaltowych na 5,8 km dróg w gminach: Kampinos i Ożarów Mazowiecki.	Poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowej (pośrednio ograniczenie emisji pyłu)
4	Uruchomienie linii autobusowej L18 Truskaw – Izabelin C– Stare Babice oraz linii ŁZ w gminie Łomianki, rozbudowa linii komunikacyjnych na trasie Ożarów Mazowiecki – Leszno, Płochocin-Warszawa	Rozwój komunikacji zbiorowej (pośrednio zmniejszenie emisji z samochodów osobowych)

² „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

Tabela 13 Wskaźniki realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony powietrza

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12.2011	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2013
1	emisja zanieczyszczeń gazowych*	Mg /km ²	17,68	3,67	2,51
2	redukcja zanieczyszczeń gazowych*	t/rok	420	1 077	1 074
3	wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza (pyły)*	Mg	8	0	0
4	emisja zanieczyszczeń pyłowych*	Mg /km ²	0,01	0	0
5	redukcja zanieczyszczeń pyłowych*	t/rok	45	-	-
6	udział energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej	%	bd.	bd.	bd.
7	zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	kWh/ mieszkańca	1 239,8	1 212,2	1 208,6
8	długość sieci gazowej rozdzielczej	km	793,61	819,61	833,03
9	odbiorcy gazu z sieci	gosp. dom.	27 336	28 134	29 123
10	zużycie gazu z sieci	tys. m ³	53 939,8	50 966,1	53 177,8

* z zakładów szczególnie uciążliwych wg danych GUS

3.1.7 Analiza SWOT dla obszaru Ochrona klimatu i jakości powietrza

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru ochrona klimatu i jakości powietrza.

Tabela 14 Analiza SWOT w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• dobrze rozwinięta sieć gazowa przesyłowa, • znaczna część powiatu to obszar, Kampinoskiego Parku Narodowego, • stosunkowo niewielka emisja przemysłowa.	• występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności • niewystarczający poziom wykorzystania OZE, • szybki przyrost ilości samochodów i wysoka emisja zanieczyszczeń z ruchu komunikacyjnego, • duża energochłonność budynków i oświetlenia zewnętrznego.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• dostępność środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej w tym poprawę efektywności energetycznej, • rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, • wdrażanie rozwiązań ekoinnowacyjnych w ochronie powietrza, • realizacja założeń Planów ochrony powietrza w województwie mazowieckim i województwach ościennych.	• napływające zanieczyszczenia powietrza z powiatów ościennych, • rosnąca liczba pojazdów w skali kraju i województwa mazowieckiego.

3.2 Zagrożenia hałasem

3.2.1. Źródła hałasu

Dominującym źródłem hałasu w powiecie jest ruch drogowy. Drogi przebiegające przez teren powiatu zostały scharakteryzowane w rozdziale dotyczących ochrony klimatu i jakości powietrza (3.1.2.1 Drogi na terenie powiatu).

W poniższej tabeli zestawiono dane o średnim dobowym ruchu na odcinkach dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu.

Tabela 15 Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku

Droga	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych [poj./dobę]								
	Pikietaż (od km do km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C	R
A2	450,892 - 454,910	Węzeł Pruszków - Węzeł Konotopa	75156	231	62064	5698	2132	4799	232	0	0
S2	454,910 - 459,179	Węzeł Konotopa – Węzeł Al. Jerozolimskie	78394	294	66123	6735	1889	3183	169	1	0
7	331,317 - 344,726	Kazuń - Łomianki	32472	105	26687	3417	550	1465	248	0	0
7	344,726 - 348,423	Łomianki (obwodnica)	38940	182	32602	3232	876	1668	380	0	2
7	348,423 - 349,490	Łomianki - Warszawa	52466	247	44489	4435	908	1711	674	2	98
S8	0,000 - 2,916	Węzeł Konotopa - Węzeł W-Wa Zachód	86579	343	71578	7521	1939	4997	193	8	0
S8	2,916 - 6,103	Węzeł W-Wa Zachód - Węzeł Bemowo 1	85999	371	71170	7718	1844	4703	192	1	0
92	425,438 - 450,060	Sochaczew - Błonie	12026	31	8165	1156	774	1829	62	9	3
92	450,060 - 460,338	Błonie - Ołtarzew	14290	58	8954	1732	1342	2009	172	23	16
92	460,338 - 466,809	Ołtarzew - Węzeł Warszawa Zachód	35772	188	26934	5838	1369	1160	278	5	78
579	4,395 - 20,495	Cybulice Małe-Leszno	6034	66	4659	712	259	314	18	6	-
579	20,495 - 27,290	Leszno-Błonie	5450	49	4338	491	234	300	22	16	-
579	27,290 - 29,280	Błonie/Przejście/	11588	93	9154	742	440	1089	58	12	-
579	29,280 - 32,050	Błonie-Grodzisk Mazowiecki	10478	63	7901	880	492	1111	21	10	-
580	6,025 - 9,300	Warszawa-Babice Nowe	17495	105	15536	1050	402	297	105	0	-
580	9,300 - 16,790	Babice Nowe-Borzęcin Duży	13043	117	11257	1122	274	130	130	13	-
580	16,790 - 21,380	Borzęcin Duży-Zaborów	8346	92	7287	609	175	100	83	0	-
580	21,380 - 27,323	Zaborów-Leszno	7635	84	6582	534	145	206	76	8	-
580	27,323 - 49,754	Leszno-Żelazowa Wola-Sochaczew	5201	52	4602	322	99	68	42	16	-
587	0,000 - 1,350	St.Kol. Błonie-Błonie/Dw 579/	836	19	570	97	42	23	31	54	-
700	0,000 - 4,520	Święcice/Dk 2/-Płochocin-Józefów-Rokitno	4082	29	3449	327	122	98	37	20	-
701	6,580 - 10,890	Pruszków/Żbików/-Duchnice-Ożarów Mazowiecki	3390	37	2648	312	241	139	3	10	-
718	0,000 - 5,740	Borzęcin Duży-Ołtarzew	2930	21	2360	346	103	85	12	3	-
718	5,740 - 9,135	Ołtarzew-Pruszków	9116	46	6518	1094	629	802	18	9	-
720	0,000 - 8,717	Błonie-Brwinów	2579	21	2220	263	49	13	5	8	-
735	0,000 - 0,261	St.Kol. Ożarów Mazowiecki-Dk 2	2764	19	2512	155	39	11	28	0	-
888	0,000 - 5,858	Święcice-Myszczyń-Zaborów	943	10	772	76	51	28	4	2	-
898	0,000 - 4,998	Nowe Babice-Mościska	9974	60	7850	1346	399	259	50	10	-
898	4,998 5,600	Mościska-Warszawa	11195	90	10232	672	78	11	112	0	-

Źródło: opracowanie na podstawie danych z GDDKiA.

Wyjaśnienie oznaczeń w tabeli: **O** – ogółem; **M** – motocykle; **SoM** – samochody osobowe (mikrobusy); **Lsc** – lekkie samochody ciężarowe; **Scbp** – samochody ciężarowe bez przyczepy; **Sczp** – samochody ciężarowe z przyczepą; **A** – autobusy; **C** – ciągniki rolnicze; **R** – rowery.

Dla dróg, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie zarządca drogi ma obowiązek co pięć lat sporządzać mapy akustyczne. Do takich dróg na terenie powiatu należą:

- S2 Konotopa – Lotnisko,
- S8 Konotopa – Powązkowska,
- droga krajowa Nr 7 i droga ekspresowa S7 w Gminie Łomianki,
- droga krajowa nr 92,
- droga nr 580 Warszawa – Babice – Leszno - Kampinos,
- droga 898 Nowe Babice – Mościska – Warszawa.

W 2014 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, o których mowa w art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska tj. obszarów dróg wojewódzkich na terenie województwa mazowieckiego, na których został przekroczony długookresowy poziom dźwięku A we wszystkich dobach roku i porach nocy (uchwała Nr 223/14). Proponowane działania to: egzekwowanie istniejących ograniczeń prędkości, utrzymywanie nawierzchni w dobrym stanie technicznym, na niektórych fragmentach także wprowadzenie środków trwałego uspokojenia ruchu. Dodatkowo zaleca się m.in. promocję komunikacji zbiorowej oraz wykorzystanie map akustycznych w pracach planistycznych.

Dla dróg krajowych powinny zostać wykonane nowe mapy (poprzednie mapy akustyczne były wykonane ponad 5 lat temu). Mapy te będą podstawą do sporządzenia nowych programów ochrony środowiska przed hałasem.

Oddziaływanie transportu kolejowego jest znacznie mniejsze. Przez powiat przebiega linia kolejowa nr 3, która jest fragmentem międzynarodowej linii kolejowej E 20 (Berlin – Kunowice – Poznań – Kutno – Warszawa – Terespol – Moskwa).

Analogicznie jak dla dróg dla linii kolejowej, po której przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie powinna zostać sporządzona mapa akustyczna, a w przypadku przekraczania dopuszczalnych poziomów powinien zostać uchwalony Program ochrony środowiska przed hałasem. Dla przedmiotowej linii kolejowej podjęta została uchwała Nr 224/14 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, o których mowa w art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska tj. obszarów linii kolejowych na terenie województwa mazowieckiego, na których został przekroczony długookresowy poziom dźwięku A we wszystkich dobach roku i porach nocy w roku. W sąsiedztwie linii kolejowej nr 3 występują jedynie odcinki o niskim priorytecie narażenia na hałas. W związku z tym powinny być realizowane działania zawierające się w ramach strategii długoterminowej oraz edukacji społecznej. Zaleca się także utrzymanie w dobrym stanie technicznym torowisk oraz składów pociągów. Bardzo ważnym elementem działań zawierających się w ramach polityki długookresowej jest w tym przypadku właściwe planowanie przestrzenne.

Hałas lotniczy związany jest z dwoma lotniskami zlokalizowanymi na terenie Warszawy (Port Lotniczy im. F. Chopina w Warszawie, Centrum Usług Logistycznych "Lotnisko Warszawa - Babice"). Oddziaływanie akustyczne obejmuje gminy: Ożarów Mazowiecki i Stare Babice. Dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina został ustanowiony obszar ograniczonego użytkowania. Obydwa porty lotnicze mają obowiązek ciągłego pomiaru hałasu.

W odniesieniu do pozostałego terenu oceny stanu akustycznego dokonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska. W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Ostatnie badania były przeprowadzane w 2012 roku. Hałas komunikacyjny badany był w Błoniu przy ulicy Passowskiej 16A (droga wojewódzka nr 579), gdzie równoważny poziom dźwięku dla pory dnia i nocy dla hałasu drogowego wynosił $L_{AeqD}=63,0$ dB i $L_{AeqN}=58,0$ dB. W obydwu przypadkach zostały przekroczone wartości dopuszczalne.

Źródłem hałasu są też zakłady przemysłowe i usługowe. Hałas ten jest najczęściej uciążliwy dla terenów mieszkaniowych bezpośrednio sąsiadujących z zakładami. Poziom hałas przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy m.in. od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, zastosowanych urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, transportu wewnątrzzakładowego. Istniejące zakłady podejmują w większości przypadków niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.

W latach 2013-2015 WIOŚ w Warszawie przeprowadził 77 kontroli w przedsiębiorstwach na terenie powiatu w zakresie emisji hałasu. W 4 przypadkach wystąpiły nieprawidłowości, w tym trzy przypadki przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu oraz 1 przypadek przekroczenia warunków pozwolenia zintegrowanego w zakresie emisji hałasu do środowiska.

3.2.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony przed hałasem

Zakładanym celem w dotychczasowym Programie było „Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem”. Realizowane dotychczas zadania na drogach miały bardzo ograniczony wpływ na poprawę standardów technicznych infrastruktury drogowej wpływającej na klimat akustyczny. Podejmowane działania w zakresie rozwoju komunikacji zbiorowej pośrednio przyczyniają się do ograniczenia emisji hałasu z samochodów osobowych. Działania te powinny być kontynuowane. Dla tego obszaru w poprzednim programie nie określono wskaźników.

3.2.3 Analiza SWOT dla obszaru Zagrożenia hałasem

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zagrożenia hałasem.

Tabela 16 Analiza SWOT w zakresie zagrożenia hałasem

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• systematyczna poprawa stanu technicznego dróg, • pasy zadrzewień przy drogach, • prowadzone w zakładach kontrole poziomu hałasu	• wysoki poziom hałasu komunikacyjnego, • przebieg niektórych dróg przez centra miast
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• popularyzacja samochodów hybrydowych i elektrycznych	• rosnąca liczba pojazdów, • zły stan techniczny pojazdów, • zintensyfikowanie ruchu lotniczego w Porcie Lotniczym im. F. Chopina w Warszawie

3.3 Pola elektromagnetyczne

3.3.1 Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Promieniowanie elektromagnetyczne wytwarzane jest zarówno w warunkach naturalnych, jak również w wyniku działalności człowieka. Pola elektromagnetyczne pochodzenia naturalnego to między innymi promieniowanie elektromagnetyczne Ziemi i wyładowania elektryczne w czasie burz.

Pola sztucznego pochodzenia na terenie powiatu emitowane są przede wszystkim przez napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Przez teren powiatu przebiegają linie elektroenergetyczne najwyższych napięć – 400 kV oraz 220 kV. W gminy Ożarów Mazowiecki zlokalizowane są dwie stacje transformatorowe: Ołtarzew (400/220/110 kV) i Mory (220/110 kV), a na terenie gminy Izabelin stacja transformatorowa Mościska (400/110 kV). Na terenie powiatu planowana jest budowa nowej dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej o napięciu znamionowym 400 kV relacji SE Kozienice - SE Ołtarzew.

Według wykazu wydanych przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej pozwoleń radiowych dla stacji bazowych telefonii komórkowej (E-GSM, GSM900, GSM1800, UMTS, LTE) oraz stacji wykorzystujących technologię CDMA na terenie powiatu w obowiązuje 755 pozwoleń (według stanu na 25 sierpnia 2016 roku).

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie przeprowadził pomiary natężenia pola elektromagnetycznego (PEM) w 2 punktach na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego :

- Izabelin C, ul. Jana Matejki 21,
- Kampinos, w centrum miejscowości, parking przy boisku.

Natężenie pola elektromagnetycznego w badanych punktach pomiarowych było znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Pomiary wykonywane przez eksploatujących instalacje emitujące pola elektromagnetyczne także wskazują na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

Przy obecnym postępie cywilizacyjnym nie można wyeliminować promieniowania elektromagnetycznego ze środowiska, dlatego niezbędne jest regularne monitorowanie jego poziomów, aby reagować na ewentualne przekroczenia wartości dopuszczalnych. W związku z tym zaleca się kontynuację monitoringu w środowisku, a także inwentaryzację źródeł emisji pól elektromagnetycznych, wdrażanie nowoczesnych technik ograniczających tego typu promieniowanie.

3.3.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska

Realizowane dotychczas zadania w celu „Ochrony przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty. Dla tego obszaru w poprzednim programie nie określono wskaźników.

Tabela 17 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Lp.	Podjęte zadania	Efekt
1	Analiza zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Monitorowanie poziomów pól elektromagnetycznych
2	Pomiary poziomu pól elektromagnetycznych w odniesieniu do nowych i zmienianych stacji przez operatorów stacji	

3.3.3 Analiza SWOT dla obszaru Pola elektromagnetyczne

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru pola elektromagnetyczne.

Tabela 18 Analiza SWOT Pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• prowadzone pomiary natężenie pola elektromagnetycznego, • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia promieniowania elektromagnetycznego	• mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
• rozwój państwowego monitoringu środowiska	• wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, • niepełna wiedza na temat oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi

3.4 Gospodarowanie wodami

3.4.1 Wody powierzchniowe

3.4.1.1 Charakterystyka wód powierzchniowych

Całość terytorium Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajduje się w zlewni rzeki Wisły. Większość terenu należy do zlewni drugiego rzędu - Bzury, a tylko niewielka część, położona w gminie Łomianki w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły, należy do jej bezpośredniej zlewni. Na terenie powiatu znajduje się tylko kilkunastokilometrowy odcinek Wisły (europejski kod JCWP RW20002125999), który stanowi północno-wschodnią granicę powiatu w gminie Łomianki. Do zlewni Bzury należą: rzeka Łasica (europejski kod JCWP RW200024272969) z dopływami: Kanałem Olszowieckim (europejski kod JCWP RW2000232729689) i Kanałem Zaborowskim (RW2000232729649), Utrata (europejskie kody JCWP RW200019272899, RW200019272859, RW200017272834) z dopływami: Kanałem

Ożarowskim (zwanym dopływem spod Ożarowa Mazowieckiego - europejski kod JCWP RW200017272849), Rokitnicą (europejski kod RW2000192728699). Większość cieków została uregulowana. W całości na terenie powiatu znajduje się Kanał Ożarowski i Kanał Zaborowski. Utrata zaczyna się w Powiecie Pruszkowskim i uchodzi do Bzury w Powiecie Sochaczewskim, Łasica wypływa z terenu Powiatu Nowodworskiego i uchodzi do Bzury w Powiecie Sochaczewskim, Rokitnica zaczyna się w Powiecie Grodziskim. Natomiast Kanał Olszowiecki uchodzi do Łasicy w Powiecie Sochaczewskim. Większość cieków prowadzi wody spoza terenu powiatu.

Za utrzymanie rzeki Wisły odpowiedzialny jest RZGW w Warszawie. Większość pozostałych cieków (kanały zaliczane do urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz rzeki zaliczone do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa) jest utrzymywana przez WZMiUW. Poniżej zestawiono dane o tych ciekach.

Tabela 19 Wykaz rzek i kanałów administrowanych przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie na obszarze powiatu

Nazwa cieku	Długość ogólna w km	Długość uregulowana w km
Utrata	27,110	17,873
Rokitnica Stara	2,025	2,025
Rokitnica Nowa	7,460	7,460
Kanał Zaborowski	4,975	4,975
Kanał Ożarowski	17,480	17,480
Starorzecze Kanału Ożarowskiego	0,370	0,370
Kanał Olszowiecki B	4,100	4,100

Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie.

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego występują również zbiorniki wodne o różnej genezie, wielkości i znaczeniu. Są to zarówno zbiorniki określane mianem jezior, glinianek oraz stawów. Wszystkie te zbiorniki mają wpływ na retencję na terenie powiatu. Część z nich zalicza się do wód powierzchniowych.

W gminie Łomianki znajdują się jeziora: Kiełpińskie i Dziekanowskie. Ponadto, na terenie gminy zlokalizowane są tzw. jeziora Pawłowskie, Fabryczne i Wiejskie.

Na terenie gminy Leszno, w miejscowości Zaborówek, znajduje się zbiornik wodny tzw. Jezioro Tomczyn. W pobliżu miejscowości Leszno zlokalizowane są stawy rybne oraz niewielkie zbiorniki wodne. Dwa duże zbiorniki wodne znajdują się również w Zaborowie.

Niewielkie zbiorniki wodne znajdują się także na terenie gminy Stare Babice. Zbiorniki te położone są w pobliżu następujących miejscowości: Borzęcin Duży, Stare Babice, Latchorzew.

W gminie Izabelin niewielkiej wielkości zbiorniki wodne zlokalizowane są w pobliżu Izabelina, a także w rejonie Truskawia i Lasek.

Na terenie gminy Ożarów Mazowiecki nieduże zbiorniki wodne położone są w okolicach Ożarowa Mazowieckiego oraz miejscowości Wolskie, Pilaszków i Myszczyń. W Ołtarzewie na terenie ogródków działowych znajdują się dwie tzw. glinianki, wykorzystywane na cele wędkarskie.

W obrębie gminy Kampinos niewielkie stawy i zbiorniki wodne znajdują się w pobliżu miejscowości Narty i Łazy.

W mieście Błonie zlokalizowane są tzw. glinianki, wykorzystywane do celów wędkarskich oraz stawy. Ponadto, na terenie gminy Błonie zlokalizowanych jest kilka zbiorników wodnych w pobliżu Piorunowa i Łaźniewa.

3.4.1.2 Jakość wód powierzchniowych

Ocena jakości jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), wyznaczonych w procesie wdrażania postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej w Polsce, jest wykonywana przez WIOŚ. Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego badania były prowadzone w trzech punktach pomiarowych.

Tabela 20 Ocena stanu czystości rzek na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego na podstawie danych z lat 2010-2015.

Nazwa JCW	Lokalizacja stanowiska	Ocena biologiczna	Ocena fizykochemiczna	Ocena hydromorfologiczna	Stan ekologiczny	Stan
Utrata od Żbikówki do Rokitnicy bez Rokitnicy	Utrata - Wawrzyszew (powyżej Rokitnicy)	IV	PSD	II	SŁABY	ZŁY
Dopływ spod Ożarowa Maz.	Dopływ z Ożarowa Maz. - Kol. Święcice	IV	PSD	II	SŁABY	ZŁY
Rokitnica od Zimnej Wody do ujścia	Rokitnica - Pass (uj. do Utraty)	III	PSD	II	UMIARKOWANY	ZŁY

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Stan ekologiczny JCWP Utrata od Żbikówki do Rokitnicy bez Rokitnicy oceniono jako słaby. Ocena biologiczna została przeprowadzona w oparciu o wyniki badań fitobentosu i makrofity, a o klasyfikacji zdecydowały badania makrofity. Stan elementów fizykochemicznych oceniono jako poniżej stanu dobrego, wpływ na to miały odnotowane przekroczenia azotu Kjeldahla, ChZT-Cr i fosforanów. Jedynie elementy hydromorfologiczne zostały zakwalifikowane do II klasy.

Dla JCWP Dopływ spod Ożarowa Maz. (inna nazwa: Kanał Ożarowski) ocena biologiczna została przeprowadzona w oparciu o wyniki badań fitobentosu i makrofity, a o klasyfikacji zdecydowały badania makrofity. Elementy hydromorfologiczne zostały zakwalifikowane do II klasy. Stan elementów fizykochemicznych oceniono poniżej stanu dobrego, wpływ na to miały odnotowane przekroczenia substancji rozpuszczonych, azotu Kjeldahla, azotu azotanowego i fosforanów. W wyniku klasyfikacji stan ekologiczny JCW oceniono jako słaby.

Natomiast JCWP Rokitnica od Zimnej Wody do ujścia elementy biologiczne zaklasyfikowano do III klasy. Elementy hydromorfologiczne zostały zakwalifikowane do II klasy. Stan elementów fizykochemicznych oceniono poniżej stanu dobrego, wpływ na to miały odnotowane przekroczenia azotu Kjeldahla i fosforanów. Stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany.

Ogólny stan trzech przebadanych JCWP na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego oceniono jako zły. Należy jednak podkreślić, że Utrata i Rokitnica prowadzą wody spoza terenu powiatu. Dlatego działania podejmowane na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego mają ograniczony wpływ na ich jakość.

3.4.2 Wody podziemne

3.4.2.1 Charakterystyka wód podziemnych

Teren Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajduje się w obrębie dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Północna część powiatu znajduje się w obrębie czwartorzędowego zbiornika - GZWP nr 222 – Dolina środkowej Wisły (Warszawa – Puławy), a środkowa i południowa trzeciorzędowego zbiornika - GZWP nr 215A – Subniecka Warszawska - część centralna.

Na terenie powiatu wydzielono dwie Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) o numerach: JCWPd 65 i JCWPd 64.

3.4.2.2 Jakość wód podziemnych

Wody czwartorzędowe, na terenie Powiatu w swoim naturalnym składzie chemicznym, charakteryzują się (poza przeważającą częścią tarasu kampinoskiego Wisły) zwiększoną zawartością żelaza i manganu.

Wody czwartorzędowe zawierają w niektórych miejscach również związki azotu (okolice Zaborówka, Ożarów Maz., południowa część Łomianek, okolice Kampinosu), siarczany (okolice Ożarów Maz.) oraz posiadają podwyższoną barwę (Łomianki), które stanowią zanieczyszczenia antropogeniczne. W wodach podziemnych na terenie gminy Łomianki zostało stwierdzone lokalne zanieczyszczenie związkami tri- i tetrachloroetenu. Kolejne badania wody wskazują na poprawę jakości wód i spadek zawartości tych związków. Nie został jednak osiągnięty jeszcze dopuszczalny poziom stężenia związków tri- i tetrachloroetenu w wodzie surowej ustalony w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r. poz. 1989).

Chemizm wód poziomu oligoceńskiego charakteryzuje się podwyższonymi zawartościami żelaza, manganu i niekiedy chlorków. Jest to ich naturalne tło hydrogeochemiczne.

W 2015 roku wody podziemne na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego nie były badane w ramach monitoringu. Ostatnie tego typu badania były wykonane w 2014 roku przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie powiatu znajdowały się dwa punkty pomiarowo-kontrolne.

W punkcie badawczym: Kampinos (gmina Kampinos) stwierdzono wody dobrej jakości (II klasa), natomiast w punkcie badawczym: Połczyńska CPN (gmina Ożarów Mazowiecki) wody podziemne były zadowalającej jakości (III klasa).

Tabela 21 Monitoring wód podziemnych

Punkt badawczy	JCWPD	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy	Klasa jakości wody w punkcie w 2014 roku
Kampinos	64	Czwartorzęd	24,7	II
Połczyńska CPN	65	Czwartorzęd	26,2	III

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

W poprzednich latach (monitoring za 2007, 2010 i 2012 rok) wody w obydwu ww. punktach badawczych zaliczono do III klasy.

Tabela 22 Jednolite części wód podziemnych zlokalizowane na terenie powiatu wraz z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych

Nr JCWPd	Europejski kod JCWPd	Ocena stanu		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
		ilościowego	chemicznego	
64	PLGW200064	dobry	słaby	niezagrożona
65	PLGW200065	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Projekt programu ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022

3.4.3 Melioracje wodne szczegółowe

Ogólna powierzchnia gruntów zmeliorowanych na terenie powiatu wynosiła na koniec 2015 roku 17 535 ha, a łączna długość rowów melioracyjnych wynosiła 419,8 km (Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie). Melioracje wodne pełnią rolę odbiorników nadmiaru wody. Rowy i drenaże pełnią ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodziami. W związku z przeznaczaniem terenów rolnych zmeliorowanych pod zabudowę, melioracje wodne szczegółowe (drenowania, rowy) podlegają przebudowie lub likwidacji. Za utrzymanie melioracji wodnych szczegółowych na terenie gmin: Błonie, Kampinos, Leszno, Ożarów Mazowiecki i Stare Babice odpowiedzialne są spółki wodne. Brak konserwacji może doprowadzić do lokalnych podtopień.

3.4.4 Powódź

Na terenie powiatu zagrożenie powodzią związane jest z rzeką Wisłą i rzeką Utratą. Dla tych rzek zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią”. Szczegółowe mapy dostępne są na stronie mapy.isok.gov.pl.

Dla rzeki Wisły zostały także opracowane mapy całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 1%, z których wynika, że w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego zalaniu może ulec znaczna część gminy Łomianki. (Za utrzymanie wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły odpowiedzialny jest WZMiUW w Warszawie.) Zagrożenie powodziowe dla rzeki Utraty dotyczy pasa wzdłuż koryta rzeki na terenie gmin: Ożarów Mazowiecki, Błonie i Kampinos.

Mapy te mogą stanowić podstawę racjonalnego planowania przestrzennego, a tym samym ograniczania negatywnych skutków powodzi. W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej prowadzi prace związane z opracowaniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych.

3.4.5 Susza

Susza definiowana jest jako znaczące w czasie oraz na dużym obszarze odchylenie od średnich wartości opadów (deficyt opadów), które może doprowadzić do suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i społeczno-ekonomicznej, w zależności od intensywności oraz czasu trwania deficytu opadów (definicja z Raportu Komisji Europejskiej *Working definitions of Water scarcity and Drought Report to the European Commission* (2012)). RZGW w ramach prac przygotowawczych do opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach sporządziło opracowanie pn.: „Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych”. W opracowaniu zidentyfikowano obszary zagrożone występowaniem różnych zjawisk suszy. Wyodrębniono cztery klasy narażenia na występowanie suszy: I klasa – słabo/nienarażone; II klasa – umiarkowanie narażone; III klasa - bardzo narażone; IV klasa – silnie narażone.

Susza atmosferyczna

Do określenia suszy atmosferycznej posłużono się podstawowymi parametrami: okresy posuszne (posuchy atmosferyczne) - identyfikowane przez liczbę dni bezopadowych; klasyfikacja wilgotności lat i miesięcy wg Kaczorowskiej; wskaźnik standaryzowanego opadu, bazujący na wielkości opadu stosowany do monitorowania suszy poprzez klasyfikację okresów ze względu na niedobór opadu. Większość gmin w powiecie jest bardzo narażona na występowanie suszy atmosferycznej.

Tabela 23 Zagrożenie występowania suszy atmosferycznej na terenie powiatu

Gmina	Klasy zagrożenia występowania suszy atmosferycznej i powierzchnia zagrożona					% powierzchni w danej klasie				Średnia wartość klasy zagrożenia suszą ATMO
	I	II	III	IV	Suma powierzchni [km ²]	I	II	III	IV	
Błonie			85,5		85,5	0,0	0,0	100,0	0,0	3
Izabelin		52,1	12,8		64,9	0,0	80,3	19,7	0,0	2
Kampinos			84,5		84,5	0,0	0,0	100,0	0,0	3
Leszno		8,5	116,4		124,9	0,0	6,8	93,2	0,0	3
Łomianki		10,0	28,8		38,8	0,0	25,8	74,2	0,0	3
Ożarów Mazowiecki		60,9	10,2		71,2	0,0	85,6	14,4	0,0	2
Stare Babice		63,3	0,0		63,4	0,0	99,9	0,1	0,0	2

Źródło: „Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych” RZGW w Warszawie.

Susza rolnicza

Susza rolnicza oznacza wystąpienie niedoboru wody dostępnej dla roślin. Susza ta zwana jest także suszą glebową. Bezpośrednim skutkiem suszy rolniczej jest nadmierne przesuszanie gleb. Obszary silnie narażone to takie, na których czas trwania susz rolniczych obejmował najwyższą wartość udziału miesięcy w wieloleciu oraz na których czas trwania okresów o mniejszej intensywności warunków niekorzystnych dla wegetacji był również wysoki, a występowanie susz rolniczych często notowane było w miesiącach początkowych okresu wegetacyjnego. Na terenie powiatu wszystkie gminy są silnie narażone na występowanie suszy rolniczej.

Tabela 24 Zagrożenie występowania suszy rolniczej na terenie powiatu

Gmina	Klasy zagrożenia występowania suszy rolniczej i powierzchnia zagrożona					% powierzchni w danej klasie				Średnia wartość klasy zagrożenia suszą ROLNICZĄ w gminie
	I	II	III	IV	Suma powierzchni [km ²]	I	II	III	IV	
Błonie				85,5	85,5	0,0	0,0	0,0	100,0	4
Izabelin				64,9	64,9	0,0	0,0	0,0	100,0	4
Kampinos				84,5	84,5	0,0	0,0	0,0	100,0	4
Leszno				124,9	124,9	0,0	0,0	0,0	100,0	4
Łomianki				38,8	38,8	0,0	0,0	0,0	100,0	4
Ożarów Mazowiecki				71,2	71,2	0,0	0,0	0,0	100,0	4
Stare Babice				63,4	63,4	0,0	0,0	0,0	100,0	4

Źródło: „Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych” RZGW w Warszawie.

Susza hydrologiczna

Za suszę hydrologiczną uważa się zjawisko odnoszące „się do okresu, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych. Gminy na terenie powiatu charakteryzują się umiarkowanym zagrożeniem występowania suszy hydrologicznej. Jedynie gmina Łomianki jest słabo/nienarażona na występowanie tego rodzaju suszy.

Tabela 25 Zagrożenie występowania suszy hydrologicznej na terenie powiatu

Gmina	KLASY zagrożenia występowania suszy hydrologicznej i powierzchnia zagrożona					% powierzchni w danej klasie				Średnia wartość klasy zagrożenia suszą HYDRO w gminie
	I	II	III	IV	Suma powierzchni [km ²]	I	II	III	IV	
Błonie		81,82396	3,650885		85,474846	0,0	95,7	4,3	0,0	2
Kampinos		84,49964			84,499644	0,0	100,0	0,0	0,0	2
Leszno		124,9269			124,926881	0,0	100,0	0,0	0,0	2
Ożarów Mazowiecki		71,17298			71,172976	0,0	100,0	0,0	0,0	2
Stare Babice		63,35577			63,355766	0,0	100,0	0,0	0,0	2
Izabelin	0,276697	64,6672			64,943895	0,4	99,6	0,0	0,0	2
Łomianki	25,04645	13,77997			38,826421	64,5	35,5	0,0	0,0	1

Źródło: „Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych” RZGW w Warszawie.

Susza hydrogeologiczna

Na terenie powiatu do obszaru o bardzo dużym narażeniu występowania zjawiska suszy hydrogeologicznej tj. obszaru, w którym może dojść do potencjalnego niedoboru wód na cele zaopatrzenia ludności oraz gospodarki została zaliczona gmina Ożarów Mazowiecki. Do obszarów wymagających szczególnej kontroli i monitoringu w przyszłości poza obszarem gminy Ożarów Mazowiecki zaliczono także część gminy Stare Babice.

Tabela 26 Zagrożenie występowania suszy hydrogeologicznej na terenie powiatu

Gmina	KLASY zagrożenia występowania suszy hydrogeologicznej i powierzchnia zagrożona					% powierzchni w danej klasie				Średnia wartość klasy zagrożenia suszą HGEO w gminie
	I	II	III	IV	Suma powierzchni [km ²]	I	II	III	IV	
Stare Babice			8,573767	54,782	63,355766	0,0	0,0	13,5	86,5	3,8
Ożarów Mazowiecki			14,94056	56,23242	71,172976	0,0	0,0	21,0	79,0	3,8
Leszno		14,18362	52,85409	57,88917	124,926881	0,0	11,4	42,3	46,3	3,2
Izabelin		32,48586	23,86413	8,5939	64,943895	0,0	50,0	36,7	13,2	2,6
Łomianki		38,8264			38,8264	0,0	100,0	0,0	0,0	2,0
Kampinos		25,08164	52,06163	7,356367	84,499644	0,0	29,7	61,6	8,7	2,7
Błonie			79,72281	5,752038	85,474846	0,0	0,0	93,3	6,7	3,2

Źródło: „Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych” RZGW w Warszawie.

W ww. opracowaniu dla terenu powiatu nie przewidziano działań inwestycyjnych służących ograniczeniu skutków suszy. Działania jakie przewidziano zakładają przede wszystkim realizację rozwiązań technicznych zwiększających retencję wód opadowych na obszarach zurbanizowanych, w szczególności:

- stosowanie utwardzonych nawierzchni przepuszczalnych (np. płyty ażurowe, żwir),
- odprowadzanie wód deszczowych z dachów budynków (np. do szczelnego oczka wodnego, z którego woda może być potem wykorzystywana),
- stosowanie zielonych dachów (retencjonowanie wód opadowych w gruntowej warstwie wegetacyjnej),
- stosowanie opóźniaczy odpływu (urządzeń w ciekach i kanałach otwartych w celu zatrzymania i opóźnienia spływu wody z górnej części zlewni).

W trakcie opracowywania są główne dokumenty planistyczne w zakresie zarządzania ryzykiem suszy:

- Plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach sporządzane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych sporządzane przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

Zapobieganie suszy jest tak istotne, gdyż susza powoduje przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw, zmniejszenie zasobów wody pitnej, a także zwiększone prawdopodobieństwo występowania pożarów.

Dla oceny zagrożenia suszą w Polsce został utworzony System Monitoringu Suszy Rolniczej, który na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

Powiat Warszawski Zachodni, Powiat Sochaczewski i Nowodworski oraz gminy leżące na terenie tych powiatów: Błonie, Czosnów, Izabelin, Kampinos, Leszno, Łomianki, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice oraz Teresin przystąpiły do projektu pn.: Zintegrowana gospodarka wodna i zarządzanie przestrzenią w Powiecie Warszawskim Zachodnim oraz Powiecie Nowodworskim i Powiecie Sochaczewskim z uwzględnieniem obszaru Kampinoskiego Parku Narodowego”.

Celem głównym projektu jest uregulowanie i ustabilizowanie warunków wodnych z uwzględnieniem zmian klimatu i otoczenia KPN: przygotowanie do zmian klimatu, zapewnienie odporności na zmiany klimatu. Cele szczegółowe:

- retencja na obszar zurbanizowanych
- retencja na obszarach rolnych i zalesionych
- zwiększanie bezpieczeństwa na obszarach zagrożenia powodziowego
- uzyskanie bezpiecznych i racjonalnie wyznaczonych terenów pod osadnictwo i rozwój gospodarczy
- przywrócenie prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracyjnych i wodnych
- stworzenie obszarów wysokiej jakości zagospodarowania przestrzennego (rewitalizacja) z uwzględnieniem warunku integracji z gospodarką wodną
- ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych
- edukacja ekologiczna
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej gmin.

Aktualnie trwa etap poszukiwania źródeł finansowania zadań wskazanych w przedmiotowym opracowaniu.

3.4.6 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodnej

Zakładanym celem w dotychczasowym *Programie* była poprawa stanu wód powierzchniowych, ochrona wód podziemnych i rozwój infrastruktury z zakresu gospodarki wodno-ściekowej. Nie zdefiniowano celu wyłącznie dla gospodarki wodnej. W programie przewidziano zadania związane z utrzymaniem melioracji wodnych i rzek. Zadania związane z infrastrukturą z zakresu gospodarki wodnej omówiono w następnym punkcie. Realizowane dotychczas zadania mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty. W dotychczasowym programie nie określono wskaźników dla tych zadań.

Tabela 27 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodnej.

L.p	Podjęte zadania	Efekty
1	Bieżące utrzymywanie melioracji wodnych oraz zadania inwestycyjne realizowane przez Gminne Spółki Wodne, WZWiUW oraz gminę Izabelin	Polepszenie zdolności produkcyjnej gleb i ochrona przed lokalnymi podtopieniami
2	Udrożnienie części Kanału Ożarowskiego, ubezpieczenie stopy skarpy kioską faszynową, płytami ażurowymi, darniowanie, obsiew mieszkanką traw, wykonanie nowego rurociągu przez WZMiUW	Ochrona przed lokalnymi podtopieniami
3	Roboty utrzymaniowe polegające na udrożnieniu koryta Wisły pomiędzy lewym brzegiem a wyspą w km 528 -529	Ochrona przed powodzią
4	Budowa systemu odwodnienia w Hornówku	Ochrona przed lokalnymi podtopieniami

3.4.7 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarowanie wodami

W tabeli zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru gospodarowanie wodami.

Tabela 28 Analiza SWOT Gospodarowanie wodami

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
• zadowalająca jakość wód podziemnych • istniejące punkty monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, • spadek zużycia wody na potrzeby ludności • poprawa jakości odprowadzanych ścieków z oczyszczalni	• występowanie JCWP o złym stanie, • uboga sieć hydrograficzna • niezadawalający stan melioracji wodnych • niewystarczająca przepustowość kanałów i rowów w odniesieniu do postępującej urbanizacji, w szczególności niezakończona przebudowa Kanału Ożarowskiego • niewystarczająca retencja wód opadowych i roztopowych, • występowanie lokalnych podtopień
SZANSE	ZAGROŻENIA
• opracowanie aktualizacji planów gospodarowania wodami dla dorzeczy; • opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych; • poprawa jakości wód dopływających spoza terenu powiatu • modernizacja oczyszczalni ścieków, wykorzystywanie nowych technologii • remont wału przeciwpowodziowego Wisły • rozwiązanie problemu zapewnienia odpowiedniego zwierciadła wód na terenie KPN i odpływu wód z terenów wokół KPN	• możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych, • zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu powodzi i suszy; • występowanie deszczy nawalnych powodujących wezbrania typu Flash Flood; • brak wystarczających środków na utrzymanie rzek, kanałów i rowów • wzrost terenów zurbanizowanych (utwardzonych), w szczególności terenów centrów logistycznych

3.5 Gospodarka wodno-ściekowa

3.5.1 Sieć wodociągowa

Według danych z Gmin długość sieci wodociągowej na terenie powiatu w 2015 roku wynosiła 916,62 km. Do sieci podłączonych było 93 070 mieszkańców powiatu. Stopień zwodociągowania powiatu wynosił 87,4%.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci wodociągowej.

Tabela 29 Sieć wodociągowa na terenie powiatu w 2015 roku

jednostka administracyjna	długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	ilość przyłączy [szt.]	stopień zwodociągowania [%]	liczba mieszkańców podłączonych do sieci [os.]
Gmina Błonie	163,6	3997	100,0	20500
Gmina Izabelin	84,62	2710	83,0	8130
Gmina Kampinos	98,76	1442	95,7	4100
Gmina Leszno	119,9	2459	85,3	8610
Gmina Łomianki	63,24	3482	51,0	12187
Gmina Ożarów Mazowiecki	218,3	4985	97,0	21436
Gmina Stare Babice	168,2	6136	100,0	18107
Powiat Warszawski Zachodni	916,62	25211	87,4	93070

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

3.5.2 Gminne ujęcia wód

Zbiorowe zaopatrzenie ludności powiatu w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych. Na terenie powiatu jest 21 ujęć gminnych. Wszystkie ujęcia gminne posiadają stacje uzdatniania wody.

Tabela 30 Gminne ujęcia wody na terenie powiatu

miejsce ujęcia wody	stratygrafia	liczba studni	Zasoby eksploatacyjne ujęcia ⁽¹⁾ / wydajność eksploatacyjna studni ⁽²⁾ [m ³ /h]	miejsowości obsługiwane przez ujęcie
Gmina Leszno				
Czarnów	trzeciorzęd	2	53 ¹	Czarnów, Grądy, Grądk, Korfowe, Marianów, Powązki, Podrochale, Plewniak, Szadkówek, Szymanówek, Towarzystwo Czarnów, Wilkowa Wieś, Walentów, Leszno
Feliksów	czwartorzęd	3	230 ¹	Feliksów, Kępiaste, Leszno, Łubiec, Wąsy kolonia, Wąsy Wieś, Wiktorów, Wólka, Wyględy, Zaborów, Zaborówek
Gawartowa Wola		2	21 ²	Gawartowa Wola, Trzciniec, Stelmachowo
			30 ²	
Gmina Błonie				
Błonie	trzeciorzęd	4	180 ¹	Błonie
Bieniewice	czwartorzęd	2	42 ¹	Bieniewice, Faszczycze Stare, Dębówka
Konstantów		2	30 ²	Konstantów, Żukówka, Radonice, Faszczycze Nowe,
			20 ²	
Pass		2	105 ¹	Pass
Górna Wieś	trzeciorzęd	2	45 ¹	Bieniewo Wieś, Bieniewo Parcela, Bramki, Cholewy, Górna Wieś, Łuszczewek Stary, Łuszczewek Nowy, Nowa Górna, Wola Łuszczewska, Marysinek, Dębówka, Białuty, Wawrzyszew, Nowa Wieś, Piorunów
Gmina Izabelin				
Truskaw	czwartorzęd	3	175 ¹	Truskaw, Izabelin B, Izabelin C, Hornówek, Łaski, Mościska
Gmina Łomianki				
Łomianki ul. Chopina	czwartorzęd	2	100 ¹	Łomianki
Łomianki ul. Fabryczna		2	100 ¹	Łomianki
Łomianki ul. Włociańska		3	120 ¹	Łomianki
Gmina Ożarów Mazowiecki				
SUW Partyzantów	oligocen	2	120 ¹	Ożarów Mazowiecki
SUW Szeligi	czwartorzęd	2	75 ¹	Szeligi, Macierzysz, Piotrkówek Mały, Piotrkówek Duży, Bronisze, Wieruchów, Ożarów
		1	31 ²	
SUW Kabel	czwartorzęd	2	80 ¹	Konotopa, Jawczyce, Mory
	oligocen	1	65 ¹	
SUW Gołaszew	czwartorzęd	4	50 ²	Gołaszew, Domaniewek, Józefów
			50 ²	
			15 ²	
			25 ²	
SUW Święcice		2		46 ²
			77 ²	
Stare Babice				
Stare Babice	czwartorzęd	3	110 ¹	Babice Nowe i Stare, Klaudyn, Janów, Kwirynów, Latchorzew, Blizne Jasińskiego, Lubiczów
Borzęcin Mały		3	120 ¹	Zielonki Wieś i Parcele, Koczargi Stare i Nowe, Wojcieszyn, Zalesie, Stanisławów, Mariew, Borzęcin Duży, Borzęcin Mały, Topolin

miejsce ujęcia wody	stratygrafia	liczba studni	Zasoby eksploatacyjne ujęcia ⁽¹⁾ / wydajność eksploatacyjna studni ⁽²⁾ [m ³ /h]	miejsowości obsługiwane przez ujęcie
Gmina Kampinos				
Kampinos	czwartorzęd	2	40 ²	Wiejca, Kampinos, Kampinos A
Szczytno		4	180 ¹	Szczytno, Strzyżew, Strojec, Rzęszyce, Pindal, Kirsztajnów, Budki Żelazowskie, Pasikonie, Wola Pasikońska, Łazy, Prusy, Grabnik, Zawady, Podkampinos, Józefów, Kwiatkówki, Stare Gnatowice, Skarbikowo, Komorów

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego, Starostwo Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

3.5.3 Wykorzystanie wód podziemnych

W 2015 roku ogólne zużycie wody wynosiło 5870,1 dam³ i było wyższe o 4,1% niż rok wcześniej. Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu kształtowało się w 2015 roku na poziomie 36,5 m³ i było wyższe od zużycia wody w 2014 roku o 1,7 m³.

Tabela 31 Zużycie wody

Zużycie wody	Jednostka	2015 rok
ogółem	dam ³	5870,1
przemysł		837,0
rolnictwo i leśnictwo		0,0
eksploatacja sieci wodociągowej		5033,1
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe		4107,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

3.5.4 Jakość wód w wodociągach

W 2015 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Powiecie Warszawskim Zachodnim prowadził monitoring jakości wody dostarczanej ludności na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz wodociąg Szpitala Dziecięcego w Dziekanowie Leśnym. Na podstawie analizy wyników badań wykonanych w ramach nadzoru nad jakością wody do spożycia oraz na podstawie kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez podmioty wydano 16 ocen o przydatności wody do spożycia i 4 oceny o warunkowej przydatności wody do spożycia ze względu na przekroczony poziom chlorków i sodu (WP Czarnów), przekroczony poziom azotanów i siarczanów (WP Gołaszew), przekroczony poziom azotanów (WP Szeligi) oraz przekroczony poziom manganu, żelaza i mętności (WZ Szpital).

3.5.5 Strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, ustanawiane mogą być strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej. Strefę ochronną ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej. W przypadku ustanowienia jedynie terenu ochrony bezpośredniej decyzję administracyjną wydaje starosta lub marszałek.

Wykaz obowiązujących decyzji ustanawiających strefy ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32 Wykaz obowiązujących stref ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego

Lokalizacja	Właściciel	Data wydania decyzji
Sadowa ul. Kolejowa 311	Lindab Sp. z o.o.	9 października 2002 r.
Kampinos dz. nr ew. 82 przy ul. Niepokalanowskiej	Gmina Kampinos	12 maja 2003 r.
dz. 21/2, 41/2 i 42/2 obręb Szczytno	Gmina Kampinos	14 maja 2003r. zmiana: 4 czerwca 2010 r.
Duchnice	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Duchnicach	10 czerwca 2002r.

Źródło: Starostwo Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

3.5.6 Sieć kanalizacyjna

Według danych z gmin długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w 2015 roku wynosiła 570,96 km. Do sieci podłączonych było 73 999 mieszkańców powiatu. Powiat skanalizowany był w około 58,73 %. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej.

Tabela 33 Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu w 2015 roku

jednostka administracyjna	długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy [km]	ilość przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	stopień skanalizowania [%]	liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji ogółem [os.]
Gmina Błonie	134,6	3435	80,00	17770
Gmina Izabelin	74,2	2309	67,00	7910
Gmina Kampinos	23,04	418	30,00	1285
Gmina Leszno	22,4	672	23,40	2360
Gmina Łomianki	66,79	3387	49,00	11855
Gmina Ożarów Mazowiecki	78,3	2107	88,51	19560
Gmina Stare Babice	171,63	4394	73,23	13259
Powiat Warszawski Zachodni	570,96	16722	58,73	73999

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

Mieszkańcy niepodłączeni do sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków. Zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych stanowić mogą nieszczelne szamba oraz ścieki pochodzące z nieprawidłowo użytkowanych przydomowych oczyszczalni. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250 ze zm.) gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 34 Wykaz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu

Gmina	Liczba zbiorników bezodpływowych	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków
Gmina Błonie	418	74
Gmina Izabelin	547	Brak danych
Gmina Kampinos	870	14
Gmina Leszno	Brak danych	Brak danych
Gmina Łomianki	około 5972	
Gmina Ożarów Mazowiecki	182	98
Gmina Stare Babice	Brak danych	Brak danych

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

3.5.7 Oczyszczalnie ścieków

Na terenie powiatu funkcjonuje osiem oczyszczalni ścieków komunalnych. Ich charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 35 Oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie powiatu

lokalizacja	Miejscowości, z których dopływają ścieki do oczyszczalni	liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	rodzaj oczyszczalni	Dopuszczalna ilość ścieków odprowadzanych z oczyszczalni średnio w m ³ /dobę	RLM
Błonie ul. Towarowa 5	Leszno, Zaborówek, Boża Wola, Bronisławów, Białuty, Bieniewice, Błonie, Bramki, Błonie Wieś, Dębówka, Marysinek, Nowa Wieś, Pass, Piorunów, Radonice, Stare Faszczyce, Wawrzyszew, Żukówka, Radzików	21695	Biologiczno-mechaniczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	5680	53040
Truskaw	Truskaw, Izabelin B, Izabelin C, Hornówek, Laski, Mościska	7410	Biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	2200	15000
Stare Babice	Babice Nowe, Blizne Jasińskiego, Blizne Łaszczyńskiego, Borzęcin Duży, Borzęcin Mały, Buda, Janów, Koczargi Stare, Koczargi Nowe, Klaudyn, Kwirynów, Latchorzew, Lipków, Lubiczów, Mariew, Stanisławów, Topolin, Wierzbin, Wojcieszyn, Zalesie, Zielonki Wieś, Zielonki Parcela, Stare Babice	18012	Biologiczno-mechaniczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	6000	44000
Kampinos A	Kampinos, Kampinos A, Podkampinos, Komorów	1600	Mechaniczno-biologiczna	400	2400
Łazy	Łazy, Wola Pasikońska	250	Mechaniczno-biologiczna	30	300
Józefów	Józefów, Płochocin	bd	Mechaniczno-biologiczna	3860	ok. 63000
Bronisze	Bronisze, Macierzysz, Jawczyce	bd	Mechaniczno-biologiczna	1700	4350
Łomianki ul. Brukowa 2a	Łomianki, Kiępin	23 986	Mechaniczno-biologiczna	4100	38 333

Źródło: Urzędy Miast i Gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego i Starostwo Powiatu Warszawskiego Zachodniego

Oczyszczalnie ścieków w Błoniu, Truskawiu, Józefowie, Łomiankach i Starych Babicach posiadają punkty zlewne.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Celem Programu, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Wykaz aglomeracji i wymaganych zadań jest aktualizowany. Wykaz wyznaczonych na terenie powiatu aglomeracji (na dzień 31.12.2015 r.) przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36 Wykaz aglomeracji na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego

Id. nazwa aglomeracji	RLM zgodnie z aktem prawa miejscowego	RLM rzeczywiste	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego [% RLM]
PLMZ021 Błonie	29509	29800	21695	20410	1285	291	95
PLMZ035 Łomianki	22503	22503	20083	9240	10843	-	52
PLMZ051 Stare Babice	22500	21749	19359	13219	6140	-	61
PLMZ065 Izabelin	15000	10325	10236	8442	1794	0	82
PLMZ164N Bronisze	3250	4350	2777	2350	377	50	72
PLMZ159N Ożarów Mazowiecki	81792	55618	6605	3800	2268	537	92

Źródło: Aktualizacja KPOŚK z 2015 roku.

Poza oczyszczalniami komunalnymi na terenie powiatu funkcjonują również dwie przemysłowe oczyszczalnie ścieków odprowadzające ścieki do ziemi. Ich wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 37 Przemysłowe oczyszczalnie ścieków

Nazwa oczyszczalni, lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Dopuszczalna ilość ścieków odprowadzanych z oczyszczalni	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych	Okres obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego
Zakładowa oczyszczalnia ścieków zakładu TAB-Koncentraty Sp. z o.o. w Bieniewicach, gm. Błonie	mechaniczno - biologiczna	w okresie od 01.01. do 14.08: maksymalnie 9,9 m ³ /godzinę, 237,6 m ³ średnio na dobę, w okresie od 15.08 do 31.12: maksymalnie 15,2 m ³ /godzinę, 364,8 m ³ średnio na dobę. Maksymalnie 114883 m ³ /rok.	rów melioracyjny U-5	do dnia 22.07.2025
Zakładowa oczyszczalnia ścieków zakładu BIAŁUTY Sp. z o.o. w Białutach, gm. Błonie	mechaniczno - biologiczna	w okresie od 01.06. do 30.11: maksymalnie 25 m ³ /godzinę, 300 m ³ średnio na dobę, w okresie od 01.12 do 31.05: maksymalnie 10 m ³ /godzinę, 100 m ³ średnio na dobę. Maksymalnie 72500 m ³ /rok.	rów melioracyjny U-19/7-1	do dnia 04.01.2026

Źródło: Starostwo Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

3.5.8 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Realizowane dotychczas zadania w celu „Poprawy stanu wód powierzchniowych, ochrony wód podziemnych i rozwoju infrastruktury z zakresu gospodarki wodno-ściekowej” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty.

Tabela 38 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Podjęte zadania	Efekty
1	Budowa 2 studni w Gminie Łomianki i wykonanie ujęcia z utworów oligoceńskich w gminie Ożarów Mazowiecki	Zapewnienie wody pitnej mieszkańcom
2	Budowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Gminie Łomianki, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice	
3	Budowa sieci wodociągowej we wszystkich gminach – 28,553 km	
4	Zwiększenie przepustowości oczyszczalni komunalnych ścieków w Truskawiu i Kampinosie A	Zapewnienie możliwości oczyszczania powstających ścieków
5	Wybudowano 64 oczyszczalnie przydomowe w gminie Błonie i Ożarów Mazowiecki	
6	81,19 km kanalizacji sanitarnej we wszystkich gminach	Ograniczenie ilości zbiorników bezodpływowych (pośrednio ograniczenie możliwości zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego, poprawa jakości ścieków docierających do oczyszczalni)
7	Budowa 3.04 km kanalizacji deszczowej w Izabelinie C i Ożarowie Mazowieckim	Zapewnienie odwodnienia dróg, podczyszczanie ścieków opadowych tam gdzie jest to wymagane
8	Zakup materiałów do napowietrzania stawu doczyszczającego ścieki dla oczyszczalni ścieków w Domu Pomocy Społecznej w Sadowej	Zapewnienie prawidłowego działania oczyszczalni (pośrednio poprawa jakości odprowadzanych ścieków)

Tabela 39 Wskaźniki realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12.2011	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2013
1	pobór wody przez wodociągi sieciowe w gospodarstwach domowych	m ³ /mieszkańca	32,6	37	32,5
2	zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	955	726	755
3	ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia	dam ³	384	296	307
4	Udział ścieków przemysłowych nieoczyszczonych	%	1,3	0	0
5	liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	sztuki	7	7	8
6	przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków	m ³ /d	17 059	18 619	20 340
7	ścieki komunalne oczyszczane	dam ³	5 191	4 545	5 010
8	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	%	56,0	60,5	64,1
9	długość sieci wodociągowej	km	888,5	903,1	901,5
10	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	73,6	73,8	74,3
11	długość sieci kanalizacyjnej	km	452,6	462,8	471,8
12	stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	-	0,51	0,51	0,52

3.5.9 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarka wodno-ściekowa

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 40 Analiza SWOT Gospodarka wodno-ściekowa

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa (87,4%) - dobry stan urządzeń wodociagowych, - wszystkie ujęcia wyposażone są w stację uzdatniania wody, - rozbudowywane i modernizowane oczyszczalnie komunalne - wzrastająca liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz z oczyszczalni ścieków.	- niski stopień skanalizowania powiatu (58,73%) - duża ilość zbiorników bezodpływowych - brak kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - rozwój nowych technologii w sektorze przemysłu w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody).	- niekontrolowane przedostawanie się zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych - niewystarczający stopień oczyszczenia ścieków w oczyszczalniach przydomowych

3.6 Zasoby geologiczne

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 roku” opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy na terenie powiatu znajduje się złożo piasków i żwirów Łomianki-Dąbrowa oraz złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej Domaniew występujące również częściowo na terenie powiatu pruszkowskiego. Złoża te nie są eksploatowane. Teren, na którym występowało złożo Łomianki Dąbrowa został zrekultywowany.

3.6.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów geologicznych

Zakładany cel dotychczasowego programu to „Ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych, eliminowanie nielegalnego wydobycia kopalin”. W latach 2013-2014 Starosta Warszawski Zachodni nie prowadził żadnego postępowania w sprawie nielegalnej eksploatacji kopalin ze względu na brak takich zgłoszeń. Następnie zmieniły się przepisy dotyczące organu prowadzącego postępowanie w takim przypadku.

3.6.2 Analiza SWOT dla obszaru Zasoby geologiczne

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zasoby geologiczne.

Tabela 41 Analiza SWOT zasoby geologiczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
ochrona zasobów geologicznych ze względu na objęcie znacznych terenów formami ochrony przyrody	brak pełnej dokumentacji nt. możliwości wydobycia złóż
SZANSE	ZAGROŻENIA
perspektywiczne występowanie kopalin	nielegalna eksploatacja kopalin

3.7 Gleby

Gleby na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego mają genezę ściśle związaną z budową geologiczną, szczególnie z czwartorzędowymi utworami plejstocenu i holocenu - glinami, piaskami żwirami, iłami oraz osadami rzecznyymi. Na utworach tych wykształciły się następujące typy gleb:

- gleby brunatne, gleby brunatne wylugowane i kwaśne wytworzone z piasków gliniastych, glin lekkich i pyłów. Tworzą one przeważnie kompleksy żytne bardzo dobre lub pszenne dobre, miejscami bardzo dobre,
- czarne ziemie wykształcone na utworach mineralnych zasobnych w materię organiczną oraz węglan wapnia, są glebami żyznymi i bardzo żyznymi. Stanowią one głównie kompleksy pszenne dobre i bardzo dobre,
- gleby bielcowe i pseudobielcowe wykształcone na utworach piaszczystych o różnej genezie. Stanowią one głównie kompleks żytne słaby lub zbożowo-pastewny, o niskiej wartości rolniczej,
- gleby glejowe, murszowe i torfowe, występujące w dolinach rzek. Wykształciły się one na obszarach podmokłych na podłożu mułowo-torfowym, na mułkach rzecznych lub jeziornych przy dużym udziale substancji organicznych. Tworzą one przeważnie kompleksy trwałych użytków zielonych,
- mady wykształcone na terenach dolin rzecznych. Są to gleby przeważnie wysokiej jakości, zasobne w substancję organiczną i składniki pokarmowe.

Obszar Powiatu zalicza się do trzech regionów glebowo-rolniczych (Barański, Oczóś, 1983). Południowa część pokrywająca się z mezoregionem Równiny Łowicko-Błońskiej należy do regionu ożarowsko-błońskiego. Jest to region charakteryzujący się najlepszą jakością i przydatnością rolniczą gleb. Przeważają tu gleby kompleksów pszenne bardzo dobre, pszenne dobre i żytne dobre. Występują w nich czarne ziemie, gleby brunatne wylugowane oraz bielcowe i pseudobielcowe, wytworzone w większości z utworów pyłowych. Gleby regionu, szczególnie czarne ziemie zostały w znacznej części zmeliorowane.

Północna część Powiatu zaliczana jest do regionu kampinoskiego, obejmującego swym zasięgiem zachodnią część Kotliny Warszawskiej. Gleby występujące na tym terenie wytworzone zostały głównie z piasków rzecznych tarasu nadzalewowego Wisły. Przeważają tu grunty kompleksów żytne dobre, żytne słabe i bardzo słabe. Region charakteryzuje się dużą lesistością oraz dużym udziałem użytków zielonych. Wśród typów gleb przeważają gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz brunatne wylugowane i kwaśne.

Północno-wschodnia część gminy Łomianki należy do regionu nadwiślańskiego, związanego z doliną Wisły. Przeważają tu gleby kompleksów żytne dobre i żytne słabe. Wśród typów gleb przeważają mady. W poniższej tabeli zestawiono gleb w podziale na klasy bonitacyjne

Tabela 42 Zestawienie gleb z podziałem na klasy bonitacyjne

Gmina	Gleby gruntów rolnych i sadów [ha]							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Błonie	211	951	1571	1451	1272	722	593	46
Izabelin	0	0	0	0	7	32	84	191
Kampinos	0	2	81	299	783	1019	1346	499
Leszno	0	334	1075	894	686	558	876	520
Łomianki	0	0	61	182	275	271	329	156
Ożarów Mazowiecki	9	1297	2029	981	564	336	151	13
Stare Babice	0	136	736	395	383	443	800	545
Powiat	220	2720	5553	4202	3970	3381	4179	1970

Źródło. Ewidencja gruntów i budynków Powiatu Warszawskiego Zachodniego (stan na dzień 26.08.2016)

Odczyn gleb na obszarze powiatu jest zróżnicowany. W części północnej dominują gleby głównie kwaśne, zaś w południowej gleby zasadowe, obojętne i lekko kwaśne. Brak jest jednak szczegółowych badań odczynu gleb i zawartości makroelementów w glebach na terenie powiatu. Badania takie były wykonywane w kilku dużych gospodarstwach rolnych z terenu gmin Ożarów Mazowiecki i Błonie przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Warszawie. Z badań przeprowadzonych w latach 2012-2015 wynika, iż badane gleby na terenie tych gospodarstw charakteryzowały się odczynem zasadowym, zatem ich wapnowanie jest zbędne. Większość przebadanych gleb wykazywała wysoką zawartością fosforu, średnią zawartością potasu oraz średnią zawartością magnezu.

3.7.1 Zanieczyszczenie gleby metalami

W Łomiankach w rejonie ulicy Fabrycznej (w miejscu po byłej garbarni) w glebie stwierdzono występowanie anomalii arsenu i chromu powstałej w wyniku zgromadzenia szlamów pogarbarskich i resztek chemikaliów po pożarze garbarni istniejącej tu do 1954 roku. Teren ten podlega działaniom rekultywacyjnym.

3.7.2 Ochrona gleb w kontekście adaptacji do zmian klimatu

Strategia SPA 2020 wskazuje, iż przewidywane zmiany klimatyczne wpłyną w przyszłości niekorzystnie na zbiory i produkcję zwierzęcą. Będzie to przede wszystkim efekt wzrostu częstotliwości i intensywności zjawiska suszy, przez którą zmniejszy się zawartość materii organicznej w glebie. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększa się zagrożenie suszą.

3.7.3 Osuwiska

Dotychczas na terenie powiatu nie zostało przeprowadzone kartowanie i wykonywanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi. Działania takie zostały zaplanowane w ramach III etapu przedsięwzięcia pn. System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Planowany okres realizacji to lata 2016-2023.

Jedynie informacje dotyczące potencjalnych obszarów zagrożonych osuwiskami pochodzą z zasobów witryny internetowej Projektu SOPO. Jednakże są to wstępne dane ogólne informujące o możliwej predyspozycji obszarów (wynikającej głównie z budowy geologicznej i morfologii) do rozwoju ruchów masowych. Dane te nie były weryfikowane w terenie. W bazie tej znajdują się wpisy dotyczące gminy Kampinos.

3.7.4 Rolnictwo i sposób użytkowania gruntów

Ostatnie dane dotyczące rolnictwa pochodzą z 2010 roku (Narodowy spis rolny) i wówczas na terenie powiatu funkcjonowało 4 538 gospodarstw rolnych. Dominowały małe gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 5 ha, które stanowiły prawie 44% wszystkich gospodarstw.

Tabela 43 Ilość gospodarstw rolnych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego

Gospodarstwa rolne ogółem [szt.]	<1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	>15 ha
4538	1301	1980	733	250	274

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie powiatu najwięcej gruntów zajmują użytki rolne (61,8%). Szczegółowa charakterystyka użytkowania gruntów w Powiecie Warszawskim Zachodnim została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 44 Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Warszawskim Zachodnim

Sposób użytkowania gruntów	Powierzchnia [ha]	% powierzchni powiatu
Użytki rolne	32970	61,8
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	14674	27,5
Grunty zabudowane i zurbanizowane	4434	8,3
Nieużytki	819	1,5
Grunty pod wodami	453	0,8
Tereny różne	29	0,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2014.

3.7.5 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony gleb

Realizowane dotychczas zadania w celu „Racjonalnego wykorzystania gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty.

Tabela 45 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony gleb

L.p	Podjęte zadania	Efekt
1	Rekultywacja gleb zanieczyszczonych	Doprowadzanie stanu gleb do wymaganych standardów na terenach gdzie była prowadzona rekultywacja

3.7.6 Analiza SWOT dla obszaru Gleby

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru gleby.

Tabela 46 Analiza SWOT Gleby

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- duży udział gleb o wysokiej i średniej klasie bonitacyjnej - zmniejszenie udziału terenów wymagających rekultywacji	- niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie, - nierównomierność występowania gleb o dobrej i słabszej jakości - wyłączenia gruntów rolnych z produkcji rolnej poprzez zmianę przeznaczenia gruntów na cele budowlane
SZANSE	ZAGROŻENIA
- stosowanie racjonalnej gospodarki nawozami sztucznymi, - szkolenia rolników i bezpłatne doradztwo rolnicze - wapnowanie gleb zakwaszonych - opracowanie szczegółowych map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi	- zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów; - nasilenie zjawisk ekstremalnych zwiększających ryzyko zanieczyszczenia gleb, erozji oraz występowania osuwisk - niewłaściwa działalność rolnicza - presja urbanizacji

3.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

System gospodarowania odpadami na terenie powiatu opiera się na założeniach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Na szczeblu powiatu nie są tworzone plany gospodarki odpadami. Aktualnie obowiązuje „Wojewódzki plan gospodarki odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023” przyjęty uchwałą nr 211/12 z dnia 22 października 2012 roku Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Trwają prace nad uchwaleniem nowego planu gospodarki odpadami. Plany gospodarki odpadami zawierają analizę aktualnego stanu, prognozowane zmiany i cele w zakresie gospodarki odpadami, określają kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, a także kryteria rozmieszczenia obiektów i mocy przerobowych przyszłych instalacji do przetwarzania odpadów.

W dotychczasowym planie Województwo Mazowieckie zostało podzielone na pięć regionów. Powiat Warszawski Zachodni przynależy do regionu warszawskiego i częściowo do regionu płockiego. Do regionu warszawskiego przynależą gminy: Błonie, Łomianki, Ożarów Mazowiecki, Izabelin, Leszno i Stare Babice. Natomiast do regionu płockiego przynależy Gmina Kampinos.

3.8.1 Gospodarka odpadami komunalnymi

3.8.1.1 Istniejący system gospodarki odpadami

Za organizację gospodarki odpadami komunalnymi odpowiedzialne są poszczególne gminy. Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców przez firmy wyłonione w przetargach na odbiór i zagospodarowanie odpadów, z częstotliwością określoną w uchwalech gminnych.

Oprócz zbiórki odpadów „u źródła” mieszkańcy mają możliwość przekazania niektórych odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). W każdej gminie funkcjonują PSZOK. Do punktu można oddawać m.in. odpady: opakowaniowe, wielkogabarytowe, rozbiórkowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest ok. 98,5% mieszkańców powiatu, z czego ok. 91,1% mieszkańców zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów. W poszczególnych gminach sytuacja wygląda następująco:

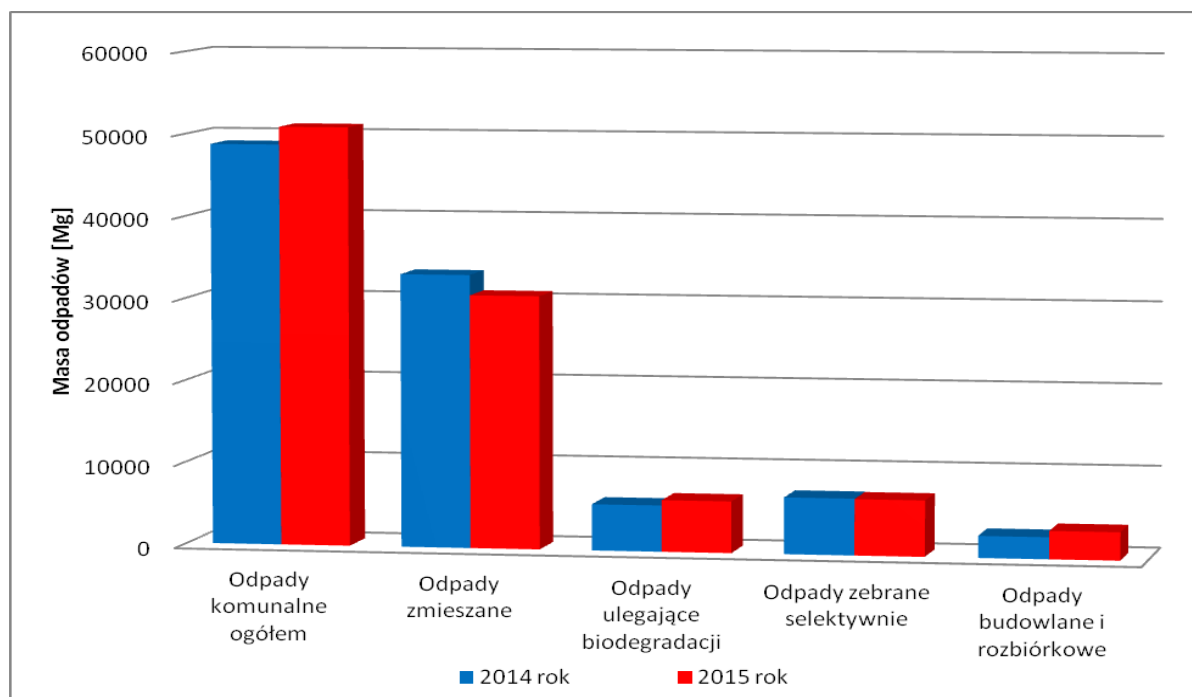
- Gmina Błonie – 95% złożyło deklarację, 89% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Izabelin – 98,7% złożyło deklarację, 93,3% prowadzi selektywną zbiórkę,
- Gmina Kampinos – 98% złożyło deklarację, 96% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Leszno – 100% złożyło deklarację, 94% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Łomianki – 100% złożyło deklarację, 86% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Ożarów Mazowiecki – 98% złożyło deklarację, 93% prowadzi selektywną zbiórkę;
- Gmina Stare Babice – 100% złożyło deklarację, 86,3% prowadzi selektywną zbiórkę;

Według danych z gmin w 2015 roku z terenu Powiatu Warszawskiego Zachodniego odebrano łącznie 50 962,88 Mg odpadów komunalnych. W porównaniu z poprzednim okresem ilość odebranych odpadów wzrosła o 4,2%. Najwięcej odpadów odebrano z terenu gminy Ożarów Mazowiecki (27,9% wszystkich odebranych odpadów z powiatu), a najmniej z gminy Kampinos (3,2% wszystkich odebranych odpadów z powiatu).

Tabela 47 Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu poszczególnych gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2014-2015

Jednostka administracyjna	Masa odebranych odpadów komunalnych ogółem		Masa niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych		Masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji		Masa odpadów zebranych selektywnie		Masa odpadów budowlanych i rozbiórkowych	
	Mg									
	2014 rok	2015 rok	2014 rok	2015 rok	2014 rok	2015 rok	2014 rok	2015 rok	2014 rok	2015 rok
Gmina Błonie	8035,7	9953,400	6639,34	6751,8	239,89	359,9	851,96	981,8	317,93	171,1
Gmina Izabelin	3254,3	3489,200	2310,3	2494,3	1264,7	852,8	829,0	824,4	40,1	6,0
Gmina Kampinos	1411,2	1657,600	801,5	832,9	47,8	68,1	173,0	209,2	4,0	76,4
Gmina Leszno	3480,26	2295,060	2279,5	1265,5	408,4	166,5	481,9	243,0	101,0	134,7
Gmina Łomianki	11441,7	10231,535	7628,7	6936,9	2387,8	2302,1	1885,6	1980,2	1136,2	957,7
Gmina Ożarów Mazowiecki	13137,77	14243,650	7728,41	7385,2	698,71	1008,7	1506,8	1251,6	859,26	1081,6
Gmina Stare Babice	8041,8	9092,430	5832,7	5097,8	571,3	1509,03	1147,8	1322,08	200,2	987,7
Powiat Warszawski Zachodni	48802,73	50962,880	33220,45	30764,4	5618,6	6267,13	6876,06	6812,28	2658,69	3415,2

Źródło: Sprawozdania Gmin

Wykres 1 Masa odpadów zebranych z terenu Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2014-2015

W 2015 roku zebrano łącznie więcej odpadów komunalnych niż rok wcześniej. Wzrost ten wyniósł 4,2%. W dalszym ciągu dominującą frakcją odpadów są zmieszane odpady komunalne, które stanowiły 60,36% ogólnej masy odpadów. W 2015 roku odebrano mniej odpadów zmieszanych w porównaniu do roku 2014. Można wnioskować, że mieszkańcy powiatu prowadzą coraz lepszą, wydajniejszą selektywną zbiórkę odpadów. Odebrano większą niż przed rokiem masę odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła zostały zebrane prawie w identycznej ilości co rok wcześniej.

Gminy zobowiązane są do osiągania określonych poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. Osiągnięte poziomy recyklingu w danych gminach zostały przedstawione w tabeli.

Tabela 48 Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych.

Jednostka administracyjna	Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania		Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła		Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	
	%					
	2014 rok	2015 rok	2014 rok	2015 rok	2014 rok	2015 rok
Gmina Błonie	1,10	2,94	23,37	42,35	100,00	100,00
Gmina Izabelin	0,18	0,24	24,39	19,50	100,00	100,00
Gmina Kampinos	0,00	19,00	47,72	65,24	100,00	100,00
Gmina Leszno	1,83	1,82	56,94	17,80	94,94	54,57
Gmina Łomianki	2,93	0,53	81,43	100,00	87,92	70,16
Gmina Ożarów Mazowiecki	0,47	7,60	67,45	93,70	100,00	100,00
Gmina Stare Babice	56,00	5,40	65,00	86,00	90,00	51,00

Źródło: Sprawozdania Gmin.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 645) w 2015 roku poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosił 16% natomiast poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wynosił 40 %.

W 2015 roku wszystkie gminy osiągnęły wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia ww. frakcji odpadów określone dla tego roku.

3.8.1.2 Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego funkcjonuje jedna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych, tj. składowisko odpadów w m. Klaudyn w Gminie Stare Babice. Planowane jest zaprzestanie przyjmowania odpadów komunalnych do składowania z dniem 31 grudnia 2016 roku. Podstawowe dane dotyczące składowiska zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 49 Podstawowe parametry składowiska Radiowo

Pojemność całkowita [m ³]	Wolna pojemność [m ³]	Masa zeskładowanych odpadów [Mg]	Masa przyjętych odpadów [Mg]	
			2014 rok	2015 rok
4 600 000	245 000	5 687 063,63	86 662,45	62 438,93

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

Zestawienie regionalnych i zastępczych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych dla poszczególnych regionów gospodarki odpadami komunalnymi z aktualnego WPGO i projektu WPGO zestawiono w ujęciu tabelarycznym w załączniku nr 2.

3.8.2 Gospodarka odpadami z sektora gospodarczego

W sektorze gospodarczym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego łącznie w latach 2012-2014 wytworzono około 447,8 tys. Mg odpadów. Z czego największy udział (27,14%) stanowiły odpady z grupy 19 – Odpady z instalacji i urzędzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych, wśród których ponad 53% stanowiły komunalne osady ściekowe. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych) - grupa 17 - stanowiły ponad 25% ilości wytworzonych odpadów. Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności (grupa 02) stanowiły blisko 10,9%, odpady z procesów termicznych (grupa 10) - 10,26%, a odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nie ujęte w innych grupach (grupa 15) – 7,06%.

Odpady niebezpieczne

W sektorze gospodarczym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego łącznie w latach 2012-2014 wytworzono około 15 tys. Mg odpadów niebezpiecznych, z czego 29,14% stanowiły odpady należące do grupy 07 w katalogu odpadów, czyli odpady produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej, 28,23% odpady należące do grupy 17 w katalogu odpadów, czyli odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych), zaś 24,61% odpady należące do grupy 13 w katalogu odpadów, oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19). W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze gospodarczym w latach 2012-2014.

Tabela 50 Rodzaje i ilości odpadów niebezpiecznych wytworzonych łącznie w latach 2012-2014 r. w sektorze gospodarczym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego

Nr grupy	Nazwa grupy	Masa [Mg]	Udział %
02	Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności	34,7179	0,23
03	Odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury	1,0500	0,01
06	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii nieorganicznej	2,9526	0,02
07	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej	4363,3930	29,14
08	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych), kitu, klejów, szczeliw i farb drukarskich	273,0444	1,82
09	Odpady z przemysłu fotograficznego i usług fotograficznych	7,1050	0,05
11	Odpady z chemicznej obróbki i powlekania powierzchni metali oraz innych materiałów i z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	23,8960	0,16
12	Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych	438,5200	2,93
13	Oleje odpadowe i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych oraz grup 05, 12 i 19)	3685,1590	24,61
14	Odpady z rozpuszczalników organicznych, chłodziw i propelentów (z wyłączeniem grup 07 i 08)	51,2740	0,34
15	Odpady opakowaniowe; sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nie ujęte w innych grupach	418,0991	2,79
16	Odpady nie ujęte w innych grupach	1091,3750	7,29
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych)	4227,8960	28,23
18	Odpady medyczne i weterynaryjne (z wyłączeniem odpadów kuchennych i restauracyjnych niezwiązanych z opieką zdrowotną lub weterynaryjną)	345,1682	2,30
19	Odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych	0,9720	0,01
20	Odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie	10,2260	0,07

Źródło: WSO

Odpady medyczne i weterynaryjne

Na terenie powiatu w latach 2012-2014 wytworzono łącznie 504,7281 Mg odpadów medycznych i weterynaryjnych, z czego ponad 90% stanowiły odpady medyczne. Spośród odpadów medycznych 66,96 % stanowiły odpady o kodzie 18 01 03* - Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądzenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt, a 30,54 % odpady o kodzie 18 01 09 - Leki inne niż wymienione w 18 01 08. Wśród odpadów weterynaryjnych blisko 80% stanowiły odpady o kodzie 18 02 08 - Leki inne niż wymienione w 18 02 07.

Odpady baterii i akumulatorów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2012-2014 wytworzono 20,847 Mg odpadów zużytych baterii i akumulatorów, z czego 99,65 % stanowiły odpady o kodzie 16 06 01 – Baterie i akumulatory ołowiowe. Odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w ww. okresie w sektorze gospodarczym wytworzono łącznie 10659,0833 Mg, z czego 87,21% stanowiły odpady o kodzie 16 02 16 - Elementy usunięte ze zużytych urządzeń inne niż wymienione w 16 02 15, a 11,67% odpady o kodzie 16 02 14 - Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13.

Odpady komunalnych osadów ściekowych

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego wytworzono w latach 2012-2014 łącznie 41 008,98 Mg komunalnych osadów ściekowych, z czego 83,7% poddane zostały odzyskowi w procesie R3.

Przeterminowane środki ochrony roślin

W latach 2012-2014 wytworzono na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego 18,1142 Mg odpadów przeterminowanych środków ochrony roślin, z czego 94 % stanowiły odpady o kodzie 07 04 80* klasyfikowane jako odpady niebezpieczne.

Zużyte opony

W latach 2012-2014 na terenie powiatu wytworzono łącznie 1006,7652 Mg odpadów zużytych opon.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej powstają w budownictwie mieszkaniowym i przemysłowym oraz w kolejnictwie i drogownictwie zarówno na etapie budowy, rozbudowy, modernizacji, jak i prac rozbiórkowych.

W Powiecie Warszawskim Zachodnim w latach 2012-2014 wytworzono łącznie 92954,6302 Mg odpadów z grupy 17, z czego najwięcej stanowiły odpady o kodzie 17 05 04 czyli gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03 – 54,75%, a 35,04% - odpady o kodzie 17 01 01 - Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów.

Oleje odpadowe

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2012-2014 r. wytworzono 3691,5666 Mg odpadowych olejów, z czego największą ilość stanowiły mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych (oleje odpadowe o kodzie 13 02 05* - 45,84%) oraz inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe (oleje odpadowe o kodzie 13 02 08* - 30,1%).

Według danych z Wojewódzkiego Systemu Odpadowego na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego nie wytworzono odpadów zawierających PCB.

Większość odpadów jest przetwarzana poza terenem Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Poniżej zestawiono informacje o firmach posiadających zezwolenie Starosty Warszawskiego Zachodniego na przetwarzanie odpadów na terenie powiatu.

Tabela 51 Wykaz firm posiadających zezwolenie Starosty Warszawskiego Zachodniego na przetwarzanie odpadów na terenie powiatu

Nazwa podmiotu prowadzącego przetwarzanie	Rodzaj instalacji	Lokalizacja (gmina)
Agromil s.c. Monika Zygmunt-Ogrodnik, Marian Ogrodnik	instalacja do przetwarzania osadów ściekowych	Błonie, gmina Błonie
Florimex Sp. j. A. Więckowski, W. Okrzeja, A. Adamowicz	instalacja do odzysku tworzyw sztucznych w procesie produkcyjnym	Zaborów, gmina Leszno
Magdalena Górską prowadząca działalność gospodarczą pod firmą ProBiotics Polska Magdalena Górską	instalacja do przetwarzania odpadów wytwarzanych na terenie rynku WR-SRH Bronisze	Bronisze, gmina Ożarów Mazowiecki
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Błoniu Sp. z o.o.	przetwarzanie odpadów w komorach fermentacyjnych	Błonie, gmina Błonie
SUR-WTÓR Sp. z o.o.	urządzenie do przetwarzania kabli	Stare Babice, gmina Stare Babice
Pet-Rec Sp. z o.o.	instalacja do przetwarzania butelek PET	Błonie, gmina Błonie
Sealed Air Polska Sp. z o.o.	instalacja do odzysku tworzyw sztucznych w procesie produkcyjnym	Duchnice, gmina Ożarów Mazowiecki
Semmelrock Stein+Design Sp. z o.o.	instalacja do odzysku popiołów w procesie produkcyjnym	Gnatowice Stare, gmina Kampinos
Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodno-Ściekowej GEA-NOVA Sp. z o.o.	instalacja do odzysku płynnych odpadów biodegradowalnych w komorach fermentacyjnych z wytworzeniem biogazu	Józefów, gmina Ożarów Mazowiecki
Stanisław Niedziński prowadzący działalność gospodarczą pod firmą REMEX Stanisław Niedziński	instalacja do przetwarzania kabli	Białuty, gmina Błonie

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie prowadził kontrole w zakładach zlokalizowanych na terenie powiatu w zakresie gospodarki odpadami. W latach 2013-2015 przeprowadzono 159 kontroli, najczęstsze nieprawidłowości to:

- Przedkładanie zawiadomień o rozpoczęciu działalności polegającej na wewnątrzwspólnotowym nabyciu produktów w opakowaniach po wymaganym terminie,
- Nieprowadzenie ewidencji masy i ilości opakowań, w których przedsiębiorca wprowadził na rynek produkty,
- Nieprzedkładanie Marszałkowi Województwa Mazowieckiego lub przekazywanie po wymaganym terminie:
- Zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Sprawozdań o masie opakowań, w których zostały wprowadzone do obrotu produkty oraz o wysokości należnej opłaty produktowej.
- Nieprowadzenie ewidencji wytwarzanych odpadów.

3.8.3 Odpady zawierające azbest

Według danych z Bazy Azbestowej na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego zinwentaryzowano 9042,442 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego wg stanu na dzień 30.08.2016r. do usunięcia pozostało 7583,635 Mg (7316,332 Mg w posiadaniu osób fizycznych i 267,302 Mg w posiadaniu osób prawnych).

Tabela 52 Ilości odpadów azbestowych usuniętych w latach 2013-2015 z terenu poszczególnych gmin

Gmina	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest [Mg]	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych w poszczególnych w poszczególnych latach [Mg]					
		2013		2014		2015	
		w posiadaniu osób fizycznych	w posiadaniu osób prawnych	w posiadaniu osób fizycznych	w posiadaniu osób prawnych	w posiadaniu osób fizycznych	w posiadaniu osób prawnych
Błonie	2769,067 w tym: 2648,386 – os. fizyczne 120,681 – os. prawne	0	27,880	0	7,720	139,622	0
Izabelin	636,559 w tym: 579,297 – os. fizyczne 57,262 – os. prawne	60,108	0	55,082	16,269	71,835	9,170
Kampinos	1784,462 w tym: 1731,147 – os. fizyczne 53,315 – os. prawne	0	0	130,438	0	32,582	2,808
Leszno	1776,057 w tym: 1714,009 – os. fizyczne 62,048 – os. prawne	45,892	0	99,682	7,700	55,682	0
Łomianki	573,676 w tym: 568,227 – os. fizyczne 5,449 – os. prawne	bd	bd	bd	bd	bd	bd
Ożarów Mazowiecki	882,851 w tym: 856,341 – os. fizyczne 26,510 – os. prawne	71,187	0	61,438	1,650	56,684	1,100
Stare Babice	619,772 w tym: 577,015 – os. fizyczne 42,756 – os. prawne	bd	bd	bd	1,271	bd	bd

3.8.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019 nie określono zadań i wskaźników w obszarze gospodarki odpadami, niemniej jednak działania takie były prowadzone. Na szczeblu powiatu nie są sporządzane Plany gospodarki odpadami. Zakres działań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami określany jest bowiem na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Podstawowym działaniem było stworzenie przez gminy nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

3.8.5 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 53 Analiza SWOT Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- wysoki procent mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów, - funkcjonujące PSZOK na terenie poszczególnych gmin, - sprawny system odbioru odpadów	- brak objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnej segregacji odpadów - niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
SZANSE	ZAGROŻENIA
- uchwalenie i realizacja „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016 - 2021 z uwzględnieniem lat 2022 - 2027”; - możliwość pozyskania środków w ramach RPO WM 2014-2020;	- dzikie wysypiska odpadów; - rosnąca ilość powstających odpadów komunalnych.

3.9 Zasoby przyrodnicze

Obszary prawnie chronione na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego w 2015 roku zajmowały powierzchnię 24 937,61 ha, co stanowiło 46,7% powierzchni powiatu. Najwięcej obszarów prawnie chronionych było w Gminie Leszno (8 704,3 ha), a najmniej w Gminie Ożarów Mazowiecki (203,0 ha).

3.9.1 Kampinoski Park Narodowy

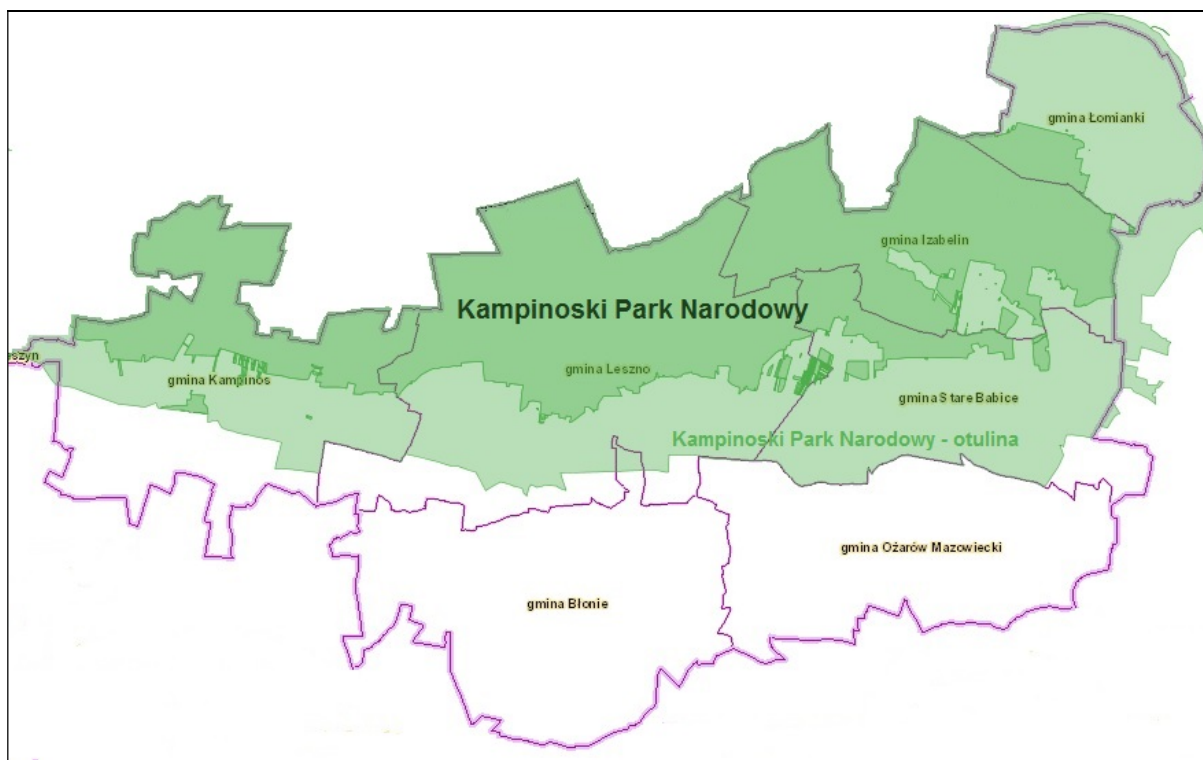
Na terenie powiatu znajduje się Kampinoski Park Narodowy (KPN), który leży w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy państwa. Powierzchnia parku wynosi 38 544,33 ha, wokół parku rozciąga się strefa ochronna o areale 37 756 ha. Na teren Powiatu Warszawskiego Zachodniego przypada 17 449,11 ha parku oraz 15 399,99 ha otuliny. KPN wraz z otuliną (32849,10 ha) stanowi obszar Rezerwatu Biosfery M&B „Puszcza Kampinoska”. Rezerwaty biosfery ustanawiane są przez UNESCO na wniosek państw będących członkami tej organizacji. Obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 września 1997 r. w sprawie Kampinoskiego Parku Narodowego (Dz.U. 1997 nr 132 poz. 876).

Powierzchnie parku i otuliny w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 54 Kampinoski Park Narodowy na terenie powiatu

Jednostka terytorialna	Powierzchnia KPN (ha)	Powierzchnia otuliny Parku (ha)
Izabelin	5581,61	913,06
Kampinos	3273,40	2673,96
Leszno	6973,30	3769,22
Łomianki	559,70	3319,38
Stare Babice	1061,10	4724,37
Powiat Warszawski Zachodni	17449,11	15399,99

Źródło: Kampinoski Park Narodowy.

Rysunek 3 Kampinoski Park Narodowy na terenie powiatu

W granicach Parku znajdują się rozległe obszary Puszczy Kampinoskiej, położonej w pradolinie Wisły. Puszcza tworzy wyraźnie wyodrębniony układ przyrodniczy, usytuowany w punkcie węzłowym korytarzy ekologicznych (doliny Wisły, Bugu i Narwi, Bzury, Wkry) o znaczeniu europejskim. Teren ten został ukształtowany w okresie ostatniego zlodowacenia przez wody wypływające z topniejącego lądolodu oraz rzeki płynące z południa i wschodu, które odpływały do Morza Północnego szerokim na 18 km korytem Prawisły. Kolejne zmiany położenia koryta Wisły spowodowały osuszenie wyżej położonych terenów, na których powstały kompleksy wydym. W opuszczonych korytach i starorzeczach utworzyły się bagna. Tak powstały dwa pasy wydymowe oraz leżące pomiędzy nimi dwa pasy bagienne ułożone równolegle do współczesnego koryta Wisły. Dodatkowo wśród kompleksów wydym znajdują się podmokłe zagłębienia, a na terenach bagiennych piaszczyste wzniesienia tzw. grądy oraz niewielkie wydmy.

Kampinoski Park Narodowy jest jedną z najważniejszych ostoi fauny niżu polskiego. Szacuje się, że może tutaj występować połowa rodzimej fauny, czyli ok. 16,5 tysiąca gatunków zwierząt. Dotychczas udokumentowano bytowanie ponad 4,2 tys. gatunków, co świadczy o stosunkowo małym stopniu zbadaniu fauny tego terenu. Najliczniejszą grupę zwierząt stanowią bezkręgowce (wśród nich 31 gatunków komarów). Puszcza Kampinska jest miejscem występowania wszystkich 13 nizinnych gatunków płazów oraz 6 gatunków gadów. Na terenie parku i strefy ochronnej gnieździ się ponad 150 gatunków ptaków, wśród nich kilkanaście par bocianów czarnych i żurawi (niektóre gniazdują zaledwie kilka kilometrów od granic stolicy), orlik krzykliwy, a od 2000 roku bielik. Na terenach otwartych licznie występuje derkacz, gatunek zagrożony wyginięciem w skali światowej. Łącznie z okresem pozalęgowym obserwowano tutaj 215 gatunków ptaków. Miejscem zimowania dużej ilości ptaków wodnych jest pobliska Wisła. Występowanie na terenie Parku wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem ptaków, a zwłaszcza świerszczaka i derkacza, zdecydowało o uznaniu w 1999 roku przez Parlament Europejski tego obszaru za ostoję ptaków o randze europejskiej. Od 2004 r. Kampinoski Park Narodowy jest także obszarem NATURA 2000 (kod PLC 140001), zarówno ze względu na bogactwo gatunków ptaków (Dyrektywa Ptasia), jak i na różnorodność zbiorowisk roślinnych (Dyrektywa Siedliskowa).

W części Kampinoskiego Parku Narodowego położonej na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajduje się 11 obszarów ochrony ścisłej.

Tabela 55 Obszary ochrony ścisłej w Kampinoskim Parku Narodowym na terenie powiatu

Lp.	Nazwa	Powierzchnia [ha]	Cele ochronne
1	Cyganka	99,34	Ochrona naturalnego procesu przebudowy drzewostanów Boru Niepustowego oraz rozwoju zespołu grądu i dąbrowy. Jest to jeden z najbogatszych florystycznie fragmentów Puszczy Kampinoskiej: jedyne stanowisko kokoryczy puste, dzwoniecznika wonnego, czartawy pospolitej, jedno z trzech listery jajowatej. Ostoja zwierząt: łosi, dzików, saren, ptaków drapieżnych, słońek.
2	Debły	318,03	Ochrona naturalnego układu stromych stoków południowego pasa wydmowego z olsami, łęgami i grądami niskimi u podnóża. Rezerwat obejmuje najliczniejsze (ok. 30 szt.) zgrupowanie pomnikowych dębów (200-470 cm obwodu). Ostoja łosi, dzików, saren, borsuków, lisów, ptaków drapieżnych oraz bobrów.
3	Kalisko	119,45	Ochrona niezwykle bogatej w gatunki ostoja zwierząt: łosi, dzików, ptaków wodnych i błotnych oraz drapieżnych w mozaice zbiorowisk łąk, turzycowisk, szuwarów, wierzbniaków, olsów i łęgów.
4	Karpaty	31,39	Ochrona zespołu dąbrowy świetlistej z charakterystycznym światłolubnym runem i odpowiednim drzewostanem na stromych zboczach południowego pasa wydmy.
5	Požary	142,26	W założeniu ochrona największego w Puszczy Kampinoskiej otwartego torfowiska niskiego.
6	Przyćmień	109,20	Ochrona zbiorowisk leśnych odmiennych od analogicznych w KPN, ze względu na występowanie w glebie węgla wapnia, miejscami w formie warstwy czystej kredy.
7	Roztoka	9,00	Ochrona jednego z trzech stanowisk w Parku wiśni kwaśnej; dąbrowa świetlista, fragment łąki z wiązem polnym i grądem oraz pozostała powierzchnia z borem mieszanym
8	Sieraków im. Romana Kobendzy (dawniej: Rezerwat Puszczy Kampinoskiej),	1204,91	Ochrona najlepiej zachowanych fragmentów Puszczy Kampinoskiej jako zaczątku parku narodowego. Rezerwat obejmuje największy zalesiony obszar bagienny KPN z relikwią chamedafne północną, najliczniejsze stanowisko brzozy czarnej, jedyne miejsce występowania przebiśniegu z wieloma innymi rzadkimi gatunkami roślin oraz z ostoją łosi, bobrów, żurawi, bocianów czarnych, trzmielotajów i innych. Zespoły roślinne: olsy, łęgi, grądy, dąbrowa świetlista, bory mieszane, bór bagienny, torfowiska niskie, wysokie i przejściowe.
9	Zaborów Leśny (dawniej: Mogiła Powstańców 1863 r.)	90,60	Początkowo ochrona historycznego pomnika pamięci narodowej. W obecnych granicach zawiera bory mieszane na wydmach, grądy i łęgi u ich podnóża oraz olsy, szuwały, turzycowiska i mokre łąki na Trzech Włókach.
10	Zamczysko	5,27	Ochrona obiektu historycznego – grodziska z XIII w. Otoczenie, zbocza a zwłaszcza wnętrze porośnięte pięknie wykształconymi zbiorowiskami roślinnymi: łęgiem olszowym i grądem.
11	Żurawie	319,69	Ochrona zwartej kompleksu olsów i łęgów z grądami wraz z ostoją zwierząt: łosi, żurawi, bocianów czarnych, orlika krzykliwego, a zwłaszcza bobrów, przez które zbudowana tama na kanale Zaborowskim skutecznie podnosiła poziom wody w całym rezerwacie.
Łącznie OOS		2449,14	

Źródło: Kampinoski Park Narodowy.

Kampinoski Park Narodowy stanowi wyjątkową ostoję fauny w Centralnej Polsce. Stwierdzono tu występowanie blisko 4 000 gatunków bezkręgowców (szacuje się, że liczba gatunków tej grupy zwierząt w Puszczy Kampinoskiej może wynosić nawet kilkanaście tysięcy), blisko 30 gatunków ryb, 13 gatunków płazów, 6 rodzimych gatunków gadów, ponad 200 gatunków ptaków (w tym blisko 150 łęgowych) i ponad 50 gatunków ssaków. Oprócz gatunków powszechnych, Puszczę Kampinoską

zamieszkują chronieni prawem krajowym i europejskim przedstawiciele wszystkich w/w grup systematycznych. Symbolem Kampinoskiego Parku Narodowego jest łось (*Alces alces*), dla którego Puszcza Kampinowska jest drugą co wielkości (po bagnach biebrzańskich) ostoją w Polsce. Obecność łosia na tym terenie, podobnie jak bobrów i rysi, jest efektem programów reintrodukcji. Niestety wśród większości grup kampinoskich zwierząt znaleźć można gatunki obce, pochodzące z innych kontynentów, i stanowiące dla zagrożenie dla rodzimej fauny. Przykładami takich zwierząt jest azjatycka biedronka *Harmonia axiridis*, ryba trawianka (*Perccottus glenii*), żółw czerwonolicy (*Trachemys scripta elegans*) czy norka amerykańska (*Neovison vison*).

Urozmaicona rzeźba terenu parku wraz z mozaiką siedlisk - od bagiennych po skrajnie suche - decyduje o dużym bogactwie szaty roślinnej. Występuje tu około 150 zbiorowisk roślinnych, które tworzy ponad 1400 gatunków roślin naczyniowych i około 150 gatunków mszaków. Położenie puszczy na niżu w centralnej części Polski sprawiło, że we florze spotyka się gatunki związane zarówno z klimatem kontynentalnym (np. kocanki piaszkowe), jak i atlantyckim (np. szczotliha siwa), a także typowe dla strefy borealnej (np. zimoziół północny), a nawet pontyjskiej (np. węży mord stepowy). Bardzo cennym składnikiem flory parku jest relikw epoki polodowcowej – chamedafne północna. Ciekawostką dendrologiczną jest brzoza ciemna (czarna) – forma brzozy brodawkowatej, której kora pozbawiona jest białego barwnika.

Różnorodny jest świat grzybów i porostów. Liczba taksonów grzybów wielkoowocnikowych (gatunków, odmian i form) wynosi co najmniej 1533. Dzięki ochronie w formie parku narodowego obszaru Puszczy Kampinoskiej, zachowały się tu zarówno gatunki typowo leśne, związane ze zbiorowiskami naturalnego pochodzenia, jak i synantropijne (związane z łąkami, pastwiskami, terenami obecnych lub dawnych siedzib ludzkich). Istotną część mykobioty parku - ok. 40% - stanowią gatunki związane ze starymi, zamierającymi drzewami i martwym drewnem, z których część jest znana wyłącznie z KPN. Obszary wydymowe parku są ważnym w skali kraju miejscem występowania grzybów psamofilnych (związanych z piaskiem), w tym chronionych, np: tęgoskóra korzeniastego czy gwiazdosza kwiatuśkowatego. Spośród ponad 300 gatunków zagrożonych (znajdujących się na czerwonej liście), w tym 20 gatunków objętych ochroną, stosunkowo często możemy spotkać ozorka dębowego, większość z nich to jednak gatunki unikalne takie jak: sosnojamka kurczliwa czy żagwica listkowata.

Występuje około 200 gatunków porostów, z tego ok. 50 w różnym stopniu zagrożonych. Na uwagę zasługuje występowanie na terenie parku stanowisk gatunków porostów wielkoplechowych, posiadających na czerwonych listach wysoki status zagrożenia. Są to m.in. brodaczkę kępkową, włostkę brązową, odnożyca jesionowa i pawężnica psia. Ważnym jest również fakt ciągłego występowania na tym obszarze gatunków charakterystycznych dla początkowych stadiów sukcesji wydym, takich, jak: chróścik karłowaty i słonecznica mchowa.

W parku i w jego otulinie stwierdzono występowanie 74 gatunków drzew (w tym 34 gatunki rodzime), z czego tylko kilka ma znaczący udział w tworzeniu drzewostanów. Najważniejszymi są: sosna zwyczajna, olsza czarna, brzozy (brodawkowata i omszona) oraz dęby (szypułkowy i bezszypułkowy). Sosna, główny gatunek lasotwórczy w Kampinoskim Parku Narodowym, porasta większość terenów wydymowych. Stare, ok. 200-letnie sosny masztowe, o wysokości do 30 metrów i ponad półmetrowej pierśnicy, zachowały się do dnia dzisiejszego m.in. w obszarach ochrony ścisłej „Nart”, „Wilków”, „Rybitew”, „Sieraków” i „Kaliszki”.

Dla Kampinoskiego Parku Narodowego ustanowiono zadania ochronne, które zostały opisane w Zarządzeniu Ministra Środowiska z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie zadań ochronnych dla Kampinoskiego Parku Narodowego (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 21). Zadania ochronne, obejmują:

- identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków,
- opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań,
- opis sposobów ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt,
- wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową,
- ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach.

3.9.2 Obszary Natura 2000

Obszary Natura 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) / obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajdują się fragmenty obszarów Natura 2000:³ PLC 140001 Puszcza Kampinowska, PLH140029 Kampinowska Dolina Wisły, PLB140004 Dolina Środowej Wisły.

PLC 140001 Puszcza Kampinowska – obszar specjalnej ochrony i mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 37 640,49 ha. Na terenie powiatu teren obszaru Natura 2000 pokrywa się z granicami głównego kompleksu Kampinoskiego Parku Narodowego.

Roślinność Puszczy Kampinoskiej, uwarunkowana zróżnicowanym charakterem rzeźby terenu i podłoża, wykazuje się charakterystycznym układem przestrzennym, w którym wyróżniają się dwa główne, naprzemiennie ułożone elementy - porośnięte głównie borami sosnowymi i mieszanymi pasy wydymowe oraz w znacznej mierze bezleśne pasy bagiennie z roślinnością szuwarową i łąkową, a także coraz mniej już licznymi pastwiskami i polami uprawnymi. Lasy zajmują łącznie ponad 70% powierzchni obszaru. Dominującymi gatunkami w drzewostanach są: sosna zwyczajna (66 %), olsza czarna (12 %), dąb szypułkowy (10 %) brzoza brodawkowata i omszona (8 %) Przeważającą powierzchnię pasów wydymowych zajmują: bory mieszane świeże *Quercus robur*-*Pinetum*, subkontynentalne bory świeże *Peucedano-Pinetum*, rzadziej suboceaniczne bory *Leucobryo-Pinetum* i nieokreślone zbiorowiska ze związku *Dicrano-Pinion*. Wilgotne zagłębienia międzywydmowe zajmują bory wilgotne *Molinio-Pinetum* i bory mieszane wilgotne *Quercus robur*-*Pinetum molinietosum*. Bory chrobotkowe *Cladonio-Pinetum* występują bardzo nielicznie, jako zbiorowisko pionierskie na przewiewanych piaskach. Bardzo rzadki w puszczy jest bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, cenny ze względu na obecność *Chamaedaphne calyculata*. Na terenach bagiennych powierzchnia lasów została znacznie ograniczona, zachowało się jedynie kilka kompleksów z dojrzałymi drzewostanami. Charakterystycznym zespołem dla Puszczy jest ols porzeczkowy *Ribis nigri-Alnetum*, natomiast ols torfowcowy *Sphagno squarrosi-Alnetum* występuje sporadycznie. Łęg olszowo-jesionowy *Fraxino-Alnetum* w wielu miejscach wykształcił się prawdopodobnie w wyniku przesuszenia siedlisk olsowych. Wyniesienia mineralne wśród terenów bagiennych stanowią siedliska grądów subkontynentalnych *Tilio-Carpinetum*, jednak jedynie na niewielkiej powierzchni zachowały się dobrze wykształcone fitocenozy. Ubogi wariant grądu *Tilio-Carpinetum calamagrostietosum* z dominującą sosną w drzewostanie wykształca się także na żyzniejszych stokach wydym. Sporadycznie stoki wydym o wystawie południowej lub wschodniej porasta dąbrowa świetlista *Potentillo albae-Quercetum* pochodzenia antropozoogenicznego. Na obszarach wydymowych jedynie na niewielkich powierzchniach pozbawionych drzewostanu wykształciły się murawy napiaskowe *Spergulo-morisonii-Corynephorum* i ciepłolubne ze związku *Koelerion glaucae*. Wśród zbiorowisk nieleśnych dużą rolę odgrywają zbiorowiska łąkowe i turzycowe. W klasie *Phragmitetea* największe powierzchnie zajmują szuwar turzycy zaostrej *Caricetum gracilis*, turzycy błotnej *Caricetum acutiformis* i turzycy sztywnej *Caricetum elatae*, a w miejscach o zaburzonych stosunkach wodnych zbiorowiska z trzcinnikiem lancetowatym *Calamagrostis canescentes*. W związku z zaniechaniem użytkowania, na łąkach o różnej wilgotności dominującą rolę pełni zespół śmiatki darniowego *Deschampsietum caespitosae*. Do najcenniejszych zespołów łąkowych należą: łąki rajgrasowe *Arrhenatheretum elatioris*, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinietum caeruleae* i ziółorośla *Valeriano-Filipenduletum*. Wśród torfowisk mszysto-turzycowych z klasy *Scheuchzerio-Caricetea* najczęściej spotykanym zespołem jest *Carici-Agrostietum caninae*. W mozaice roślinności udział swój mają ponadto fitocenozy zespołów wodnych, psiar, wrzosowisk, muraw napiaskowych. Rzadkością są fitocenozy wysokotorfowiskowe z klasy *Oxycocco-Sphagnetum*.

Flora Puszczy Kampinoskiej, wśród odnotowanych dotychczas ponad 1400 gatunków roślin naczyniowych, zawiera wiele elementów różnego pochodzenia, których obecność warunkuje ścieranie się wpływów klimatu atlantyckiego i kontynentalnego. Wiele z nich jest relikdami dawnych epok klimatycznych, do których należą m.in. stanowiące najcenniejszy element flory Parku relikty glacialne oraz gatunki psamnofilne i kserotermiczne.

³

<http://natura2000.gdos.gov.pl>

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 45. Obszar ważny jako ostoja derkacza. Na terenie ostoi udokumentowano występowanie ponad ok. 150 lęgowych gatunków ptaków. Obszar ma duże znaczenia dla zachowania bioróżnorodności w centralnej Polsce. Fauna Puszczy Kampinoskiej szacowana jest na ok. 16 000 gatunków. Wśród kręgowców występuje: 13 gat. płazów, 6 gat. gadów, 52 gat. ssaków, w tym trzy po udanej reintrodukcji: łos (w 1951 r.), bóbr (1980 r.) i ryś (1992 r.).

PLH140029 Kampinoska Dolina Wisły – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni całkowitej 20 659,11 ha. Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajduje się w Gminie Łomianki (na terenie gminy Łomianki występuje tylko kilkunastokilometrowy odcinek Wisły).

Obszar obejmuje odcinek doliny Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem. Pod względem fizjograficznym położony jest w obrębie Kotliny Warszawskiej i częściowo w Kotlinie Płockiej. Wisła na tym odcinku płynie swoim naturalnym korytem o charakterze roztokowym z licznymi łachami i namuliskami. Koryto kształtowane jest dynamicznymi procesami erozyjno-akumulacyjnymi, warunkującymi powstawanie naturalnych fitocenoz leśnych i nieleśnych w swoistym układzie przestrzennym. W dolinie zachowały się liczne starorzecza tworzące charakterystyczne ciągi otoczone mozaiką zarośli wierzbowych, lasów lęgowych oraz ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk. Północna krawędź doliny jest wyraźnie zarysowana i osiąga wysokość względną dochodzącą do ok. 35m. Od strony południowej rozciąga się szeroki taras zalewowy.

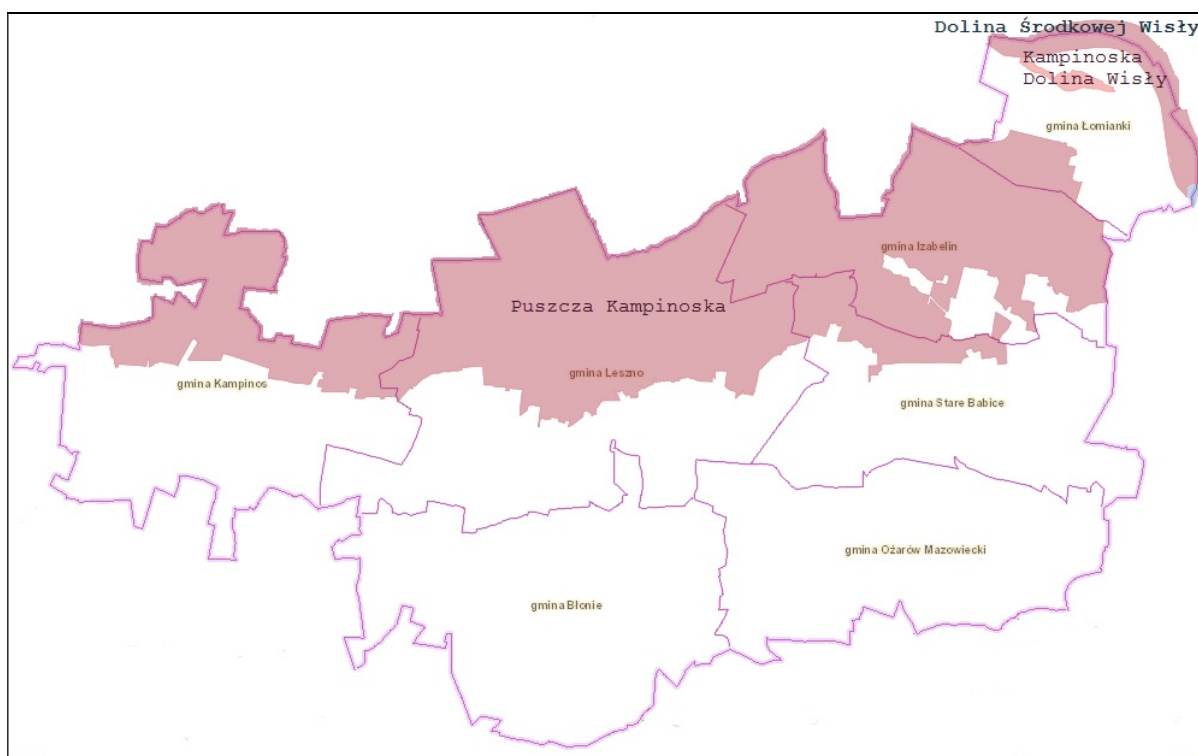
Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny dużej rzeki nizinnej o charakterze roztokowym wraz z charakterystycznym strefowym układem zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów. Jednocześnie obszar jest fragmentem jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych. Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy lęgowe. Bezpośrednio z korytem Wisły związane są ginące w skali Europy nadrzeczne łągi wierzbowe *Salicetum albo-fragilis* i topolowe *Populetum albae*, których występowanie ograniczone jest do międzywala i starszych wysp. Cenne fragmenty tych lasów znajdują się m.in. w rezerwacie "Ławice Kiepińskie" położonym w gminie Łomianki i dzielnicy Warszawa - Białołęka. Pomiędzy Młodzieszynkiem a Dobrzykowem na odcinku około 40 km, tereny przyskarpowe wieńczące dolinę Wisły, porastają łągi olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum*. Prezentują one różne fazy rozwojowe, od dojrzałych i reprezentatywnych płatów po stosunkowo młode fitocenozy z niedojrzałym drzewostanem, stanowiące początkową fazę regeneracyjną. Dopelnieniem krajobrazu leśnego tego obszaru są łągi wiązowo-jesionowe *Ficario ulmentum minoris typicum* oraz grądy subkontynentalne *Tilio carpinetum typicum*. Zajmują one bardzo niewielkie powierzchnie głównie w strefie przejściowej pomiędzy dnem doliny, a jej wysokimi, partiami krawędziowymi charakteryzującymi się mozaiką wąwozów erozyjnych i południową ekspozycją. Z działalnością dużej nieuregulowanej rzeki nizinnej nierozdzielnie związane są starorzecza, zwane wiśliskami. Największe i najcenniejsze zbiorniki to: Jezioro Kiepińskie będące jednocześnie rezerwatem przyrody, Jezioro Secymińskie oraz starorzecza w okolicy Nowosiadła, Kępy Polskiej i Bód Borowickich. Z innych, typowych dla rzek siedlisk przyrodniczych godne podkreślenia są ziołorośla nadrzeczne oraz muliste zalewane brzegi. Pierwsze reprezentowane są przez ze zbiorowiska ze związku *Convolvutetalia sepium*: *Cuscuta-Calystegietum sepium*, *Urtico-Calystegietum sepium* oraz *Calystegio-Eupatorium*. Drugie stanowią miejsca występowania dla roślinności namuliskowej ze związku *Bidention tripartiti* reprezentowane przez zbiorowiska - *Polygono brittingeri-Chenopodietum rubri* i *Chenopodietum rubri*. W obrębie doliny znaczący udział w krajobrazie mają łąki reprezentujące wszystkie wyższe jednostki syntaksonomiczne w obrębie klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Do najcenniejszych należą ekstensywnie użytkowane łąki rajgrasowe *Arrhenatherion elatioris* zróżnicowane pod względem wilgotności i żyzności podłoża na kilka podzespołów, łąki wiechlinowo-kostrzewowe *Poa-Festucetum rubrae* oraz bardzo rzadkie w obrębie tarasu zalewowego zmiennowilgotne łąki trzęślicowe ze związku *Molinietalia*. Luźne piaski akumulacyjne naniesione przez rzekę w obrębie tarasu zalewowego, porastają ciepłolubne murawy napiaskowe z klasy *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis*, reprezentowane m.in. przez murawy z lepnicą tatarską *Corynephoros-Silenetum tataricae* i lepnicą wąskopłatkową *Sileno otitis-Festucetum*. Różnorodność siedlisk warunkuje znaczne bogactwo gatunkowe zwierząt i roślin, w tym wielu chronionych i zagrożonych wymarciem. Na szczególną uwagę zasługuje ichtiofauna rzeki, która pomimo znacznego jej zanieczyszczenia jest bogata w gatunki. Przetrwała ona i utrzymuje się w stanie zdolnym do samoistnej regeneracji w przypadku zahamowania dalszego pogarszania się stanu siedlisk, w tym przypadku wód. W obrębie obszaru występuje jedna z najliczniejszych w Polsce populacji bolenia *Aspius aspius*. Z korytem rzeki nierozdzielnie związane są stabilne i silne liczebnie populacje bobra *Castor fiber* oraz wydry *Lutra lutra*. Starorzecza z kolei stanowią siedlisko życia dla kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. Obszar pełni kluczową rolę dla ptaków zarówno w okresie lęgowym, jak i podczas sezonowych migracji. Znaczna część gatunków wymienionych jest w I Załączniku Dyrektywy Ptasiej.

PLB140004 Dolina Środkowej Wisły – jest to obszar specjalnej ochrony o łącznej powierzchni 30 777,88 ha. Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajduje się w Gminie Łomianki (na terenie gminy Łomianki występuje tylko kilkunastokilometrowy odcinek Wisły).

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina środkowej Wisły PLB140004 obejmuje fragment doliny rzecznej o długości ok. 250 km położony pomiędzy Puławami a Płockiem (od 379 do 631 km szlaku wodnego). Zajmuje on powierzchnię 30 778 ha, z których 27 411 ha zlokalizowanych jest na terenie województwa mazowieckiego, a pozostałe 3 367 ha na terenie województwa lubelskiego.

Dolina środkowej Wisły jest fenomenem przyrodniczym na skalę europejską, ze względu na zachowane tu fragmenty lasów łęgowych wierzbowo-topolowych, spotykane obecnie sporadycznie w dolinach dużych rzek, a także obecność znacznych powierzchni porośniętych nadrzeczными zaroślami wierzbowymi, których występowanie wiąże się z powstawaniem świeżych aluwii. Obecność specyficznych środowisk sprawiła, że obszar ten stał się bardzo ważną ostoją ptaków wodno - błotnych. Występują tu co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, Z uwagi na wysoką liczebność populacji łęgowych przedmiotami ochrony w obszarze są zarówno ptaki zamieszkujące piaszczyste wyspy i ławice (ohar, mewa czarnogłowa, mewa siwa, śmieszka, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, ostrzygojad, sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, brodziec piskliwy), nadrzeczne skarpy (zimorodek, brzegówka), zarośla nadrzeczne (bączek, podróżniczek, dziwonia), łąki i pastwiska (rycyk, krwawodziób, derkacz, płaskonos) jak i lasy łęgowe (bielik, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, nurogęś). W przypadku mowy siwej, śmieszki, rybitwy rzecznej, rybitwy białoczelnej, ostrzygojady i sieweczki obrożnej obszar stanowi największą krajową ostoję łęgową tych gatunków o kluczowym znaczeniu dla zachowania ich populacji. Dolina środkowej Wisły jest ważnym na skalę międzynarodową korytarzem migracyjnym, stanowiącym miejsce żerowania i odpoczynku podczas wędrówek ptaków. Do przedmiotów ochrony należy migrująca populacja bociana czarnego oraz zimująca populacja krzyżówki. W trakcie sezonowej migracji w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje tu m.in. czapla biała oraz czajka i brodziec piskliwy. Jest to ważne zimowisko łabędzia niemego, gągoła, nurogęsia, mowy siwej, śmieszki oraz mowy srebrzystej.

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły został ustanowiony plan zadań ochronnych.

Rysunek 4 Obszary Natura 2000 na terenie powiatu (źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl)

3.9.3 Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Przedmiotem ochrony może być całość przyrody na terenie rezerwatu lub szczególne jej składniki - fauna, flora lub obiekty przyrody nieożywionej.

Na terenie powiatu warszawskiego zachodniego utworzono pięć rezerwatów przyrody:

- Łosiowe Błota - rezerwat znajduje się w gminie Stare Babice. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zbiorowisk roślinności torfowisk niskich, charakterystycznych niegdyś dla Kotliny Warszawskiej. W rezerwacie dominują 50-letnie drzewostany olszowe z domieszką brzozy brodawkowatej, zarośla łozowe oraz niewielkie płyty zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych. Do najcenniejszych elementów flory tego obszaru należą: goryczka wąskolistna, goździk pyszny, mieczyk dachówkowaty, storczyk plamisty. Obszar rezerwatu stanowi również ostoję łosia. Podstawowym zagrożeniem dla rezerwatu jest postępujący zanik (zarastanie) ekosystemów torfowiskowych i łąkowych. Powierzchnia rezerwatu to 31,6 ha. Brak planu ochrony. Obowiązującym aktem prawnym jest zarządzenie Nr 28 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Łosiowe Błota" (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 42, poz. 1390).
- Kalinowa Łąka – rezerwat znajduje się w gminie Stare Babice. Celem ochrony jest zachowanie śródleśnej, podmokłej łąki ze stanowiskiem pełnika europejskiego oraz wielu innych rzadkich oraz chronionych gatunków roślin. Powierzchnia rezerwatu to 3,47 ha. Obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie Nr 274 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku (Dz. Urz. Woj. Mazow. z 2001 r. Nr 269, poz. 6860). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Nr 7 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Kalinowa Łąka".
- Jezioro Kiepińskie – rezerwat znajduje się w gminie Łomianki. Celem ochrony jest zachowanie starorzecza Wisły z charakterystyczną fauną i florą, stanowiącego cenny obiekt do badań nad procesami samooczyszczania się wód stojących. Powierzchnia rezerwatu to 20,54 ha. Brak planu ochrony. Obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie Nr 274 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku (Dz. Urz. Woj. Mazow. z 2001 r. Nr 269, poz. 6860).
- Ławice Kiepińskie – rezerwat częściowo położony na terenie gminy Łomianki. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły. Łączna powierzchnia rezerwatu to 803,0 ha, z czego na teren powiatu przypada 328,1683 ha. Brak planu ochrony. Obowiązującym aktem prawnym jest zarządzenie nr 5 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie rezerwatu "Ławice Kiepińskie" (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1074).
- Wolica – rezerwat położony na terenie gminy Ożarów Mazowiecki. Celem ochrony jest zachowanie łągu jesionowo-wiązowego i fragmentu grądu niskiego w dolinie rzeki Utraty. Łączna powierzchnia rezerwatu to 50,39 ha. Brak planu ochrony. Obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie Nr 274 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku (Dz. Urz. Woj. Mazow. z 2001 r. Nr 269, poz. 6860).

Spośród pięciu istniejących na terenie powiatu rezerwatów, 2 zostały udostępnione społeczeństwu: Kalinowa Łąka i Łosiowe Błota, gdzie dozwolony jest ruch pieszego po wyznaczonych trasach. Dla pozostałych rezerwatów obowiązuje, ustalony przez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zakaz wejścia na ich teren.

3.9.4 Obszar chronionego krajobrazu

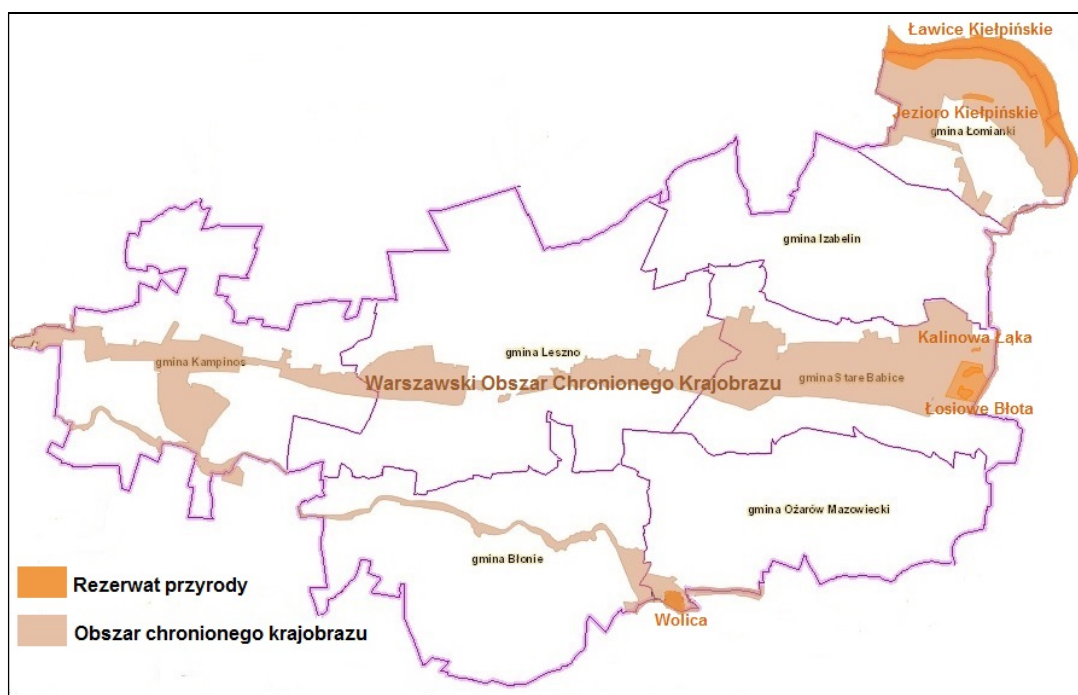
Obszary chronionego krajobrazu są to tereny wyróżniające się krajobrazowo o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwości zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką lub ze względu na istniejące albo odtwarzane korzyści ekologiczne.

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego znajduje się fragment Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 42, poz. 870).

Powyższy akt prawny został zmieniony Rozporządzeniem Nr 56 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 185, poz. 6629) oraz Uchwałą Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r. zmieniającą niektóre rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego dotyczące obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z dnia 27 lutego 2013 r. poz. 2486).

Jego całkowita powierzchnia wynosi 148 409,1 ha, z czego na teren powiatu przypada 7 485,0 ha. Jedną z ważniejszych funkcji, jaką pełni Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu jest funkcja korytarza ekologicznego umożliwiającego migrację roślin, zwierząt i grzybów. Jest to rodzaj łącznika pomiędzy cennymi przyrodniczo obszarami, np. w przypadku rejonu Łomianek łączy Kampinoski Park Narodowy i unikatową przyrodniczo dolinę Wisły, w której znajdują się obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004 i Kampinowska Dolina Wisły PLH140029. Obszar ten pełni również funkcję otuliny tj. terenu zabezpieczającego inne formy ochrony przyrody przed zagrożeniami zewnętrznymi, wynikającymi z działalności człowieka.

Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, duże zróżnicowanie siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.

Rysunek 5 Obszar chronionego krajobrazu i rezerwaty przyrody na terenie powiatu (źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl)

3.9.5 Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego utworzono 94 pomników przyrody, są to pojedyncze drzewa, skupiska drzew lub aleje w tym:

- Gmina Błonie – 14 sztuk,

- Gmina Izabelin – 7 sztuk,
- Gmina Kampinos – 21 sztuk,
- Gmina Leszno – 22 sztuki,
- Gmina Łomianki – 6 sztuk,
- Gmina Ożarów Mazowiecki – 13 sztuk,
- Gmina Stare Babice – 11 sztuk.

3.9.6 Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Na terenie powiatu występują gatunki roślin poddane ochronie ścisłej np.: podejźrzon rutolistny, kruszczyk szerokolistny, kruszczyk błotny, bagno zwyczajne, lilia złotogłów, widłak jałowcowaty, widłak goździsty, podkolan biały, salwinia pływająca, przylaszczka pospolita (przelaszczka trojanek).

Natomiast wśród zwierząt chronionych należy wymienić m.in.: gacek brunatny, gacek szary, nocek rudy, mroczek późny, borowiec wielki, karlik większy, jeż, kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzęsosek rzeczek, bóbr, wiewiórka, orzesznica, wydra, łasica, gronostaj, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, ropucha zielona, ropucha paskówka, żaba jeziorowa, żaba śmieszka, żaba wodna, żaba trawna, żaba moczarowa, pachnica dębowa. wśród ptaków należy wymienić: bocian biały, skowronek, przepiórka, szczygieł, makolągwa, pokląska, pliszka żółta, pliszka siwa, brodziec piskliwy, krwawodziób, mewa czarnogłowa, mewa pospolita, ostrygojad, płaskonos, podgorzałka, podróżniczek, rybitwa białoczelna, rybitwa rzeczna, sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, śmieszka i zimorodek.

3.9.7 Lasy

Według Banku Danych Lokalnych GUS w 2015 roku na terenie powiatu było 13 884,34 ha gruntów leśnych, z czego 92,7% to grunty leśne publiczne. Lesistość powiatu wynosiła 25,5% i była wyższa niż wskaźnik dla województwa mazowieckiego (23,3%). W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane na temat lasów.

Tabela 56 Grunty leśne na terenie powiatu

Jednostka administracyjna	Grunty leśne ogółem	Grunty leśne publiczne	Grunty leśne prywatne	Lesistość
	ha			%
Powiat Warszawski Zachodni	13884,34	12871,22	1013,12	25,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015.

Wśród gmin należących do powiatu największą lesistość miała Gmina Izabelin (75,8%) oraz Gmina Leszno (40,7%). Natomiast najniższą lesistością charakteryzowała się Gmina Błonie (0,2%) i Gmina Ożarów Mazowiecki (0,7%).

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. Dla większości tych lasów zostały wykonane uproszczone plany urządzenia lasów oraz inwentaryzacje stanu lasów, stanowiące podstawę wydania decyzji określającej zadania z zakresu gospodarki leśnej. Łączna powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa w 2015 roku na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego wynosiła 1030 ha, z czego ponad 870 ha stanowią lasy będące własnością osób fizycznych.

Większość lasów należących do Skarbu Państwa znajduje się w zarządzie Kampinoskiego Parku Narodowego. Niewielką ich część zarządza Nadleśnictwo Jabłonna (8,71 ha w gminach Stare

Babice, Izabelin i Łomianki) i Chojnów (50, 0188 ha w gminie Ożarów Mazowiecki, Leszno, Kampinos) oraz Lasy Miejskie w Warszawie (w gminie Łomianki i Stare Babice).

Na stan zdrowotny i sanitarny lasów wpływają różne czynniki, określane jako stresowe, które powodują niekorzystne zmiany w zasobach leśnych. Występujące zagrożenia na terenie powiatu można podzielić na trzy grupy:

- abiotyczne - ekstremalne zjawiska atmosferyczne (silne wahania poziomu wód gruntowych, podtopienia)
- biotyczne - związane z organizmami żywymi (szkodniki wtórne, patogeny grzybowe)
- antropogeniczne - wywołane przez człowieka (zagrożenie pożarowe, urbanizacja).

3.9.8 Tereny zieleni urządzonej

Zieleń pełni istotne funkcje na obszarach zurbanizowanych, takie jak: funkcja ekologiczna, udział w wymianie gazowej, wpływ na obieg wody, na warunki wilgotnościowe powietrza, rola filtracyjna, ochronna, izolacyjna, funkcja zdrowotna, wypoczynkowa, dydaktyczna i wychowawcza.

Według danych GUS w 2015 roku na terenie powiatu było 17 parków spacerowo-wypoczynkowy, 24 zieleńce, 30 cmentarzy oraz lasy gminne o łącznej powierzchni 14,21 ha. W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnie terenów zieleni urządzonej w powiecie.

Na terenie Powiatu znajduje się również 8 Rodzinnych Ogrodów Działkowych.

Tabela 57 Tereny zieleni urządzonej

Jednostka administracyjna	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	Lasy gminne
	ha		
Powiat Warszawski Zachodni	143,62	40,51	14,21

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

3.9.9 Wpływ zmian klimatu na zasoby przyrodnicze

Zmiany klimatu wpływają na zasięg występowania gatunków, cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych. Niż polski narażony jest na ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów. Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginieniem lub migracją gatunków.

3.9.10 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

Zakładanym celem w dotychczasowym *Programie* było utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych Powiatu Ochrona zasobów leśnych i zrównoważona gospodarka leśna. Realizowane dotychczas zadania mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty.

Tabela 58 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

Lp.	Podjęte zadania	Efekt
1	Systematyczna współpraca z mediami ogólnopolskimi i lokalnymi, wydawanie folderów, broszur, plakatów, albumu. Wiaty turystyczne wraz z tablicą informacyjną Organizowanie rajdów rowerowych Działalność Centrum Edukacji KPN w Izabelinie oraz Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Granicy	Promocja walorów przyrodniczych powiatu, w szczególności KPN

Lp.	Podjęte zadania	Efekt
2	Czynna ochrona wilgotnych łąk i wrzosowisk, usuwanie odpadów z terenu KPN. Utrzymywanie infrastruktury KPN, ochrona roślin	Ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo KPN z uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego
3	Wykup 43,5373 ha gruntów, w tym 3 gospodarstwa zabudowane przez KPN	
4	Zagospodarowanie turystyczne KPN – rozwój infrastruktury turystycznej, m.in. odnowienie oznakowania szlaków turystycznych, odnowienie tablic informacyjnych, budowa infrastruktury rekreacyjnej na polankach, przebudowę parkingu w miejscowości Granica, prace porządkowe, wyznaczenie rowerowego szlaku łącznikowego i ścieżek spacerowych w rejonie Julinka oraz tras narciarstwa biegowego w rejonie Truskawia.	
5	Realizacja części projektu “Ochrona i renaturyzacja mokradel obszaru Natura 2000 Puszcza Kampinoska”	
6	Zalesianie gruntów porolnych nabytych w drodze wykupów gruntów prywatnych w granicach Parku.	
7	Przywracanie składu gatunkowego drzewostanów, zgodnego z potencjalnym siedliskiem leśnym, usuwanie gatunków obcych i trzymywanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanu i ciągłości użytkowania gruntów leśnych przez KPN	Ochrona pomników przyrody
7	Pielęgnacja pomników przyrody w gminach Izabelin, Kampinos, Leszno, Łomianki Renowacja zabytkowego Parku w Ożarowie Mazowieckim	
8	Urządzanie i ochrona terenów zieleni, w tym nasadzenia nowych drzew i krzewów przez starostwo, ZDP i wszystkie gminy	Ochrona i powiększenie terenów zieleni
35	Prowadzenie nadzoru nad lasami prywatnymi	Prawidłowa gospodarka leśna (pośrednio ochrona zasób leśnych)
36	Sporządzenie dokumentacji urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa w Gminach: Błonie, Leszno i Ożarów Mazowiecki	
39	Bieżące działania m.in. porządkowanie terenu z materiałów łatwopalnych, poprawa przejeźdźności dojazdów pożarowych, monitoring pożarowy, znakowanie dojazdów pożarowych Zakup podręcznego sprzętu ppoż., zakup komputera z oprogramowaniem do punktu alarmowo-dyspozycyjnego, zakup radiostacji bazowej, wykonanie map dojazdów pożarowych.	Ochrona przeciwpożarowa (pośrednio ochrona terenów cennych przyrodniczo)

Tabela 59 Wskaźniki realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Stan na 31.12.2011	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2013
1	lesistość	ha	13 694,0	13 697,9	13 703,15
2	powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	%	46,72	46,72	46,7
3	pomniki przyrody	sztuk	146	146	143

3.9.11 Analiza SWOT dla obszaru Zasoby przyrodnicze

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zasoby przyrodnicze.

Tabela 60 Analiza SWOT Zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- bogate walory przyrodnicze powiatu, w szczególności KPN, - występowanie obszarów Natura 2000 na terenie powiatu, - bogactwo różnorodnej fauny i flory	- niskie zróżnicowanie gatunkowe lasów, przewaga sosny nad innymi gatunkami drzew. - brak zatwierdzonych i wdrażanych planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla niektórych obszarów chronionych;

SZANSE	ZAGROŻENIA
- realizacja programu Life+ „Ochrona i renaturyzacja mokradeł obszaru Natura 2000 Puszcza Kampinoska”, - wykup gruntów w granicach KPN	- duże zagrożenie pożarowe lasów, - wysoka podatność lasów na degradację ze strony czynników abiotycznych i biotycznych, - niekontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo, - wzrastający ruch turystyczny, zaśmiecanie lasów, postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji, - presja urbanizacji.

3.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie przemysłowe mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu oraz w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem. Na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego funkcjonują cztery zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii:⁴

- w miejscowości Pass 20N - Wilshire Holding Sp. z o.o.,
- w miejscowości Pass 20H - BAYER Sp. z o.o.,
- w Błoniu przy ul. Bieniewickiej 43 - FERTICO Sp. z o.o.,
- w Mościskach ul. Estrady 8 - PKN Orlen S.A. (Terminal Paliw Płynnych).

Ponadto na terenie powiatu zlokalizowane są następujące zakłady kwalifikowane do zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej magazynujące środki ochrony roślin:

- w Błoniu przy ul. Wierzbowej 7 - Kazgod Sp. z o.o. (zakład w trakcie zmiany właściciela),
- w Błoniu przy ul. Wierzbowej 7 - Centrum Dystrybucyjne Błonie Sp. z o.o.,
- w Passie przy ul. Batorego 6 - L'Oreal Polska Sp. z o.o.

Zakłady te są nadzorowane przez Państwową Straż Pożarną oraz Mazowiecki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Potencjalne źródła zagrożenia na terenie Powiatu stanowi transport materiałów i substancji niebezpiecznych (toksycznych, łatwopalnych, wybuchowych) głównie na drogach krajowych, wojewódzkich oraz szlakach kolejowych, a także rurociągami.

3.10.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska dotyczące poważnych awarii

Zakładanym celem w dotychczasowym *Programie* było zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia. Realizowane dotychczas zadania głównie o charakterze zapobiegawczym mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2014 i ich efekty. W dotychczasowym programie nie określono wskaźników dla tego obszaru.

Tabela 61 Efekty realizacji dotychczasowego programu dotyczące poważnych awarii

L.p	Podjęte zadania	Efekt
1	W 2013 i 2014 r. WIOŚ przeprowadził po 4 kontrole zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W 2014 r. ponadto 2 kontrole w zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Czynności kontrolno-rozpoznawcze w zakładach Dużego i Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej prowadzone przez PPSP w PWZ	Nadzór nad zakładami stwarzającymi zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej (pośrednio zapobieganie wystąpieniu awarii)

⁴

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie.

L.p	Podjęte zadania	Efekt
2	Zakup 4 kpl. ubrań gazoszczelnych, przyczepy ratowniczej do transportu sprzętu ratownictwa chemiczno – ekologicznego, zakup 14 kpl. ubrań typu NOMEX, zakup działka wodno – pianowego, 2 kpl. ubrań żaroodpornych, 2 szt. kurtyn wodnych, zbieracza, 22 szt. węży tłocznych	Uzupełnianie sprzętu ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego (pośrednio zapobieganie skutkom awarii)

3.10.2 Analiza SWOT dla obszaru Zagrożenia poważnymi awariami

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 62 Analiza SWOT Zagrożenia poważnymi awariami

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- sprawnie funkcjonujący system zarządzania kryzysowego w powiecie, - sprawny system monitorowania zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	niewystarczające doposażenie jednostek ochrony przeciwpożarowej w specjalistyczny sprzęt i pojazdy pożarnicze (w tym sprzęt do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych),
SZANSE	ZAGROŻENIA
- edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia, - szkolenie jednostek odpowiedzialnych za usuwanie skutków poważnych awarii	możliwość wystąpienia poważnych awarii pomimo podejmowanych działań zapobiegawczych

4. Cele i zadania programu ochrony środowiska

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Na podstawie aktualnego stanu środowiska oraz przy uwzględnieniu celów i zadań wyznaczonych w dokumentach wyższego szczebla określono cele i kierunki interwencji. Cele długoterminowe pokrywają się z celami krótkoterminowymi.

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Cele i kierunki interwencji wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego to:

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie niskiej emisji
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Ochrona przed hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców powiatu

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Kierunki interwencji:

- Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Poprawa jakości wód i ochrona mieszkańców przed powodzią i suszą

Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jednolitych części wód
- Działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie nielegalnemu wydobywaniu kopalin

Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona powierzchni ziemi

Kierunki interwencji:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów zanieczyszczonych

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Prawidłowa gospodarka odpadami
- Usuwanie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest przy wsparciu gmin

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Ochrona zasobów przyrodniczych

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczanie zagrożeń związanych z poważnymi awariami

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie poważnym awariom
- Rozwój systemu ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa.

Tabela 63 Cele, kierunki interwencji i zadania

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Ilość zmodernizowanych kotłowni w budynkach użyteczności publicznej i komunalnych w latach 2016-2020 (PWZ, gminy)	-	>1	Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie niskiej emisji	Modernizacja kotłowni	Powiat Warszawski Zachodni, osoby fizyczne, firmy	brak środków finansowych, brak obowiązku prawnego wymiany źródeł spalania paliw
2			Ilość odnawialnych źródeł energii powstałych w obiektach użyteczności publicznej w latach 2016-2020 (PWZ, gminy)	-	>2		Prowadzenie kampanii edukacyjnych, akcji kontrolnych dotyczących spalania odpadów	Gminy	niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa
3			Ilość budynków użyteczności publicznej i komunalnych, w których przeprowadzono termomodernizację w latach 2016-2020 (PWZ, gminy)	-	>1		Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Powiat Warszawski Zachodni, gminy osoby fizyczne, firmy	brak środków finansowych, brak infrastruktury przesyłowej, opór społeczny
4			Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem (GUS)	20 396 gosp. dom.	25 000 gosp.dom.		Termomodernizacja budynków	Powiat Warszawski Zachodni, gminy osoby fizyczne, firmy	brak środków finansowych
5							Wymiana oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego na energooszczędne	Powiat Warszawski Zachodni, gminy	brak środków finansowych, wysokie koszty inwestycyjne
6							Realizacja innych zadań zaplanowanych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej	Gminy, mieszkańcy Gminy, zarządcy dróg	brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
7			Długość ścieżek rowerowych zrealizowanych w latach 2016-2020 (zarządcy dróg, gminy)	41 km	117 km	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Rozwój i utrzymywanie transportu publicznego	Gminy	brak środków finansowych, opór społeczeństwa - niekorzystanie z transportu publicznego
8			Liczba zanieczyszczeń, ze względu na które strefa mazowiecka została zaliczona do klasy C (WIOŚ)	4 – PM10, PM2,5, BaP, O ₃	0		Budowa ścieżek rowerowych	Zarządcy dróg, Gminy	wymagana współpraca wielu instytucji (zarządców terenu), kolizja z obszarami i siedliskami chronionymi, brak środków finansowych, opór społeczny
9	Zagrożenie hałasem	Ochrona przed hałasem	Liczba zrealizowanych obwodnic w latach 2016-2020 (zarządcy dróg, gminy)	-	2	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców powiatu	Budowa obwodnic miast, prace w ramach modernizacji i przebudowy dróg poprawiające klimat akustyczny	Zarządcy dróg, gminy	brak środków finansowych, niedotrzymanie terminów budowy, opór społeczny
10			Liczba połączeń komunikacji zbiorowej uruchomionych w latach 2016-2020 (gminy)	-	1		Rozwój i utrzymywanie transportu publicznego	Gminy	brak środków finansowych, opór społeczeństwa - niekorzystanie z transportu publicznego

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
11			Długość ścieżek rowerowych zrealizowanych w latach 2016-2020 (zarządcy dróg, gminy)	41 km	117 km		Budowa ścieżek rowerowych	Zarządcy dróg, gminy	wymagana współpraca wielu instytucji, kolizja z obszarami i siedliskami chronionymi, brak środków finansowych, opór społeczny
12	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne (WIOŚ, prowadzący instalacje)	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Monitoring pól elektromagnetycznych	WIOŚ, prowadzący instalację	braki kadrowe, brak środków finansowych
13							Analiza zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne	Starosta Warszawski Zachodni	braki kadrowe, duża ilość spraw, brak środków finansowych
14	Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód i ochrona mieszkańców przed powodzią i suszą	Udział JCWP o stanie potencjalnie dobrym i bardzo dobrym (%) (WIOŚ)	0	33	Poprawa stanu jednolitych części wód	Przegląd pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody oraz dla wprowadzających ścieki do ziemi lub do wód	Starosta Warszawski Zachodni	braki kadrowe, brak środków finansowych
15			Udział JCWPd badanych przez WIOŚ o dobrej lub zadawalającej jakości (%) (WIOŚ)	100	100		Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych	Gminy, organizacje pozarządowe	niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa
16			Liczba jezior zrehabilitowanych w latach 2016-2020 (gminy)	-	1		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ, PIG	braki kadrowe, brak środków finansowych
17							Rekultywacja jezior	Gminy	brak środków finansowych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
18			Utrzymanie urządzeń wodnych melioracji podstawowych i rzek istotnych dla rolnictwa (%) (WZMiUW)	50	60	Działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą	Zintegrowana gospodarka wodna i zarządzanie przestrzenią w Powiecie Warszawskim Zachodnim, oraz Powiecie Nowodworskim i Sochaczewskim z uwzględnieniem obszaru Kampinoskiego Parku Narodowego	Powiaty: Warszawski Zachodni, Sochaczewski i Nowodworski oraz gminy: Błonie, Czosnów, Izabelin, Kampinos, Leszno, Łomianki, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice oraz Teresin	brak środków finansowych, nieotrzymanie dofinansowania, wymagana współpraca wielu instytucji
19			Utrzymanie urządzeń wodnych melioracji szczegółowych (%) (Spółki Wodne, gminy)	47	50		Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych i rzek istotnych dla rolnictwa	WZMiUW,	brak środków finansowych
20							Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	Gminne Spółki Wodne)	brak środków finansowych
21							Utrzymanie rzeki Wisły	RZGW	brak środków finansowych
22	Gospodarka wodno-ściekowa	Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Liczba komunalnych ujęć wody (gminy)	21	22	Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej	Budowa i modernizacja systemów poboru i uzdatniania wody	Gminy	brak środków finansowych
23			Zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludności ogółem (GUS)	5 870,1 dam ³	6120,0 dam ³		Budowa sieci wodociągowej	Gminy	brak środków finansowych
24							Budowa sieci kanalizacyjnej	Gminy	brak środków finansowych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka	
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa					
25			Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem (GUS)	14,3 %	13,3%		Modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej	Gminy	brak środków finansowych	
26			Długość sieci wodociągowej (km) (GUS, gminy)	916,62	1000,0		Odpowiednie oczyszczenie ścieków	Gminy, DPS Sadowa, osoby fizyczne, firmy	brak środków finansowych	
27			Długość sieci kanalizacyjnej (km) (GUS, gminy)	570,96	760,0		Budowa kanalizacji deszczowej	Gminy	brak środków finansowych	
28							Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	brak zasobów kadrowych	
29							Działania edukacyjne w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą przeznaczoną do spożycia	Gminy, media, organizacje pozarządowe	niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa	
30	Zasoby geologiczne	Ochrona zasobów geologicznych	Punkty niekoncesjonowanego wydobycia kopalin [szt.]	0	0	Przeciwdziałanie nielegalnemu wydobywaniu kopalin	Ochrona złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gminy	Braki kadrowe, brak środków finansowych	
31							Ograniczanie nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	opór społeczny, brak kapitału ludzkiego	

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
32	Gleby	Ochrona powierzchni ziemi	Rekultywacja gleb, na których na dzień 31.12.2014 stwierdzono zanieczyszczenia (%)	-	100%	Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów zanieczyszczonych	Rekultywacja gleb zanieczyszczonych	Władający terenami	brak środków finansowych
33	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość gmin, które osiągnęły wymagany na określony rok poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło (Gminy)	7	7	Prawidłowa gospodarka odpadami	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania i przetwarzania odpadów oraz wytwórców odpadów	Starosta Warszawski Zachodni, WIOŚ	brak kapitału ludzkiego
34							Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych	Starosta Warszawski Zachodni, Gminy	niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa
35			Ilość gmin, które osiągnęły wymagany na określone lata poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (Gminy)	7	7		Objęcie wszystkich mieszkańców powiatu systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy	opór społeczny
36							Zamknięcie, rekultywacja i monitoring składowiska odpadów Radiowo	MPO	brak środków finansowych, niski poziom wiedzy po stronie wykonawców w doborze i wdrożeniu rozwiązań technicznych/technologicznych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
37			Mieszkańcy objęci systemem odbioru odpadów komunalnych(%) (Gminy)	98,5	100	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Usuwanie wyrobów zawierających azbest przy wsparciu gmin	Osoby fizyczne, firmy, gminy	brak środków finansowych, brak zainteresowania społeczeństwa
			Mieszkańcy prowadzący selektywną zbiórkę odpadów komunalnych(%) (Gminy)	91,9	100				
38	Zasoby przyrodnicze	Ochrona walorów przyrodniczych	Liczba planów ochrony przyrody dla rezerwatów przyrody (RDOŚ)	1	5	Ochrona zasobów przyrodniczych	Prowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych	Gminy, media, organizacje pozarządowe, nadleśnictwa, KPN	niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa
39			Liczba planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	1	3		Opracowanie planów zadań ochronnych dla rezerwatów	RDOŚ	brak środków finansowych
40			Ilość nasadzeń/liczby usuwanych drzew i krzewów (szt.) (GUS)	8565 / 3653	14000 / 6000		Zadania związane z ochroną KPN z uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego	KPN	brak środków finansowych
41			Lesistość (%) (GUS)	25,5	25,5		Pielęgnacja pomników przyrody	Gminy	brak środków finansowych
42			Udział lasów prywatnych objętych dokumentacjami urzędziowymi (starostwo)	88%	92%		Zadania związane z utrzymaniem terenów zieleni	PWZ, zarządy dróg, gminy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe	brak środków finansowych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
43							Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Starosta Warszawski Zachodni	brak
44							Sporządzenie inwentaryzacji stanu lasów i aneksów do Uproszczonych planów urządzenia lasów	Starosta Warszawski Zachodni	brak środków finansowych
45	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie zagrożeń związanych z poważnymi awariami	Liczba zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej objętych kontrolami właściwych organów	100%	100%	Rozwój systemu ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa	Doposażenie OSP i Państwowej Straży Pożarnej na terenie powiatu	Powiat Warszawski Zachodni, Gminy	brak środków finansowych
46							Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gminy, jednostki ratownicze	niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa
47						Przeciwdziałanie poważnym awariom	Kontrolowanie zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	Państwowa Straż Pożarna, WIOŚ	brak środków finansowych, brak zasobów kadrowych

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych przez Powiat Warszawski Zachodni oraz inne jednostki realizujące działania w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne powiatu, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu;
- zadania monitorowane/koordynowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które będą finansowane ze środków gmin, przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

Tabela 64 Harmonogram działań własnych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 roku

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja kotłowni węglowych i olejowej w budynkach SOSW Leszno w Julinku	Powiat Warszawski Zachodni						350 000	Budżet Powiatu	
2		Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii	Powiat Warszawski Zachodni						4 169 680	Budżet Powiatu, RPO WM	
3		Wymiana oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego na energooszczędne	Powiat Warszawski Zachodni						10 000	Budżet Powiatu	
4	Zagrożenie hałasem	Prace w ramach modernizacji i przebudowy dróg polepszające klimat akustyczny	Zarząd Dróg Powiatowych (gmina)						bd.	Budżet Powiatu, Budżety gmin Środki zewnętrzne	
5	Pola elektromagnetyczne	Analiza zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne	Starosta Warszawski Zachodni						wydatki bieżące	Budżet Powiatu, Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
6	Gospodarowanie wodami	Przegląd pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód i dla wprowadzających ścieki do ziemi lub do wód	Starosta Warszawski Zachodni						wydatki bieżące	Budżet Powiatu	
7		Poszukiwanie źródeł finansowania na realizację przedsięwzięcia pn. „Zintegrowana gospodarka wodna i zarządzanie przestrzenią w Powiecie Warszawskim Zachodnim oraz Powiecie Nowodworskim i Sochaczewskim z uwzględnieniem obszaru Kampinoskiego Parku Narodowego”, realizacja przedsięwzięcia	Powiat Warszawski Zachodni, Powiat Sochaczewski i Nowodworski oraz gminy: Błonie, Czosnów, Izabelin, Kampinos, Leszno, Łomianki, Ożarów Mazowiecki, Stare Babice oraz Teresin						94 444 766 (koszt dla zadań z terenu 3 powiatów)	Budżety Powiatów, Budżety Gmin, RPO WM	
8	Gospodarka wodno-ściekowa	Prawidłowa eksploatacja oczyszczalni ścieków w Sadowej	Dom Pomocy Społecznej w Sadowej						bd.	Budżet Powiatu	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
9	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania i przetwarzania odpadów oraz wytwórców odpadów	Starosta Warszawski Zachodni (WIOŚ)						wydatki bieżące	Budżet Powiatu	
		Edukacja ekologiczna z zakresu prawidłowego postępowania z odpadami	Starosta Warszawski Zachodni						8 000	Budżet Powiatu	
10	Zasoby przyrodnicze	Nasadzanie drzew wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Zarząd Dróg Powiatowych						100 000	Budżet Powiatu	
11		Pielęgnacja zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz usuwania gałęzi, konarów i drzew zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego	Zarząd Dróg Powiatowych						350 000	Budżet Powiatu	
12		Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni przy budynkach powiatu	Powiat Warszawski Zachodni						150 000	Budżet Powiatu	
13		Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Starosta Warszawski Zachodni						wydatki bieżące	Budżet Powiatu	
14		Sporządzenie inwentaryzacji stanu lasu oraz aneksów do Uproszczonych Planów Urządzania Lasów	Powiat Warszawski Zachodni						10 000	Budżet Powiatu	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
15	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie Państwowej Straży Pożarnej	Powiat Warszawski Zachodni						80 000	Budżet Powiatu	

W ramach Programu ochrony środowiska dla Warszawskiego Zachodniego zaplanowano również zadania i inwestycje, które Powiat Warszawski Zachodni będzie monitorować. Zadania te będą realizowane głównie na poziomie samorządów gminnych oraz przez inne jednostki działające w ochronie środowiska.

Tabela 65 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Prowadzenie kampanii edukacyjnych, akcji kontrolnych dotyczących spalania odpadów	Gminy	bd.	Budżety Gmin, WFOŚiGW	
2		Termomodernizacje budynków gminnych	Gminy	3 390 000	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
3		Poprawa efektywności energetycznej obiektu – Dyrekcji Kampinoskiego Parku Narodowego wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii	Kampinoski Park Narodowy	3 200 000	RPO WM 2014-2020	
4		Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych	Gminy	bd.	Budżety Gmin, Środki własne, Środki zewnętrzne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
5		Wymiana oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego na energooszczędne	Gminy	1 500 000	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
6		Realizacja innych zadań zaplanowanych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej	Gminy	bd.	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
7		Rozwój i utrzymywanie komunikacji publicznej	Gminy (Powiat Warszawski Zachodni, Powiat Sochaczewski, miasto Sochaczew, gmina Sochaczew, m.st. Warszawa)	400 000 000	Budżety Powiatów, Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
8		Budowa ścieżek rowerowych	Gminy	1 200 000	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
9	Zagrożenie hałasem	Prace w ramach modernizacji i przebudowy dróg polepszające klimat akustyczny	Gminy, zarządcy dróg	bd.	Budżety Gmin, Środki własne, Środki zewnętrzne	
10		Budowa zachodniej obwodnicy centrum Błonia wraz z budową wiaduktu nad torami PKP i budową mostu przez rzekę Rokitnicę.	MZDW	150 000 000	Środki własne województwa mazowieckiego	
11		Budowa małej obwodnicy Łomianek na odc. Brukowa-Rolnicza śladem Kościelna Droga	Gmina Łomianki	300 000	Budżet Gminy	
12		Rozwój i utrzymywanie komunikacji publicznej	Gminy (Powiat Warszawski Zachodni, Powiat Sochaczewski, miasto Sochaczew, gmina Sochaczew, m.st. Warszawa)	400 000 000	Budżety Powiatów, Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
13		Budowa ścieżek rowerowych	Gminy	1 200 000	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
14	Pola elektromagnetyczne	Monitoring pól elektromagnetycznych	WIOŚ, prowadzący instalacje	bd.	Środki własne	
15	Gospodarowanie wodami	Rekultywacja jeziora Fabrycznego	Gmina Łomianki	730 648,0 (koszt łącznie z rewitalizacją parku)	Budżet Gminy	
16		Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych i rzek istotnych dla rolnictwa	WZMiUW	bd.	Budżet WZWiUW Środki zewnętrzne	
17		Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	Gminne Spółki Wodne, Gminy	5 830 000	Środki własne, dotacje	
18		Utrzymanie rzeki Wisły	RZGW	bd.	Budżet RZWG, Środki zewnętrzne	
19		Działania edukacyjne	Gminy, organizacje pozarządowe	bd.	Budżety Gmin, Środki własne	
20		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	bd.	Środki własne	
21	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa i modernizacja systemów poboru i uzdatniania wody	Gminy Leszno, Kampinos	814 540	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
22		Budowa sieci wodociągowej	Gminy Ożarów Mazowiecki, Leszno, Kampinos, Łomianki	40 698 550	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
23		Budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Ożarów Mazowiecki, Kampinos	659 800	Budżety Gmin	
24		Modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej	Gmina Ożarów Mazowiecki	1 200 000	Budżet Gminy	
25		Przebudowa i budowa kanalizacji deszczowej	Gmina Ożarów Mazowiecki, Izabelin	390 000	Budżety Gmin	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
26		Odpowiednie oczyszczanie ścieków komunalnych	Gminy	wydatki bieżące	Budżety Gmin	
27		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	wydatki bieżące	Budżety Gmin	
28		Edukacja ekologiczna	Gminy, media, organizacje pozarządowe	bd.	Budżety Gmin, Środki własne, Środki zewnętrzne	
29	Zasoby geologiczne	Ochrona złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gminy	wydatki bieżące	Budżety Gmin	
30		Ograniczanie nielegalnej eksploatacji	Okręgowy Urząd Górniczy	bd.	Środki własne	
31	Gleby	Rekultywacja gleb zanieczyszczonych	Władający terenem (RDOŚ)	bd.	Środki własne	
32	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Objęcie wszystkich mieszkańców powiatu systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gminy	wydatki bieżące	Budżety Gmin	
33		Minimalizacja ilości składowanych odpadów	Gminy	wydatki bieżące	Budżety Gmin	
34		Zamknięcie, rekultywacja i monitoring składowiska odpadów Radiowo	MPO	bd.	Środki własne, Środki zewnętrzne	
35		Usuwanie wyrobów zawierających azbest przy wparciu gmin	Osoby fizyczne, przedsiębiorcy, Gminy	bd.	WFOŚiGW Budżet Gminy	
36		Wydawanie decyzji w sprawie likwidacji nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Gminy	bd.	Budżety Gmin	
37		Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych	Gminy	wydatki bieżące	Budżety Gmin	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
38	Zasoby przyrodnicze	Opracowanie planów zadań ochronnych dla rezerwatów	RDOŚ	wydatki bieżące	Środki własne	
39		Pielęgnacja pomników przyrody	Gminy	bd.	Budżety Gmin	
40		Utrzymanie i rozwój terenów zieleni	Gminy	bd.	Budżety Gmin	
41		Rewitalizacja zabytkowych obiektów leśnej architektury drewnianej na terenie Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego Kampinoskiego Parku Narodowego w Granicy oraz ich adaptacja do celów muzealnych i edukacyjnych.	Kampinoski Park Narodowy	4 150 000	budżet państwa, środki własne, budżet środków europejskich	
42		Czynna ochrona podmokłych łąk - siedlisk rzadkich gatunków motyli i ptaków oraz aktywna ochrona nietoperzy w Kampinoskim Parku Narodowym	Kampinoski Park Narodowy	717 480	NFOŚiGW	
43		Czynna ochrona nietoperzy i renaturyzacja siedlisk murawowych w północnej części Łużowej Góry w Kampinoskim Parku Narodowym	Kampinoski Park Narodowy	2 451 896	POLiŚ	
44		Ochrona cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych poprzez właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego	Kampinoski Park Narodowy	2 685 000	FS, NFOŚiGW, Budżet Państwa	
45		Budowa schodów i platform przy wczesnośredniowiecznym grodzisku w Zamczysku	Kampinoski Park Narodowy	407 700	FL PGL LP	
46		Ukierunkowanie ruchu turystycznego przez konserwację szlaków pieszych i szlaków rowerowych - wyrównanie wybojów i kolein na szlakach z zastosowaniem kruszywa naturalnego	Kampinoski Park Narodowy	150 000	FL PGL LP	
47		Modernizacja małej infrastruktury turystycznej KPN - ograniczenia antropopresji na ekosystemy - etap II	Kampinoski Park Narodowy	3 870 000	FS, FL PGL LP / NFOŚiGW	
48		Stworzenie sieci szlaków turystyki jeździeckiej w KPN	Kampinoski Park Narodowy	1 000 000	RPOWM FL PGL LP / NFOŚiGW	
49		Adaptacja ścieżki dydaktycznej Puszczańska Ścieżką do Leśnego Ogródka Botanicznego dla potrzeb niepełnosprawnych	Kampinoski Park Narodowy	264 000	FL PGL LP / NFOŚiGW	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
50		Prowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych	Gminy, media, organizacje pozarządowe, KPN	bd.	Budżety Gmin, Środki własne, Środki zewnętrzne	
51	Zagrożenia poważnymi awariami	Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gminy, jednostki ratownicze	bd.	Budżety Gmin, Środki zewnętrzne	
52		Doposażenie OSP	Gminy	460 000	Budżet Gminy	
53		Kontrola zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	WIOŚ, Państwowa Straż Pożarna	bd.	Środki własne	

5. System realizacji Programu ochrony środowiska

Na realizację Programu ochrony środowiska składają się: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści Programu, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja. Podmiotem biorącym czynny udział w każdym etapie realizacji Programu jest Zarząd Powiatu.

5.1. System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska

W realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska uczestniczyć będą:

- Zarząd Powiatu – podmiot biorący czynny udział w każdym etapie realizacji programu,
- Starosta Warszawski Zachodni poprzez Wydział Ochrony Środowiska Rolnictwa i Leśnictwa, Biuro Geodezji, Katastru i Gospodarki Mieniem, Wydział Administracyjno-Gospodarczy, Wydział Architektury i Budownictwa, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych oraz inne komórki Starostwa Powiatu Warszawskiego Zachodniego,
- inne jednostki organizacyjne Powiatu Warszawskiego Zachodniego – w szczególności Zarząd Dróg Powiatowych, Szkoły ponadgimnazjalne,
- Gminy z terenu powiatu,
- Spółki Wodne z terenu powiatu,
- Powiatowa Państwowa Straż Pożarna w Błoniu,
- instytucje o zasięgu działania większym niż powiat : Kampinoski Park Narodowy, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Państwowa Straż Pożarna i inne instytucje,
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
- przedsiębiorcy z terenu powiatu,
- mieszkańcy powiatu.

Głównymi odbiorcami efektów realizacji Programu są mieszkańcy powiatu, którzy bezpośrednio lub pośrednio będą korzystać z powstałych efektów rzeczowych oraz środowiska jako takiego.

5.2 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji.

Jak już wcześniej wspomniano to Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za sporządzenie Programu. Zarząd realizował to zadanie przy udziale Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Program jest uchwalany przez Radę Powiatu.

Do interesariuszy zewnętrznych zaangażowanych w sporządzanie Programu należeli:

- gminy z terenu powiatu,
- mieszkańcy powiatu,
- przedsiębiorstwa z terenu powiatu,
- instytucje publiczne działające na terenie powiatu.

Udział mieszkańców powiatu i przedsiębiorców z terenu powiatu był realizowany poprzez konsultacje społeczne.

Program podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa w celu zapewnienia jego zgodności z Programem ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego.

5.3 Monitorowanie, sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;

- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy powiatem, gminami i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników).

Ujęcie jakościowe – dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione.

Komórką monitorującą będzie Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.), Zarząd Powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje Zarządowi Województwa.

Spis tabel

Tabela 1	Powierzchnia poszczególnych gmin powiatu.....	11
Tabela 2	Liczba ludności.....	11
Tabela 3	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	11
Tabela 4	Stopa bezrobocia w Powiecie Warszawskim Zachodnim na tle kraju i Województwa Mazowieckiego.....	12
Tabela 5	Sieć ciepła na terenie powiatu	15
Tabela 6	Sieć gazowa na terenie powiatu	15
Tabela 7	Energia elektryczna na terenie powiatu.....	16
Tabela 8	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu	18
Tabela 9	Zanieczyszczenie powietrza w 2015 roku na stacji pomiarowej w m. Granica	19
Tabela 10	Klasy strefy mazowieckiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony zdrowia	19
Tabela 11	Klasy strefy mazowieckiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony roślin	20
Tabela 12	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony powietrza	21
Tabela 13	Wskaźniki realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony powietrza	22
Tabela 14	Analiza SWOT w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.....	22
Tabela 15	Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku	23
Tabela 16	Analiza SWOT w zakresie zagrożenia hałasem	25
Tabela 17	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	26
Tabela 18	Analiza SWOT Pola elektromagnetyczne	26
Tabela 19	Wykaz rzek i kanałów administrowanych przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie na obszarze powiatu	27
Tabela 20	Ocena stanu czystości rzek na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego na podstawie danych z lat 2010-2015.	28
Tabela 21	Monitoring wód podziemnych	29
Tabela 22	Jednolite części wód podziemnych zlokalizowane na terenie powiatu wraz z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	29
Tabela 23	Zagrożenie występowania suszy atmosferycznej na terenie powiatu	30
Tabela 24	Zagrożenie występowania suszy rolniczej na terenie powiatu	31
Tabela 25	Zagrożenie występowania suszy hydrologicznej na terenie powiatu	31
Tabela 26	Zagrożenie występowania suszy hydrogeologicznej na terenie powiatu	32
Tabela 27	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodnej.	33
Tabela 28	Analiza SWOT Gospodarowanie wodami.....	34
Tabela 29	Sieć wodociągowa na terenie powiatu w 2015 roku	34
Tabela 30	Gminne ujęcia wody na terenie powiatu	35
Tabela 31	Zużycie wody	36
Tabela 32	Wykaz obowiązujących stref ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego	37
Tabela 33	Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu w 2015 roku	37
Tabela 34	Wykaz zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu	37
Tabela 35	Oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie powiatu	38
Tabela 36	Wykaz aglomeracji na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego.....	39
Tabela 37	Przemysłowe oczyszczalnie ścieków.....	39
Tabela 38	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej ..	40
Tabela 39	Wskaźniki realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	40
Tabela 40	Analiza SWOT Gospodarka wodno-ściekowa	41
Tabela 41	Analiza SWOT zasoby geologiczne.....	41
Tabela 42	Zestawienie gleb z podziałem na klasy bonitacyjne	42

Tabela 43	Ilość gospodarstw rolnych na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego	43
Tabela 44	Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Warszawskim Zachodnim	43
Tabela 45	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony gleb	44
Tabela 46	Analiza SWOT Gleby	44
Tabela 47	Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu poszczególnych gmin Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2014-2015	46
Tabela 48	Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych	47
Tabela 49	Podstawowe parametry składowiska Radiowo	48
Tabela 50	Rodzaje i ilości odpadów niebezpiecznych wytworzonych łącznie w latach 2012-2014 r. w sektorze gospodarczym na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego	49
Tabela 51	Wykaz firm posiadających zezwolenie Starosty Warszawskiego Zachodniego na przetwarzanie odpadów na terenie powiatu	50
Tabela 52	Ilości odpadów azbestowych usuniętych w latach 2013-2015 z terenu poszczególnych gmin	51
Tabela 53	Analiza SWOT Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	52
Tabela 54	Kampinoski Park Narodowy na terenie powiatu	52
Tabela 55	Obszary ochrony ścisłej w Kampinoskim Parku Narodowym na terenie powiatu	54
Tabela 56	Grunty leśne na terenie powiatu	61
Tabela 57	Tereny zieleni urządzonej	62
Tabela 58	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych	62
Tabela 59	Wskaźniki realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych	63
Tabela 60	Analiza SWOT Zasoby przyrodnicze	63
Tabela 61	Efekty realizacji dotychczasowego programu dotyczące poważnych awarii	64
Tabela 62	Analiza SWOT Zagrożenia poważnymi awariami	65
Tabela 63	Cele, kierunki interwencji i zadania	67
Tabela 64	Harmonogram działań własnych Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024 roku	76
Tabela 65	Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	79

Spis wykresów

Wykres 1	Masa odpadów zebranych z terenu Powiatu Warszawskiego Zachodniego w latach 2014-2015	47
----------	--	----

Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego w Województwie Mazowieckim	10
Rysunek 2	Mapa administracyjna Powiatu Warszawskiego Zachodniego	10
Rysunek 3	Kampinoski Park Narodowy na terenie powiatu	53
Rysunek 4	Obszary Natura 2000 na terenie powiatu (źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl)	58
Rysunek 5	Obszar chronionego krajobrazu i rezerwaty przyrody na terenie powiatu (źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl)	60

Załącznik nr 1 - Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych

1.1. Nadrzędne dokumenty strategiczne

1.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument ten został przyjęty uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 roku. Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Wyodrębniono trzy obszary strategiczne, w każdym z obszarów zostały określone strategiczne cele rozwojowe. Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Dla ochrony środowiska ważne są następujące cele:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
 - Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
 - Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski
 - Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

1.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 25 września 2012 roku. Jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Strategia przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań. Wytacza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. W dokumencie wyszczególniono trzy obszary strategiczne, do których przypisano konkretne cele. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne są następujące obszary i cele strategiczne

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo
 - Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka
 - Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
 - Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,

- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - b) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - c) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
 - d) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
 - e) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu,
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
 - b) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
 - c) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich,
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna
 - Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
 - Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - a) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
 - b) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
 - c) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
 - d) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

1.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument przyjęty uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 roku. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Stanowi ramy strategiczne dla dalszych prac programowych i wdrożeniowych, dotyczących w szczególności zagadnień adaptacji do zmian klimatu, ochrony zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego, jak również bezpieczeństwa i efektywności energetycznej. Głównym celem Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. W dokumencie sformułowano 3 cele szczegółowe i kierunki interwencji. Poniżej przedstawiono te, które mają wpływ na kształtowanie polityki ochrony środowiska.

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
 - Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
 - Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska
 - Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,

- Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

1.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Główny cele Strategii to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. W dokumencie wyodrębniono cele szczegółowe, do których przypisano kierunki działań. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
 - Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
 - a) Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - b) Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,
 - c) Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
 - Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - a) Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,
- Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
 - Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
 - a) Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - b) Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
 - c) Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
 - d) Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
 - Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
 - a) Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
 - b) Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

1.1.5. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 22 stycznia 2013 roku. Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego. W Strategii uwzględniono jeden cel strategiczny istotny w kształtowaniu ochrony środowiska:

- Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
 - Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
 - Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

1.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 roku. Głównym celem opracowania jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W zakres ochrony środowiska wpisują się następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej
 - Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
 - b) Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
 - c) Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
 - d) Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
 - e) Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - f) Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
 - Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - b) Kierunek interwencji 2.2.2. Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
 - c) Kierunek interwencji 2.2.3. Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
 - Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,
- Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe
 - Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
 - a) Kierunek interwencji 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
 - Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
 - a) Kierunek interwencji 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,
- Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
 - Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
 - b) Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - c) Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - d) Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - e) Kierunek interwencji 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
 - Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ład przestrzennego
 - a) Kierunek interwencji 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - b) Kierunek interwencji 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne,
 - c) Kierunek interwencji 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami,
 - Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
 - a) Kierunek interwencji 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - b) Kierunek interwencji 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
 - c) Kierunek interwencji 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie,

- d) Kierunek interwencji 5.3.4. Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
- e) Kierunek interwencji 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,
- o Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - c) Kierunek interwencji 5.4.3 Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - d) Kierunek interwencji 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- o Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
 - a) Kierunek interwencji 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - b) Kierunek interwencji 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

1.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 roku. W Strategii tej wyznaczone cele i kierunki interwencji mają charakter horyzontalny i koncentrują się na podniesieniu skuteczności oraz efektywności funkcjonowania administracji publicznej (rządowej i samorządowej) i skutecznej realizacji przez nią zadań oraz świadczenia usług publicznych. Strategia koncentruje się także na przygotowaniu i wdrożeniu zmian systemowych, organizacyjnych i zarządczych, aby osiągnąć pozytywne zmiany służące podniesieniu konkurencyjności państwa i jego rozwoju przy równoczesnym wzroście zaangażowania obywateli w proces rządzenia, zapewniając dostęp do swoich zasobów informacyjnych. W zakresie ochrony środowiska należy wymienić następujące cele:

- Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
 - o Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
 - a) Przedsięwzięcie 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
 - b) Przedsięwzięcie 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - c) Przedsięwzięcie 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,
- Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych
 - o Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów
 - a) Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
 - o Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
 - a) Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,
- Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego
 - o Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
 - a) Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

1.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Dokument został uchwalony przez Radę Ministrów dnia 9 kwietnia 2013 roku. Strategia określa warunki funkcjonowania i sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, podnoszące jego efektywność i spójność w perspektywie średniookresowej. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
 - o Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
 - a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
- Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - o Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego

- a) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
- b) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
- c) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
- d) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

1.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Wśród przyjętych celów ważne dla ochrony środowiska są:

- Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
 - Kierunek działań 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
 - a) Działanie 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
 - b) Działanie 1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
 - c) Działanie 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
 - Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
 - a) Działanie 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
 - b) Działanie 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych
 - Kierunek działań 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - a) Działanie 2.2.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - b) Działanie 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
 - Kierunek działań 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
 - Kierunek działań 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

1.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 18 czerwca 2013 roku. Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
 - Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

1.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 roku. Strategia opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
 - Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
 - a) Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

1.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Wśród celów określonych w Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, które kształtują politykę energetyczną powiatu należy wymienić:

1. Cele w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego.
2. Cele w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach
3. Cele w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
 - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych.

1.2. Dokumenty sektorowe

1.2.1. Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK2015

Czwarta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK2015) została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 2016 roku.

Celem Programu, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. AKPOŚK2015 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków w latach 2016 - 2021 (wg stanu na dzień 28 lutego 2015 r.).

1.2.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 roku w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022.

Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W Kpgo, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą 6 kolejnych lat, a perspektywnie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele.

1.2.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Niniejszy program stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla Polityki Spójności – Strategia Europa 2020. Zgodnie z tym dokumentem działania wynikające z POIS2014-2020 będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmiany klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Struktura programu składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do

zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, transport zrównoważony i bezpieczeństwo energetyczne) oraz w ograniczonym zakresie komplementarnych działań dotyczących kluczowych elementów infrastruktury ochrony zdrowia oraz dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach programu zostały dobrane tak, aby w największym stopniu przyczyniały się do osiągnięcia celu głównego, tj. wsparcia gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Poniżej przedstawiono osie priorytetowe oraz priorytety inwestycyjne, które będą miały wpływ na ochronę środowiska:

- I Oś priorytetowa – Zmniejszenie emisyjności gospodarki
 - (4.i.) wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
 - (4.ii.) promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach,
 - (4.iii.) wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
 - (4.v.) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- II Oś priorytetowa – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:
 - (5.ii.) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
 - (6.i.) inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
 - (6.ii.) inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
 - (6.iii.) ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
 - (6.iv.) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojennych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

1.2.4. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020

RPO WM 2014-2020 stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Program zakłada dalsze podnoszenie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczyniać się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną - regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowane zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich w zakresie przewidzianym w RPO WM 2014-2020. RPO WM 2014-2020 jest programem finansowanym z dwóch funduszy europejskich: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Program realizowany będzie w jedenastu Osiach Priorytetowych (OP) w tym dziesięciu osiach tematycznych i jednej osi dedykowanej pomocy technicznej. Wśród osi związanych z ochroną środowiska należy wymienić:

- Oś priorytetowa IV. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
 - Cel szczegółowy 1: Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii,
 - Cel szczegółowy 2: Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
 - Cel szczegółowy 3: Lepsza jakość powietrza,
- Oś priorytetowa V. Gospodarka przyjazna środowisku

- Cel szczegółowy 1: Efektywniejsze zapobieganie katastrofom naturalnym, w tym powodziom i minimalizowanie ich skutków,
- Cel szczegółowy 2: Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu,
- Cel szczegółowy 3: Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu,
- Cel szczegółowy 4: Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie
- Oś priorytetowa VII. Rozwój regionalnego systemu transportowego
 - Cel szczegółowy 1: Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej,
 - Cel szczegółowy 2: Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym.

1.2.5. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Program ochrony środowiska nawiązuje również do dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Środowiska dotyczącego „Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

1.3. Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym

1.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Innowacyjne Mazowsze

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku – Innowacyjne Mazowsze została przyjęta uchwałą nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 roku. Nadrzędnym (głównym) celem *Strategii* jest zatem spójność terytorialna, rozumiana jako *zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie*, co w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez przyspieszenie wzrostu gospodarczego, generowanego przez rozwój produkcji i przemysłu ukierunkowanego na eksport, szczególnie w branży średniozaawansowanych i zaawansowanych technologii. Potrzeba zwiększenia produktywności przemysłu i związanych z nim usług uzasadnia wybór priorytetowego celu strategicznego.

Zapisane działania, które pośrednio lub bezpośrednio kształtują politykę ochrony środowiska Powiatu Warszawskiego Zachodniego mieszczą się w następujących celach strategicznych:

- Środowisko i energetyka:
Kierunki działań:
 - Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji,
 - Produkcja energii ze źródeł odnawialnych,
 - Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,
 - Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie,
 - Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej,
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym,
 - Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń,
- Kultura i dziedzictwo:
Kierunki działań:
 - Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.
- Przestrzeń i transport:
Kierunki działań:
 - Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu,
 - Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców,
 - Zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego,
 - Udrożnienie systemu tranzytowego.

1.3.2. Strategia Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy do roku 2030

Strategia Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy do roku 2030 obejmuje Warszawę oraz 71 gmin współtworzących Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW). Wizja rozwoju OMW została sformułowana w następujący sposób: „Obszar Metropolitalny Warszawy to inspirujące, wibrujące energią europejskie centrum rozwoju, gdzie harmonijnie łączą się wysoka jakość życia i doskonałe warunki biznesowe, tworzone w oparciu o kreatywność mieszkańców, potencjał współpracy i nowe technologie”.

Urzeczywistnieniu wizji będzie służyć określony w dokumencie zbiór kierunków rozwojowych, uzgodniony przez mieszkańców, środowisko naukowe i biznesowe, organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego, do którego należą m.in.:

- Wzmocnienie rangi OMW w skali europejskiej oraz pogłębianiu współpracy pomiędzy członkami OMW,
- Zapewnienie mieszkańcom OMW pełnej mobilności zewnętrznej i wewnętrznej poprzez integrację sieci transportu zbiorowego,
- Utworzenie nowoczesnej przestrzeni metropolitalnej poprzez kompleksowe działania planistyczne, uwzględniające estetykę, użyteczność przestrzeni i głos mieszkańców w zagospodarowaniu przestrzennym,
- Zapewnienie mieszkańcom szerokiego dostępu do zasobów kultury i przyrody – wzmocnienie OMW jako bieguna wzrostu gospodarczego,
- Podnoszenie jakości kapitału społecznego i ludzkiego OMW jako podstawowego warunku do realizacji pozostałych celów.

W Strategii zostały sformułowane cele strategiczne i operacyjne. Każdemu celowi strategicznemu zostały przypisane jedynie główne cele operacyjne, a celom operacyjnym przykładowe projekty.

Cele strategiczne, które mają wpływ na politykę ochrony środowiska na terenie powiatu to:

- Inteligentna, zintegrowana sieć transportu zbiorowego dla OMW - dalsza poprawa funkcjonalności systemu transportu zbiorowego powinna uwzględniać nie tylko powiązania różnych rodzajów komunikacji – szynowej, autobusowej, rowerowej i pieszej (multimodalne systemy komunikacji) – z równoczesnym zmniejszaniem zapotrzebowania na drogowy transport indywidualny, ale także włączać kolejne gminy do już istniejących sieci powiązań transportowych. Wdrożenie optymalnie dobranych rozwiązań ITS na całym obszarze umożliwi dynamiczne

zarządzanie ruchem oraz ułatwi przejazd z uwzględnieniem aktualnej sytuacji w aglomeracji. Pełna integracja funkcji transportowych na terenie OMW (gminy, przewoźnicy) powinna obejmować również zaprojektowanie i wdrożenie jednolitego i spójnego systemu informacji dla podróżnych (dostęp do informacji o obciążeniu sieci drogowej, parkingach, robotach drogowych, objazdach, zatłoczeniu, trasach alternatywnych).

- Ład przestrzenny oparty na kompleksowym planowaniu, zapewniającym komplementarność funkcji, estetykę, wykorzystanie istniejących potencjałów oraz uwzględniającym zrównoważony rozwój - kształtowanie ładu przestrzennego powinno przede wszystkim opierać się na kompleksowym planowaniu, które uwzględnia potrzeby całego obszaru metropolitalnego i potencjał jego różnorodności. Procesy planowania muszą mieć na względzie harmonię, estetykę i komplementarność poszczególnych struktur przestrzenno-funkcjonalnych: obszarów mieszkalnych, obszarów usług i biznesu, obszarów kulturalno-artystycznych, obszarów komunikacyjnych, obszarów rekreacyjnych, obszarów cennych przyrodniczo. Przy braku na dzień dzisiejszy rozwiązań ustawowych tworzących podstawę prawną do ścisłej współpracy tak dużej grupy JST (tzw. ustawa metropolitalna) wydaje się konieczne wspólne dla OMW wypracowanie i uzgodnienie zasad postępowania w planowaniu i zarządzaniu przestrzeniami publicznymi w oparciu o wyrażaną wolę współpracy. Przy tak dużej grupie JST możliwe jest stworzenie zbioru dobrych praktyk, wzajemne korzystanie z wiedzy i doświadczeń oraz uzgodnienie wspólnych założeń jako bazy do pogłębiającej się współpracy metropolitalnej. Finalnym efektem pogłębiającej się koordynacji powinno być całkowite uwspólnienie planowania w perspektywie do 2020 r., a następnie pełna koordynacja głównych procesów inwestycyjnych w OMW do 2030 r. Realizacja celu ma bezpośrednie przełożenie na wzrost jakości życia mieszkańców OMW. W istotny sposób przyczynia się do podniesienia atrakcyjności obszaru metropolitalnego z perspektywy wyboru miejsca do osiedlania się, a także lokowania inwestycji.
- Zintegrowana, atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego, wykorzystująca potencjał przyrodniczy, kulturalny i historyczny OMW - mieszkańcy OMW oczekują usług kulturalnych na wysokim poziomie. Najlepiej, jeżeli będą one świadczone w niedużej odległości od miejsca zamieszkania lub w miejscach o wysokiej dostępności komunikacyjnej (koordynacja dostępności transportu publicznego przy organizacji imprez masowych). Nie mniej istotne jest stworzenie ofert obejmujących wypoczynek weekendowy i zapewniających możliwość uprawiania sportu (np. szlaki pieszo-rowerowe, konne, kajakowe obejmujące obszar kilku sąsiadujących ze sobą gmin), stanowiących spójne i kompleksowe produkty turystyczne. Mając powyższe na uwadze, należy dokonać kompleksowej inwentaryzacji posiadanych zasobów o walorach przyrodniczych, kulturalnych i historycznych wraz z uwzględnieniem ich rangi (znaczenie globalne, regionalne, lokalne). Należy włączać zinwentaryzowane obiekty/zasoby w ścieżki/szlaki kulturalno-historyczno-przyrodnicze. Dobrze zaplanowane szlaki i ścieżki zwiedzania mogą stać się atrakcją nie tylko dla mieszkańców OMW, ale również dla turystów, a także mogą być włączone do programów edukacji szkolnej. Realizacja celu bezwzględnie musi być wspierana rozwiązaniami z zakresu edukacji, informacji i promocji (aktywny wypoczynek) oraz budową platform, na których mieszkańcy mogliby tworzyć i dzielić aplikacje mobilne w oparciu o udostępnioną informację publiczną.

1.3.3. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego

Trwają prace nad uchwaleniem nowego Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego. Projekt programu jest po konsultacjach społecznych.

1.3.4. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego

Trwają prace nad uchwaleniem nowego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego. Projekt Planu jest po konsultacjach społecznych.

1.3.5. Plan działań krótkoterminowych dla strefy mazowieckiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i poziomu docelowego ozonu - Uchwała Nr 119/15 z 23 listopada 2015 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z dnia 17 grudnia 2015 r. poz. 11545).

W Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy mazowieckiej, w przypadku przekroczenia poziomu docelowego ozonu o okresie uśredniania wyników pomiarów 8 godzin, działania mają charakter informacyjny, a w przypadku wystąpienia stężenia ozonu powyżej poziomu informowania – charakter nakazów i zakazów.

Propozycja działań ze względu na przekroczenie poziomu alarmowego oraz poziomu docelowego.

POZIOM I (ryzyko przekroczenia poziomu docelowego ozonu lub przekroczenie poziomu docelowego ozonu)

Działania:

- Informacja o ryzyku przekroczenia poziomu docelowego ozonu lub o przekroczeniu poziomu docelowego ozonu,
- Korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej,
- Korzystanie z alternatywnych sposobów przemieszczania się na krótkich odcinkach (rower, pieszo).

POZIOM II (przekroczenie poziomu informowania ozonu – ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego ozonu)

Działania:

- Informacja o przekroczeniu poziomu informowania ozonu,
- Korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej,
- Korzystanie z alternatywnych sposobów przemieszczania się na krótkich odcinkach (rower, pieszo),
- Zmniejszenie emisji ze spalania z pojazdów mechanicznych,
- Ograniczenie prac związanych z zastosowaniem rozpuszczalników oraz prac malarskich,
- Ograniczenie używania spalinowego sprzętu ogrodniczego.

POZIOM III (przekroczenie poziomu alarmowego ozonu)

Działania:

- Informacja o wystąpieniu przekroczenia alarmowego,
- Korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej,
- Upłynnienie ruchu,
- Zmniejszenie emisji ze spalania z pojazdów mechanicznych,
- Zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t do miast,
- Ograniczenie prac związanych z zastosowaniem rozpuszczalników oraz prac malarskich,
- Zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego (kosiarki, piły),
- Zakaz używania spalinowego sprzętu budowlanego.

1.3.6. Program ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony:

- poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu - uchwała Nr 184/13 z dnia 25 listopada 2013 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2013 r. poz. 13009),
- poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu - Uchwała Nr 164/13 z dnia 28 października 2013 r. Sejmiku Województwa Mazowieckiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2013 r. poz. 11273).

Kierunki i zakres działań niezbędnych do przywrócenia poziomu pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w powietrzu do poziomu docelowego.

Działania systemowe (nie powodujące bezpośrednio redukcji emisji zanieczyszczeń, niezbędne do wdrożenia i realizacji Programu):

- 1) koordynacja realizacji działań naprawczych określonych w Programie,
- 2) stworzenie systemu zarządzania sprawozdaniami w ramach monitorowania realizacji programu,

- 3) opracowywanie priorytetów dla Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uwzględniających realizację programów ochrony powietrza,
- 4) podejmowanie działań na rzecz zmian legislacyjnych likwidujących bariery w realizacji programów ochrony powietrza,
- 5) prowadzenie bazy pozwoleń, bazy instalacji podlegających zgłoszeniu.

Działania ograniczające emisję powierzchniową:

- 1) likwidacja ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej,
- 2) rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
- 3) zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła – termomodernizacja budynków,
- 4) ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
- 5) zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji zanieczyszczeń,
- 6) regularne (przynajmniej raz do roku) czyszczenie przewodów kominowych.

W zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej):

- 1) całościowe zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w miastach,
- 2) zintegrowany system kierowania ruchem ulicznym,
- 3) kierowanie ruchu tranzytowego z ominięciem miast lub ich części centralnych,
- 4) tworzenie stref z zakazem ruchu samochodów,
- 5) rozwój systemu transportu publicznego,
- 6) polityka cenowa opłat za przejazdy i zsynchronizowanie rozkładów jazdy transportu zbiorowego zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego,
- 7) organizacja systemu bezpiecznych parkingów na obrzeżach miast łącznie z systemem taniego transportu zbiorowego do centrów miast (system Park & Ride),
- 8) tworzenie systemu ścieżek rowerowych,
- 9) tworzenie systemu płatnego parkowania w centrach miast,
- 10) wprowadzanie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii, szczególnie w systemie transportu publicznego i służb miejskich,
- 11) intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic (szczególnie w okresach bezdeszczowych),
- 12) wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłacej nawierzchni,
- 13) stosowanie przy modernizacji dróg i parkingów materiałów i technologii gwarantujących ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji.

Działania edukacyjne:

- 1) kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości,
- 2) prowadzenie akcji lub kampanii edukacyjnych uświadamiające wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie oraz szkodliwość spalania odpadów w piecach domowych,
- 3) uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci ciepłowniczej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej,
- 4) promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła.

Działania wspomagające:

- 1) uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez: odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (np. preferowania w nowobudowanych budynkach ogrzewania z sieci ciepłowniczej lub niskoemisyjnych źródeł ciepła),
- 2) uwzględnianie w powstających lub aktualizowanych planach zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe konieczności ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem,
- 3) działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza (szczególnie pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu) na etapie wydawania decyzji środowiskowych).

Działania kontrolne:

- 1) kontrola zakładów emitujących do powietrza benzo(a)piren,
- 2) kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów,
- 3) kontrola spalania pozostałości roślinnych z ogrodów na powierzchni ziemi,

- 4) kontrola przestrzegania zakazu wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów.

Działania w zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych:

- 1) ograniczenie wielkości emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii,
- 2) zmiana paliwa na inne, o mniejszej zawartości popiołu,
- 3) stosowanie technik gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza,
- 4) stosowanie technik odpylania spalin o dużej efektywności,
- 5) stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii,
- 6) zmniejszenie strat przesyłu energii,
- 7) zmiana technologii produkcji, w tym likwidacja źródeł o znaczącej emisji pyłu,
- 8) zmiana profilu produkcji wpływająca na ograniczenie emisji pyłu.

Działania w zakresie planowania przestrzennego:

- 1) uwzględnianie w powstających lub aktualizowanych planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących:
 - zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników nie powodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych,
 - projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miasta ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie,
 - zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzanie drzew i krzewów).

1.3.7. Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego na lata 2016-2025

Dokument został przyjęty uchwałą nr XI/75/2015 Rady Powiatu Warszawskiego Zachodniego z dnia 17 grudnia 2015 roku.

Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego wskazuje najistotniejsze kierunki rozwoju Powiatu oraz sposoby ich osiągnięcia. Dokument określa możliwe do osiągnięcia cele strategiczne oraz cele operacyjne, które będą realizowane poprzez starannie dobrane i możliwe do realizacji zadania. W dokumencie sformułowano misję i wizję powiatu. Misję powiatu należy formułować w kategoriach służenia społeczeństwu i pomnażania korzyści, jakie ono będzie odnosić w wyniku sprawnego i efektywnego działania powiatu, opartego na wdrażanej strategii rozwoju. Tak więc misją powiatu jest „Przyjazny region zdolny przyciągać mieszkańców i przedsiębiorstwa z całego kraju w celu wzmocnienia swojej pozycji oraz pozycji całego Obszaru Metropolitalnego Stolicy jako rdzenia krajowej gospodarki”.

Wizja przyszłości powiatu jest podstawą określenia głównych celów i programów działania w ramach strategii rozwoju. Wizja oznacza wyobrażenie o przyszłości Powiatu, a wytyczone cele i działania mają tą wizję realizować w praktyce. Wizja powiatu to: Powiat Warszawski Zachodni staje się konkurencyjnym i dostępnym regionem, który:

- jest regionem sukcesu, łączącym wysoki poziom życia mieszkańców z wysoką jakością usług dla obywateli oraz bezpieczeństwem wspólnoty,
- jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania, w wysoką jakością środowiska naturalnego i kulturowego,
- jest zintegrowanym komunikacyjnie z Warszawą, a dzięki układowi atrakcyjnych terenów zieleni, funkcjonuje jako rekreacyjne serce subregionu, zapewniając obsługę oraz realizację potrzeb rekreacyjnych mieszkańców, Stolicy oraz otaczającego obszaru.

W dokumencie wyznaczono 5 celów strategicznych, z czego z punktu widzenia ochrony środowiska istotne są dwa cele strategiczne tj.:

II. Zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

Cele operacyjne:

II.1 Troska o ład przestrzenny – kontrowanie procesu suburbanizacji,

II.2 Zachowanie i ochrona środowiska,

II.3 Tworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji,

Kierunki działań:

- Współpraca gmin w ramach powiatu z aglomeracją warszawską – racjonalne zarządzanie obszarami zurbanizowanymi oraz lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów – System Informacji Przestrzennej,

- Współpraca Powiatu z poszczególnymi gminami w celu określenia i monitorowania kierunków, rozwoju sieci osadniczej w powiecie z uwzględnieniem m.in. takich czynników jak: sieć komunikacyjna istniejąca i projektowana, konieczność pozostawienia części obszaru jako użytków rolniczych, wyznaczenie terenów rekreacji dla naszych mieszkańców i turystów, ochrona obszaru KPN. Stworzenie spójnej powiatowo-gminnej koncepcji rozwoju przestrzennego.
- Zintegrowana gospodarka wodna i zarządzanie przestrzenią w powiecie z uwzględnieniem szczególnych potrzeb obszaru Kampinoskiego Parku Narodowego.
- Poprawa jakości powietrza i zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.
- Rozwój zrównoważonego rolnictwa, w tym rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego opartego na żywności wysokiej jakości.
- Wykorzystanie potencjału Kampinoskiego Parku Narodowego z poszanowaniem zasad ochrony cennych przyrodniczo terenów.
- Promocja i marketing turystyki jako ważnej dziedziny gospodarki.
- Współdziałanie z gminami Powiatu Warszawskiego Zachodniego w zakresie rozwoju tzw. małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej dla mieszkańców oraz turystów.

Załącznik nr 2 - Zestawienie regionalnych i zastępczych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych dla poszczególnych regionów gospodarki odpadami komunalnymi z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023

Lp.	Rodzaj instalacji	Instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych		Instalacje zastępcze do czasu uruchomienia regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych	
REGION WARSZAWSKI					
1.	Instalacja do termicznego lub mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych - MBP	1.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Spalarnia odpadów komunalnych powiązana z sortownią odpadów zmieszanych i kompostownią odpadów zmieszanych, m.st. Warszawa, ul. Gwarków 9	1.	EKO TRANS Sp. z o.o. w Markach Linia do segregacji odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych wraz ze stacją przeładunkową, m. st. Warszawa, ul. Marywilska 44
		2.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, m.st. Warszawa, ul. Kampinoska 1	2.	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie, Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych w Wołominie, ul. Łukaszewicza 4
		3.	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych oraz kompostownia kontenerowa frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów organicznych selektywnie zbieranych, m.st. Warszawa, ul. Wólczyńska 249	3.	Ekon Sp. z o.o. Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych, m.st. Warszawa, ul. Płytowa 1
		4.	PPHU Lekaro Jolanta Zagórska Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych oraz zebranych selektywnie oraz część biologiczna do przetwarzania frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych, Wola Ducka, gm. Wiązowna	4.	Clean World Firma Handlowo-Usługowa Marek Woch, Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Leśniakowizna, gm. Wołomin
		5.	Remondis Sp. z o.o. w Warszawie Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych m.st. Warszawa, ul. Zawodzie 16	5.	Jarosław Perzyna, Renata Perzyna – JARPER Sp. z o.o. Kolonia Warszawska – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Wólka Kosowska, gm. Lesznowola
		6.	PU HETMAN Sp. z o.o. w Warszawie Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Nadarzynie, ul. Turystyczna 38	6.	Zakład Usług Asenizacyjnych Marek Bakun Wesola – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Okuniew, gm. Halinów
		7.	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Pruszkowie, ul. Stefana Bryły 6	7.	NOVAGO Sp. z o.o. – Instalacja BMP w m. Kosiny Bartosowe gm. Wiśniewo

Lp.	Rodzaj instalacji	Instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych		Instalacje zastępcze do czasu uruchomienia regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych	
2.	Instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów - kompostownie	1.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa, Kompostownia odpadów zielonych, m.st. Warszawa, ul. Kampinoska 1	1.	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz, Kompostowania odpadów zielonych m.st. Warszawa ul. Wólczyńska 249
		2.	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie – Mobilny komposter do kompostowania odpadów zielonych w Pruszkowie	2.	PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, Kompostownia odpadów zielonych, Wola Ducka, gm. Wiązowna
				3.	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie, Kompostownia odpadów zielonych w m. Lipiny Stare, gm. Wołomin
3.	Składowiska odpadów powstających w procesie MBP i pozostałości z sortowania - składowiska	1.	AMEST OTWOCK Sp. z o.o. – Składowisko odpadów komunalnych w Otwocku – Świerku, gm. Otwock	1.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Pruszkowie – Składowisko odpadów „Zbikowska Góra” w m. Pruszków-Gąsin, gm. Pruszków
				2.	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie Składowisko odpadów komunalnych w m. Lipiny Stare, gm. Wołomin
				3.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Mazowieckim – Składowisko odpadów w m. Kraśnicza Wola, gm. Grodzisk Mazowiecki
		2.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. w Warszawie – Składowisko odpadów „RADIOWO” w m. Klaudyn, gm. Stare Babice	4.	Wójt Gminy Siennica – Gminne składowisko odpadów komunalnych w m. Siennica, gm. Siennica
				5.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Siedlcach – składowisko odpadów w m. Wola Suchożebrska, gm. Suchożebry (RIPOK w regionie ostrołęcko-siedleckim)
				6.	Zakład Usług Komunalnych „USKOM” Sp. z o.o. – Składowisko odpadów w m. Uniszki Cegielnia, gm. Wieczfnia Kościelna (zastępcza instalacja w regionie ciechanowskim)
				7.	Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Składowisko odpadów w m. Goworki, gm. Rzekuń (zastępcza, po rozbudowie – RIPOK w regionie ostrołęcko-siedleckim)
				8.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Żyrardów” Sp. z o.o. w Żyrardowie – Składowisko odpadów komunalnych w m. Słabomierz-Krzyżówka, gm. Radziejowice

Lp.	Rodzaj instalacji	Instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych		Instalacje zastępcze do czasu uruchomienia regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych	
REGION PŁOCKI					
1	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych - MBP	1.	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o. Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, w m. Kobierniki, gm. Stara Biała	1.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych, m. Rachocin gm. Sierpc
		2.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów selektywnie zebranych w m. Poświętne gm. Płońsk	2.	Zakład Usług Remontowych i Konserwacyjnych w Żurominie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w Żurominie, ul. Piłsudskiego 3
				3.	PPHU Zebra s.j. w Sochaczewie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych w Sochaczewie, ul. Chemiczna 8
2	Instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów - kompostownie	1.	Ziemia Polska Sp. z o.o. – Kompostownia odpadów zielonych w m. Bielice gm. Sochaczew	1.	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o. – Kompostownia odpadów zielonych w m. Kobierniki gm. Stara Biała
		2.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku – Kompostownia odpadów zielonych w m. Poświętne gm. Płońsk		
3	Składowiska odpadów powstających w procesie MBP i pozostałości z sortowania - składowiska	1.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Składowisko odpadów komunalnych w m. Rachocin, gm. Sierpc	1.	Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nasielsku – Składowisko odpadów w m. Jaskółowo gm. Nasielsk
				2.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Zakroczymiu – Składowisko odpadów w m. Zakroczym, gm. Zakroczym
				3.	REMONDIS DROBIN Komunalna Sp. z o.o. w Drobinie – Składowisko odpadów komunalnych w m. Cieszewo, gm. Drobin
				4.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Płońsku – Składowisko odpadów stałych w m. Dalanówek, gm. Płońsk
				5.	Wójt Gminy Mochowo – Składowisko odpadów komunalnych w m. Gozdy, gm. Mochowo
				6.	Wójt Gminy Kuczbork – Osada – Składowisko odpadów w m. Kuczbork – Wieś, gm. Kuczbork-Osada
				7.	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o. Składowisko odpadów komunalnych, w m. Kobierniki, gm. Stara Biała

Źródło: Uchwała nr 104/16 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2016 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lata 2018-2023.

Instalacje zastępcze na wypadek awarii

Lp.	Instalacje w regionie	Instalacje na wypadek awarii
REGION WARSZAWSKI		
1.	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych oraz kompostownia kontenerowa frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów organicznych selektywnie zbieranych, m.st. Warszawa, ul. Wólczyńska 249	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, m.st. Warszawa, ul. Kampinoska 1
2.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, m.st. Warszawa, ul. Kampinoska 1	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych oraz kompostownia kontenerowa frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów organicznych selektywnie zbieranych, m.st. Warszawa, ul. Wólczyńska 249
3.	PPHU Lekaro Jolanta Zagórka Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych oraz zebranych selektywnie oraz część biologiczna do przetwarzania frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych, Wola Duka, gm. Wiązowna	PU HETMAN Sp. z o.o. w Warszawie Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Nadarzynie, ul. Turystyczna 38 EKOLIDER Jarosław Wyglądała w Garwolinie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych, m. Lucin, gm. Garwolin (z regionu ostrołęcko-siedleckiego)
4.	PU HETMAN Sp. z o.o. w Warszawie Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Nadarzynie, ul. Turystyczna 38	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych i mobilny komposter w Pruszkowie, ul. Stefana Bryły 6
5.	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o., Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Pruszkowie, ul. Stefana Bryły 6	PU HETMAN Sp. z o.o. w Warszawie Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Nadarzynie, ul. Turystyczna 38
6.	Remondis Sp. z o.o. w Warszawie Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych m.st. Warszawa, ul. Zawodzie 16	PPHU Lekaro Jolanta Zagórka Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych oraz zebranych selektywnie oraz część biologiczna do przetwarzania frakcji organicznej wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych, Wola Duka, gm. Wiązowna
7.	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. - Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Pruszkowie, ul. Stefana Bryły 6	Clean World Firma Handlowo-Usługowa, Marek Woch, Leśniakowizna, Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Leśniakowizna, gm. Wołomin EKON Sp. z o.o., Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych, m. st. Warszawa, ul. Płytoła 1
8.	EKON Sp. z o.o., Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych, m. st. Warszawa, ul. Płytoła 1	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie Sp. z o.o. Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Pruszkowie, ul. Stefana Bryły 6 EKO TRANS Sp. z o.o. w Markach Linia do segregacji odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych wraz ze stacją przeładunkową, m. st. Warszawa, ul. Marywilska 44
9.	EKO TRANS Sp. z o.o. w Markach Linia do segregacji odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych wraz ze stacją przeładunkową, m. st. Warszawa, ul. Marywilska 44	Clean World Firma Handlowo-Usługowa, Marek Woch, Leśniakowizna, Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Leśniakowizna, gm. Wołomin
10.	Clean World Firma Handlowo-Usługowa, Marek Woch, Leśniakowizna, Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Leśniakowizna, gm. Wołomin	EKO TRANS Sp. z o.o. w Markach Linia do segregacji odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych wraz ze stacją przeładunkową, m. st. Warszawa, ul. Marywilska 44
11.	Jarosław Perzyna, Renata Perzyna – JARPER Sp. z o.o. Kolonia Warszawska – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Wólka Kosowska, gm. Lesznowola	Zakład Usług Asenizacyjnych Marek Bakun Wesoła – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Okuniew, gm. Halinów

Lp.	Instalacje w regionie	Instalacje na wypadek awarii
12.	Zakład Usług Asenizacyjnych Marek Bakun Wesola – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Okuniew, gm. Halinów	Jarosław Perzyna, Renata Perzyna – JARPER Sp. z o.o. Kolonia Warszawska – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Wólka Kosowska, gm. Lesznowola
13.	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz, Kompostowania odpadów zielonych, m.st. Warszawa, ul. Wólczyńska 249	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa, Kompostownia odpadów zielonych, m.st. Warszawa, ul. Kampinoska 1 Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie – Mobilny komposter do kompostowania odpadów zielonych w Pruszkowie
14.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa, Kompostownia odpadów zielonych, m.st. Warszawa, ul. Kampinoska 1	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz, Kompostowania odpadów zielonych, m.st. Warszawa, ul. Wólczyńska 249
15.	PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, Kompostownia odpadów zielonych, Wola Ducka, gm. Wiązowna	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie, Kompostownia odpadów zielonych w m. Lipiny Stare, gm. Wołomin
16.	Miejski Zakład Oczyszczania w Pruszkowie – Mobilny komposter do kompostowania odpadów zielonych w Pruszkowie	BYŚ Wojciech Byśkiniewicz, Kompostowania odpadów zielonych, m.st. Warszawa, ul. Wólczyńska 249
17.	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie, Kompostownia odpadów zielonych w m. Lipiny Stare, gm. Wołomin	PPHU Lekaro Jolanta Zagórska, Kompostownia odpadów zielonych, Wola Ducka, gm. Wiązowna
18.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Pruszkowie – Składowisko odpadów „Zbikowska Góra” w m. Pruszków-Gąsin, gm. Pruszków	Zakład Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Mazowieckim Składowisko odpadów w m. Kraśnica Wola, gm. Grodzisk Mazowiecki
19.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Mazowieckim – Składowisko odpadów w m. Kraśnica Wola, gm. Grodzisk Mazowiecki	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Pruszkowie – Składowisko odpadów „Zbikowska Góra” w m. Pruszków-Gąsin, m. Pruszków
20.	AMEST OTWOCK Sp. z o.o. – Składowisko odpadów komunalnych w Otwocku – Świerku, gm. Otwock	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. w Warszawie – Składowisko odpadów „RADIOWO” w m. Kludyn, gm. Stare Babice Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Siedlcach – Składowisko odpadów komunalnych w Woli Suchożerbskiej, gm. Suchożebry (z regionu ostrołęcko-siedleckiego)
21.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. w Warszawie – Składowisko odpadów „RADIOWO” w m. Kludyn, gm. Stare Babice	Zakład Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Mazowieckim – Składowisko odpadów w m. Kraśnica Wola, gm. Grodzisk Mazowiecki AMEST OTWOCK Sp. z o.o. – Składowisko odpadów komunalnych w Otwocku – Świerku, gm. Otwock
22.	Miejski Zakład Oczyszczania w Wołominie, Składowisko odpadów komunalnych w m. Lipiny Stare, gm. Wołomin	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. w Warszawie – Składowisko odpadów „RADIOWO” w m. Kludyn, gm. Stare Babice
23.	Wójt Gminy Siennica – Gminne składowisko odpadów komunalnych w m. Siennica, gm. Siennica	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Siedlcach – Składowisko odpadów komunalnych w Woli Suchożerbskiej, gm. Suchożebry (z regionu ostrołęcko-siedleckiego)
24.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Żyrardów” Sp. z o.o. w Żyrardowie – Składowisko odpadów komunalnych w m. Słabomierz-Krzyżówka, gm. Radziejowice	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Pruszkowie – Składowisko odpadów „Zbikowska Góra” w m. Pruszków-Gąsin, gm. Pruszków Zakład Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Mazowieckim – Składowisko odpadów w m. Kraśnica Wola, gm. Grodzisk Mazowiecki
25.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m.st. Warszawa Spalarnia odpadów komunalnych powiązana z sortownią odpadów zmieszanych i kompostownią odpadów zmieszanych, m.st. Warszawa, ul. Gwarków 9	Brak instalacji zastępczej ITPOK, w przypadku awarii odpady mogą być kierowane do instalacji MPB

Lp.	Instalacje w regionie	Instalacje na wypadek awarii
REGION PŁOCKI		
1.	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o. - Kompostownia odpadów zielonych w m. Kobierniki, gm. Stara Biała	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku – Kompostownia odpadów zielonych w m. Poświętne, gm. Płońsk Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie – Kompostownia odpadów zielonych w Woli Pawłowskiej, gm. Ciechanów (z regionu ciechanowskiego)
2.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku – Kompostownia odpadów zielonych w m. Poświętne gm. Płońsk	Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o. - Kompostownia odpadów zielonych w m. Kobierniki, gm. Stara Biała Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Ciechanowie – Kompostownia odpadów zielonych w Woli Pawłowskiej, gm. Ciechanów (z regionu ciechanowskiego)
3.	Ziemia Polska Sp. z o.o. – Kompostownia odpadów zielonych w m. Bielice gm. Sochaczew	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku – Kompostownia odpadów zielonych w m. Poświętne, gm. Płońsk
4.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych w m. Rachocin, gm. Sierpc	Zakład Usług Remontowych i Konserwacyjnych w Żurominie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w Żurominie, ul. Piłsudskiego 3 Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o. – Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w m. Kobierniki gm. Stara Biała
5.	Zakład Usług Remontowych i Konserwacyjnych w Żurominie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w Żurominie, ul. Piłsudskiego 3	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych w m. Rachocin, gm. Sierpc
6.	PPHU Zebra s.j. w Sochaczewie – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych w Sochaczewie, ul. Chemiczna 8	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych w m. Rachocin, gm. Sierpc
7.	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o. – Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w m. Kobierniki gm. Stara Biała	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku. Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów selektywnie zebranych w m. Poświętne gm. Płońsk
8.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku. Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów selektywnie zebranych w m. Poświętne gm. Płońsk	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o. – Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w m. Kobierniki gm. Stara Biała
9.	Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nasielsku – Składowisko odpadów w m. Jaskółkowo, gm. Nasielsk	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Płońsku – Składowisko odpadów stałych w m. Dalanówek, gm. Płońsk
10.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Płońsku – Składowisko odpadów stałych w m. Dalanówek, gm. Płońsk	Zakład Gospodarki Komunalnej w Zakroczymiu – Składowisko odpadów w m. Zakroczym, gm. Zakroczym Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nasielsku – Składowisko odpadów w m. Jaskółkowo, gm. Nasielsk
11.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Zakroczymiu – Składowisko odpadów w m. Zakroczym, gm. Zakroczym	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Płońsku – składowisko odpadów stałych w m. Dalanówek, gm. Płońsk
12.	REMONDIS DROBIN Komunalna Sp. z o.o. w Drobinie – Składowisko odpadów komunalnych w m. Cieszewo, gm. Drobin	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Składowisko odpadów komunalnych w m. Rachocin, gm. Sierpc
13.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Składowisko odpadów komunalnych w m. Rachocin, gm. Sierpc	REMONDIS DROBIN Komunalna Sp. z o.o. w Drobinie – Składowisko odpadów komunalnych w m. Cieszewo, gm. Drobin
14.	Wójt Gminy Mochowo – Składowisko odpadów komunalnych w m. Gozdy, gm. Mochowo	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Składowisko odpadów komunalnych w m. Rachocin, gm. Sierpc

15.	Wójt Gminy Kuczbork – Osada Składowisko odpadów w m. Kuczbork – Wieś, gm. Kuczbork-Osada	Wójt Gminy Mochowo – Składowisko odpadów komunalnych w m. Gozdy, gm. Mochowo
16.	Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o. – Zakład mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w m. Kobierniki gm. Stara Biała	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu – Składowisko odpadów komunalnych w m. Rachocin, gm. Sierpc

Źródło: Uchwała nr 104/16 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2016 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lata 2018-2023.

Załącznik nr 3 - Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.) niniejsze podsumowanie zawiera:

1. uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych;
2. informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:
 - ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
 - opinie właściwych organów,
 - zgłoszone uwagi i wnioski wraz z informacją o udziale społeczeństwa w postępowaniu,
 - wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
 - propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.

Zaproponowane w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024” cele są spójne z celami przyjętymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych oraz dokumentach o charakterze programowym. W związku z powyższym przedstawianie alternatywnych rozwiązań jest niezasadne.

Zadania określone w Programie także pozostają w ścisłej korelacji z celami i zadaniami wyznaczonymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych oraz w dokumentach o charakterze programowym/wdrożeniowym i mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

Jako rozwiązania alternatywne dla zaplanowanych przedsięwzięć można rozważać różne warianty: lokalizacji, konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. W Programie nie określono dokładnych lokalizacji i technologii planowanych przedsięwzięć, będą one określone w późniejszym etapie.

Wariant „0” uznano za niekorzystny dla środowiska. Wariant ten nie oznacza bowiem, że nic się nie zmieni. Z przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że konsekwencje związane z brakiem realizacji Programu byłyby znacznie dotkliwsze dla środowiska i ludzi niż realizacja zadań określonych w Programie.

2. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Analiza wpływu realizacji zaplanowanych w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024” wykazała, że pozytywne oddziaływania na środowisko zaplanowanych działań zdecydowanie przeważają nad negatywnymi. W Prognozie oddziaływania na środowisko zidentyfikowano grupę działań o potencjalnym negatywnym oddziaływaniu na środowisko.

Należą do nich:

- budowa ścieżek rowerowych,
- realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii,
- przeprowadzanie termomodernizacji budynków,
- budowa i modernizacja dróg,
- budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz ujęć wody,
- działania utrzymaniowe melioracji wodnych,
- projekt pn. „Zintegrowana gospodarka wodna i zarządzanie przestrzenią w Powiecie Warszawskim Zachodnim oraz Powiecie nowodworskim i sochaczewskim z uwzględnieniem obszaru Kampinoskiego Parku Narodowego”,
- zrównoważony rozwój turystyki na obszarach cennych przyrodniczo.

Oddziaływania te będą występować głównie na etapie realizacji inwestycji. Stwierdzono, że zdecydowaną większość negatywnych oddziaływań można wyeliminować poprzez stosowanie

odpowiednich działań minimalizujących oraz zastosowanie procedur wynikających z obowiązujących przepisów.

3. Opinie właściwych organów

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024 z prognozą oddziaływania programu na środowisko, zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania, został przekazany do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie celem zaopiniowania.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie pismem z dnia 5 października 2016 roku, nr ZS.9022.1849.2016 PK zaopiniował pozytywnie i bez zastrzeżeń przedłożone dokumenty.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 21 października 2016 roku, nr WOOŚ-I.410.654.2016.JD przedstawił następujące uwagi do projektów ww. dokumentów:

- W tabeli 63 *Cele, kierunki interwencji i zadania celowe* jest umieszczenie obok wskaźnika *Liczba planów ochrony dla rezerwatów przyrody* wyrażającego kierunek interwencji *Ochrona zasobów przyrodniczych*, także *Liczba planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000* (w chwili obecnej Dolina Środkowej Wisły PLB 140004 ma ustanowiony plan zadań ochronnych).

Sposób uwzględnienia uwagi: w tabeli 63 dopisano jako wskaźnik „Liczba planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000”, w kolumnie wartość bazowa wpisano „1”, w kolumnie wartość docelowa wpisano „3”. W rozdziale 3.9.2. *Obszary Natura 2000* dodano zapis o ustanowieniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004.

- Projekt programu przewiduje m.in. termomodernizację budynków, wymianę źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku, a także usuwanie wyrobów azbestowych. W prognozie dostrzeżono potrzebę przeprowadzenia inwentaryzacji obiektów pod kątem występowania ptaków przed przystąpieniem do realizacji tego typu prac, które mogą spowodować zniszczenie ich siedlisk (miejsc lęgowych, schronień). W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania wskazano na konieczność ich dostosowania do okresów lęgowych ptaków. Wymienione roboty mogą powodować niszczenie siedlisk nie tylko ptaków, ale także nietoperzy (wszystkie gatunki podlegają ochronie gatunkowej), dla których nie tylko strychy, stropodachy czy piwnice, ale także niewielkie, kilkucentymetrowej średnicy otwory czy szczeliny w budynkach mogą zapewniać miejsca rozrodu czy schronieniaienne. Z tego względu oprócz inwentaryzacji ornitologicznej należałoby wykonywać inwentaryzacje chiropterologiczne.

Sposób uwzględnienia uwagi: w Prognozie oddziaływania na środowisko w rozdziale 10 *Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru* dodano zapis o przeprowadzaniu inwentaryzacji chiropterologicznej przed przystąpieniem do prac w zakresie termomodernizacji budynków.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.) projekt ww. opracowania został przekazany do zaopiniowania do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Projekt dokumentu został zaopiniowany pozytywnie i przyjęty Uchwałą nr 1712/192/16 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 25 października 2016 roku.

4. Zgłoszone uwagi i wnioski

Dotarcie do jak najszerszej grupy mieszkańców zapewniono poprzez umieszczenie informacji Zarządu Powiatu Warszawskiego Zachodniego o wyłożeniu projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu oraz o możliwości składania uwag i wniosków :

- w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa,
- na tablicach ogłoszeń Starostwa,
- w Gazecie Wyborczej.

Konsultacje społeczne trwały od 29 września 2016 roku do 20 października 2016 roku.

W toku konsultacji społecznych nie zgłoszono żadnych uwag i wniosków.

5. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Realizacja założeń i zadań przyjętych w Programie nie wywoła oddziaływań środowiskowych o charakterze transgranicznym, w związku z czym nie było konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Przewidziana jest realizacja monitoringu:

- ilościowego (na podstawie określonych w Programie wskaźników),
- jakościowego (dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione).

Zakres przewidzianego monitoringu obejmuje zarówno:

- monitoring środowiska – poprzez analizę wskaźników charakteryzujących stan środowiska,
- monitoring założeń programowych – poprzez realizację celów i działań ujętych w *Programie*.

Monitoring pozwoli na dokonanie oceny procesu wdrażania oraz kierunków ewentualnej niezbędnej modyfikacji analizowanego dokumentu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Zarząd Powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia Radzie Powiatu i przekazuje Zarządowi Województwa.